

FORBRUKSFORSKNINGSINSTITUTTET SIFO

Oppdatering av kostnader til spedbarn

Vurdering av vare- og tjenestegrunnlaget i referansebudsjettet

Silje Elisabeth Skuland

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

© Forbruksforskningsinstituttet SIFO
OsloMet – storbyuniversitetet
SIFO-Rapport 2 – 2021

Forbruksforskningsinstituttet SIFO
OsloMet – storbyuniversitetet
Stensberggt. 26 – 7. etg.
Postboks 4 St. Olavs plass
0130 Oslo
www.oslomet.no/om/sifo

Forsidebilde: Fotolia_92300654_Subscription_Monthly_XXL

Forbruksforskningsinstituttet SIFO utgir:

- Rapporter – som er kvalitetssikret og godkjennes av SIFO ved direktør/forskningsledere
- Notater – som godkjennes av prosjektleder.

Det må ikke kopieres fra denne rapporten i strid med åndsverksloven. Rapporter lagt ut på Internett, er lagt ut kun for lesing på skjerm og utskrift til eget bruk. Enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring utover dette må avtales med SIFO. Utnyttelse i strid med lov eller avtale, medfører erstatningsansvar.

STORBYUNIVERSITETET
FORBRUKSFORSKNINGSINSTITUTTET SIFO

Tittel Oppdatering av kostnader til spedbarn. Vurdering av vare- og tjenestegrunnlaget i Referansebudsjettet	Antall sider 56	Dato 27.04.2021
Title Update of the costs of infants: Evaluation of the basis of goods and services in the Norwegian reference budget	ISBN 978-82-7063-522-1	
Forfatter(e) Silje Elisabeth Skuland	Prosjektnummer 202249	Faglig ansvarlig sign.
Oppdragsgiver Barne- og Familiedepartementet (BFD)		
Sammendrag Denne rapporten er en rapportering av arbeidet med å oppdatere kostnader til spedbarn. Oppdateringen innebærer å sjekke om det som ligger inne i de ulike budsjettpostene til fremdeles er relevant og om det trengs endringer eller justeringer når det gjelder hvilke varer som skal ligge inne i budsjettet, hvilke mengder av varene eller tjenestene som ligger inne, når i spedbarnsfasen det er behov for varer eller hvor lenge varene kan brukes. En rekke informasjonskilder benyttes i oppdateringsarbeidet. Anbefalinger fra offentlig myndigheter, fra eksperter og fagpersoner innenfor de ulike forbruksområdene legger tydelige føringer for innholdet i budsjettposten. Videre benyttes informasjon samlet inn gjennom fokusgruppeintervjuer. Oppdateringsarbeidet har resultert i at en del varer har blitt lagt til og noen varer har blitt tatt ut og endringer er gjort når det gjelder mengder, varetyper og/eller forventet levetid for en rekke varer i budsjettposten. Flere varer i budsjettposten er uendret.		
Summary This report is a describe the work of updating the consumption area «Infant costs». The update involves investigating if items in the reference budget is still relevant and whether changes or adjustments are needed regarding which goods needs to be included in the budget, how many items need to be included, at what time during infant period the goods are needed and for how long they are in use. A number of sources of information are used in the update work. Recommendations from public authorities, from experts and professionals within the various areas of consumption provide clear guidelines for the content of the goods included in the reference budget. Furthermore, information collected through focus group interviews is used. The update work has resulted in a number of goods being added, some being removed, and changes being made in when the goods are needed and for how long they are used. Several good in reference budget have been unchanged.		
Stikkord Referansebudsjett, spedbarnskostnader, forbruksutgifter, akseptabelt forbruksnivå		
Keywords Reference budget, infant costs, consumer expenditures, acceptable consumption level		

OPPDATERING AV KOSTNADER TIL SPEDBARN

Vurdering av vare- og tjenestegrunnlaget i
referansebudsjettet

Rapport april 2021

Forord

Helt siden referansebudsjettet ble utviklet i 1987, har oppdateringer og vurderingen av ulike deler av postene i referansebudsjettet jevnlig blitt gjennomført. Nå har turen kommet til kostnader til spedbarn. Hovedsakelig har fire poster blitt oppdatert: «grunnutrustningen», «supplering», «personlig pleie» og «lek og fritid».

Denne rapporten beskriver og rapporterer fra arbeidet med å oppdatere spedbarnskostnader i referansebudsjettet. Oppdatering bygger på faglige anbefalinger og offentlige råd om utstyr til spedbarn og småbarnsforeldres oppfatninger om hva en akseptabel varekurv til spedbarn bør inneholde.

Et akseptabelt forbruksnivå defineres i denne sammenhengen som et spedbarnsforbruk som de fleste, uansett egen inntekt, kan leve på uten å skille seg for mye ut, og representerer et forbruksnivå man kan forvente at personer uten helseutfordringer som er i arbeid har tilgang til. Referansebudsjettpostene som inngår i spedbarnskostnader representerer sålede verken et minimumsbudsjett eller et luksusforbruk. I denne sammenhengen tar rapporten flere forbehold:

Fortløpende oppdateringer av referansebudsjettpostene til spedbarn, kan innebære endringer i referansebudsjettet uten at denne rapporten oppdateres. Selv om flere kan være uenige i enkelte vareutvalg eller mengde, er det summen av produktene som er avgjørende i referansebudsjettet. Innholdet i varekurven til spedbarn må ikke tolkes som en normativ standard for spedbarnsforbruk. Vi erkjenner at spedbarn og spedbarnsfamilier har ulike behov og at disse ikke nødvendigvis gjenspeiles i beregningene for hver enkelt vare som er inkludert i beregningene for forbruksområdet, «Spedbarnskostnader»

Tilbudet som fins på markedet for spedbarnsutstyr har vokst betydelig og for enkelte varer er det store prisforskjeller. Et siste forbehold denne oppdateringen tar, er at antall tilbydere har økt og at merkevare- og priskonkurransen er sterk. Oppdateringen og beregningen av kostnader til spedbarn, må ses i denne sammenhengen. Den største endringen siden spedbarnskostnader, sist ble oppdatert i 2009, har først og fremst handlet om markedsutvikling på utstyr til de aller minste. Vare- og tjenestetilbydere, utvalg og merkevarer har økt i omfang, og markedet for produkter og utstyr til spedbarn har vært gjenstand for sterk digitalisering. Samtidig har kjøp og salg av brukt utstyr via Finn, Facebook og andre digitale kanaler økt i omfang.

Det rettes en stor takk til deltakerne i de fire fokusgruppeintervjuene som delte sine oppfatninger om forbruksbehov i spedbarnsfasen og som diskuterte hva et akseptabelt forbruksnivå er for de alle yngste borgerne våre, barn i alderen 0-1år.

Tusen takk til Forskningsleder, Anita Borch, som har kvalitetssikret denne rapporten.

Oslo, april 2021

Forbruksforskningsinstituttet SIFO

OsloMet – Storbyuniversitetet

Innhold

Forord	4
Innhold	5
Lister over tabeller	6
Liste over figurer	7
1. Innledning	8
1.1 Forbruksområdene som inngår i kostnader til spedbarn	8
1.2 Metodisk tilnærming til oppdateringen	9
Anbefalinger fra offentlige myndigheter	9
Utstyrslister til vordende og nybakte foreldre	10
Spedbarnsbøker	10
Fokusgruppeintervjuer av foreldre med barn i alderen 1 til 3 år	11
2. Innkjøpspraksiser i spedbarnsfasen	13
2.1 Babybutikker, dagligvare og rimelige utsalgsteder	13
Digital handel	14
2.2 Kjøpe alt nytt, kjøpe brukt eller arve	14
2.3 Å orientere seg i markedet	15
Barn nummer to og beregning av spedbarnskostnader	17
3. Oppdateringen av Spedbarnskostnader	18
3.1 Grunnutrustningen og supplering	18
Seng, søvn og utstyr til spedbarn	19
Vurdering av seng og utstyr til søvn til spedbarn	21
Barnevogn med utstyr til spedbarn	21
Vår vurdering av barnevogn med tilhørende utstyr	22
Fokusgruppedeltakernes synspunkter på moderne barnevogner erstatter trille	23
Vår vurdering av om moderne barnevogner erstatter trille	23
Bilsikringsutstyr for spedbarn	23
Fokusgruppeintervjuene om babybilsete	24
Vurdering av behov for babybilsete i grunnutrustningen	25
Vurdering av andre varer i varekurven til spedbarn i grunnutrustningen og suppleringen	25
3.2 Pleie og stell	26
Bleieskift	26
Våtservietter med alternativer	27
Tøybleier	28
Vurdering av bleier og våtservietter med alternativer	28
Bading, såpe og hudpleie til spedbarn	29
Salve og fuktighetskrem til spedbarn	29
Vurdering bade- og hudpleie til spedbarn	30
Neglesaks til spedbarn	31
Vurdering av neglesaks til spedbarn	31
Munnhelse, tannbørste og tannkrem	32
Vurdering av tannpuss	32
3.3 Lek og fritid	33
Fritid i barselstiden	34
Vurdering av posten «lek og fritid» for spedbarn	38
3.4 Mat og drikke til spedbarn	38
Vurdering av utstyr til amming	42
3.5 Klær og sko	43
3.6 Trygghet og sikkerhet	43
Barnesikringshetsutstyr til spedbarn	43

Babycall	45
Vurdering av babycall	47
Barneforsikring	47
4. Oppdatert liste over kostnader til spedbarn	51
Litteratur	52
Vedlegg	57
Informasjonsskriv til deltakerne	57
Intervjuguide til den første fokusgrupperunde	59
Intervjuguide til den andre fokusgrupperunden	68
Personlig pleie til spedbarn (og foreldre) i Kela	76
Utstyrslister fra kommersielle aktører	76
Utstyrslister til mammablogger/interessegrupper/ideelle organisasjoner	79
Retningslinjer for hvile og søvn i barnehager	82

Lister over tabeller

Tabell 1-1: Oversikt over utstyrslister fra ulike aktører	10
Tabell 1-2 Spedbarnsbøker	10
Tabell 1-3: Oversikt over fokusgruppene og antall deltakere	11
Tabell 3-1 Grunnutrustningen og supplering til spedbarn i referansebudsjettet 2020	18
Tabell 3-2 Utstyr til søvn i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet 2020	19
Tabell 3-3 Utstyr til søvn i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet 2021	21
Tabell 3-4 Barnevogn med tilbehør og utstyr til at med barnet ut av hjemmet i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet 2020	22
Tabell 3-5 Babybilstol i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet 2021	25
Tabell 3-6 Øvrige varer i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet 2021	25
Tabell 3-7 Øvrige varer i «suppleringen» til spedbarn i referansebudsjettet 2021	26
Tabell 3-8: Oversikt over «personlig pleie» til spedbarn i referansebudsjettet 2020	26
Tabell 3-9 Bleier og våtservietter i «personlig pleie» til spedbarn i referansebudsjettet 2021	28
Tabell 3-10 Barnesalve, baby lotion og babyolje i «personlig pleie» til spedbarn i referansebudsjettet 2021	30
Tabell 3-11 Neglesaks i «personlig pleie» til spedbarn i referansebudsjettet 2021	31
Tabell 3-12 Tannbørste og tannkrem i «personlig pleie» til spedbarn i referansebudsjettet 2021	32

Tabell 3-13: Oversikt over leker i «lek og fritid» for spedbarn i referansebudsjettets 2020 og 2021	33
Tabell 3-14 Eksempel på fritidsaktiviteter til spedbarn i Oslo og pris for deltakelse i 2020	35
Tabell 3-15: Brystpumpe i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet 2021	43
Tabell 3-16: Oversikt over priseksempler for barnesikringsutstyr	43
Tabell 3-17 Sikkerhetsutstyr i «suppleringen» til spedbarn i referansebudsjettet 2021	45
Tabell 3-18 Babycall i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet 2021	47
Tabell 4-1: Oppdatert liste over varer og antall i referansebudsjettposten, «Spedbarnskostnader»	51

Liste over figurer

Figur 1-1: Oversikt fokusgruppedeltakerne sosioøkonomiske bakgrunn	12
Figur 1-2: Kjønnssammesetning i utvalget.....	12
Figur 1-3: Oversikt over antall fokusgruppedeltakere fordelt på fylker.....	12
Figur 3-1: Tekstboks med Helsedirektoratets råd om tannpuss og mengde tannkrem til spedbarn	32
Figur 3-2: Eksempel på advarselsmerking.....	33
Figur 3-4: Andelen mødre som ammer fordelt på barnets alder. Tall fra Helsedirektoratets landsomfattende undersøkelse om amming og spedbarns kosthold fra 2013.....	39
Figur 3-5: Oversikt over antall barn forsikret i Norge. Tall fra Finans Norge.....	48

1. Innledning

I Norge er spedbarn omsluttet av et høyt forbruk fra dag en. Dagens «startpakke» til nyfødte er atskillig mer omfattende enn generasjonen før (Brusdal og Frønes, 2008). Som vordende eller nybakte foreldre må man forta en rekke forbrukervalg i en følsom fase av livet. Det er et krevende omland av sterke markedsaktører, offentlige anbefalinger og velmenende råd fra familie og venner, noen gode og noen mindre gode.

Hva er et akseptabelt forbruksnivå til spedbarn i 2021? Det er dette som er problemstillingen i oppdateringen av kostnader til spedbarn i referansebudsjettet. Et akseptabelt forbruksnivå defineres i denne sammenheng som et forbruk de fleste spedbarnsfamilier uansett egen inntekt – kan leve med uten å skille seg for mye ut og at det er et forbruk som en med rimelighet kan forvente at personer som er i arbeid har tilgang til.

Referansebudsjettets budsjettpost «Spedbarnsutstyr» ble utviklet første gang i 1987 og har blant annet blitt revidert i 2003 og i 2009. Mye av spedbarns behov er det samme som før, men det er noen samfunnsendringer som har betydning for forbruket av utstyr til spedbarn.

I tiden etter forrige oppdatering har regler for barselpermisjon endret seg. I 2009 var ti uker av permisjonen øremerket fedre. I 2018 økte fedrekvoten til 15 uker (Ellingsæter, 2020). Oppdateringen av spedbarnskostnader i 2021 tar høyde for at en jevnere fordeling av barselpermisjonen gjør krav på nye forbruksbehov.

Over tid har netthandelen blitt normalisert. Ifølge Slette-meås (2018) glir netthandel og tradisjonell handel glir over i hverandre. Nordmenn handler både nasjonalt og internasjonalt. Mobil handel (netthandel over mobilplattformen) er kraftig økende (Slette-meås, 2018). For vordende og nybakte foreldre i Norge innebærer netthandel lik tilgang til forbruksvarer til spedbarn uansett hvor man bor. Ikke minst innebærer det lik eksponering for markedsføring av spedbarnsprodukter.

«Å få barn er også å få noe å miste» (Montgomery, 2018: 15). Sikkerhet og trygghet er kanskje det viktigste temaet for nybakte foreldre, en tematikk som kommersielle aktører på markedet tar i bruk for å utvikle og markedsføre sine spedbarnsprodukter. Ved siden av sikkerhetsstandarder for spedbarnsprodukter og nye regler for å sikre spedbarn i bil, vektlegges materialene og kjemikaliene i spedbarnsprodukter og dokumenterte og udokumenterte påstander om helserisiko. Det siste tiåret har for eksempel helse- og miljøskadelig stoffer i pleie og hygieneartikler til spedbarn fått mye oppmerksomhet.

1.1 Forbruksområdene som inngår i kostnader til spedbarn

I referansebudsjettet består spedbarnskostnader av seks individspesifikke poster for spedbarn i alderen 0-1 år:

1. «Grunnutrustningen» inneholder utstyr som det kan antas bør anskaffes før eller kort tid etter at barnet blir født, som for eksempel barneseng med madrass og sengetøy, større stelleutstyr som stellematte og badebalje, barnevogn med vognpose og utstyr som regntrekk og innsektnett (se fullstendig liste i kapittel 3)

2. «Supplering» inneholder utstyr som det kan forventes å anskaffe når spedbarnet har blitt større og deltar mer i familielivet, som for eksempel barnestol, bestikk og tallerken, trille, bæremeis og dørgrind (se fullstendig liste i kapittel 3).
3. «Lek og fritid» inneholder leker tilpasset spedbarnets første leveår
4. «Personlig pleie» inneholder bleier og tilhørende utstyr til bleieskift, babysalver og hudkremer
5. «Mat og drikke»
6. «Klær og sko»

I denne oppdateringen er det først og fremst de fire første postene som vurderes. Gangen i rapporten er som følger: først beskrives datagrunnlaget for oppdateringen. I kapittel 2 beskrives innkjøpspraksiser til spedbarnsforeldre. I kapittel 3 gjøres det rede for vurderingen av hver enkelt del av postene i referansebudsjettets. Kapittel 4 inneholder den oppdaterte listen over spedbarnskostnader for hver av de fire postene.

1.2 Metodisk tilnærming til oppdateringen

Referansebudsjettet bygger både på ekspertkunnskap om forbruksbehov og lekmenns oppfatninger av hva et akseptabelt forbruksnivå er for ulike budsjettposter. Oppdateringen av spedbarnskostnadene har tatt utgangspunkt i anbefalinger fra offentlige myndigheter, en rekke utstyrlister til vordende og nybakte foreldre fra kommersielle og ikke-kommersielle aktører, fokusgruppeintervjuer med småbarnsforeldre med barn i alderen 1-3 år og tre spedbarnsbøker. Nedenfor greies det ut for datagrunnlaget i oppdateringen.

Anbefalinger fra offentlige myndigheter

Det foreligger få offentlige anbefalinger til Spedbarnskostnader. Utover kostholdsråd til spedbarn, har helsedirektoratet utviklet informasjonsbrosjyrer for spebarns miljø og sikkerhet, som gir noen råd om utstyr til de minste. I forbindelse med oppdateringen av

spedbarnskostnadene er følgende informasjonsbrosjyrer fra Helsedirektoratet inkludert som en del av kunnskapsgrunnlaget:

- Barns miljø og sikkerhet (0-6 måneder)
- Barns miljø og sikkerhet (6 måneder – 2 år)
- Mat og måltider for spedbarn

De to første informasjonsbrosjyrene ble publisert i 2009, mens Mat og måltider for spedbarn ble publisert i 2017.

I tillegg har oppdateringen inkludert informasjonsbrosjyren «Trygt sovemiljø for spedbarnet» som er utgitt av

Landsforeningen uventet barnedød i samarbeids med Helsedirektoratet og Oslo Universitetssykehus. Utover

dette bygger oppdateringen på råd og anbefalinger som det henvises til i litteraturlisten.

Utstyrslister til vordende og nybakte foreldre

Det fins en rekke kommersielle og ikke-kommersielle aktører som gir råd om utstyrsbehovet til spedbarn. Hvilke og i hvilken grad vordende eller nybakte foreldre forholder seg til råd om utstyr til spedbarn er usikkert. Avsendere er både markedsaktører som tilbyr utstyr til spedbarn eller som markedsfører andre produkter gjennom å gi spedbarnsforeldre gode råd. Blant ikke-kommersielle aktører gis det råd om utstyr og produkter til spedbarn av mammabloggere og andre nettsteder. I dette notatet har utstyrslistene blitt lest for å få oversikt over markedet og for å få innsikt i diskusjoner om utstyrsbehov. Ettersom det er mange aktører som gir råd om utstyr, er det foretatt et usystematisk utvalg med hensikt om å dekke ulike type avsendere. Utstyrslistene inkludert i undersøkelsen er ikke uttømmende, men gir likevel et bilde av hva vordende og nybakte foreldre møter dersom de søker råd om utstyr til spedbarn. Tabell 1-1 gir en oversikt over aktører, tittel på utstyrslistene og nettadresser. Samtlige lister kan leses i vedlegget til dette notatet.

Tabell 1-1: Oversikt over utstyrslistene fra ulike aktører

Aktør	Tittel	Nettsted
Barnas Hus	Hva trenger en nyfødt av klær og utstyr	http://www.barnashus.no/tips-og-rad/utstyrsliste-nyfødt
altformamma.no	21 ting å ha i hus før babyen kommer	https://altformamma.no/artikler/496/article/item/null/21-ting-%C3%A5-ha-i-hus-f%C3%B8r-babyen-kommer
Babyverden.no	Disse lekene er kjekke å ha til babyen	https://www.babyverden.no/baby/lek-og-laring/lekene-kjekke-a-babyen/
Kela maternity package 2020	Personal care items	https://www.kela.fi/web/en/maternity-package-2020-/blogs/personal-care-items
JordmorNytt	Hva trenger du i hus til barnet kommer	https://jordmornytt.no/trenger-hus-barnet-kommer/
Foreldre & barn	10 ting babyen ikke trenger Og 10 nødvendigheter du kanskje ikke visste om.	https://www.kliikk.no/foreldre/baby/10-ting-babyen-ikke-trenger-2366896

Spedbarnsbøker

Det er publisert et utallig antall bøker om graviditet, fødsel, barseltiden og spedbarnsfasen, skrevet av aktører som fødselsleger, jordmødre, psykologer, helsesøstre og lekfolk. I forarbeidet til oppdateringen av kostnader til spedbarn tok vi utgangspunkt i spedbarnsbøker skrevet av helsefaglige spesialister, som dekket barnets første leveår, som var skrevet på norsk og som var publisert etter 2009. Tabell 1-2 gir en oversikt over spedbarnsbøkene.

Tabell 1-2 Spedbarnsbøker

Tittel	Forfatter	Forfatters fagbakgrunn	Publisert i år
Miraklenes tid	Hedvig Montgomery	Psykolog og familieterapeut	2018
Mamma for første gang	Gro Nylander	Fødselslege	2012 (revidert utgave)
Spedbarnsboken	Flere forfattere	Leger, psykologer, tannleger, pedagoger mm.	2020

«Spedbarnsboken» er gitt ut av forlaget Sandviks AS og inneholder 35 tematiske kapitler som er forfattet av totalt 32 fageksperter. Spedbarnsboken har blitt utgitt siden 1965, og oppdatert og revidert hvert år. Den er gratis tilgjengelig ved de fleste sykehus, i enkelte babybutikker og for medlemmer i Babyverden. Boken er finansiert med annonseinntekter.

«Mamma for første gang» er utgitt av Gyldendals forlag og utgitt på syv språk. Boka ble først gitt ut i 1999. 2012-utgaven er det ellefte norske opplaget. Boka tar for seg den viktigste perioden i et barns liv, fødselsøyeblikket og de første seks månedene, og er skrevet av overlege og fødselslege Gro Nylander.

«Miraklenes tid» er en del av Hedvig Montgomerys bokserie, Foreldremagi. Boka er utgitt av Pilar forlag og er solgt til 23 land. Som psykolog og familierapeut gir forfatteren råd om hvordan å lykkes som foreldre til spedbarn.

Fokusgruppeintervjuer av foreldre med barn i alderen 1 til 3 år

Det ble gjennomført fire fokusgruppeintervjuer av foreldre med barn i alderen 1-3 år i november og desember 2020. På grunn av den pågående koronapandemien, ble det besluttet å gjennomføre nettbaserte fokusgruppeintervjuer. Norstat ble engasjert for å rekruttere småbarnsforeldre og for leie av en sikker nettløsning for undersøkelsen.

Den nettbaserte plattformen for fokusgruppene var Brainstork. Her samtykket deltakerne til deltakelse i fokusgruppeundersøkelsen ved å logge seg på. Brainstork inkluderte en opptaksfunksjon (video og lyd) og mulighet for å vise fram informasjon om referansebudsjettet, de ulike budsjettpostene beregnet på spedbarn. Under fokusgruppeintervjuene deltok samtlige deltakere med video og lyd.

Det er både fordeler og ulemper med nettbaserte fokusgrupper. Det var for eksempel vanskeligere å få deltakerne engasjert i samtalen enn i vanlige fokusgrupper. Informasjonsdelingen var dessuten avhengig av deltakernes skjerm. Enkelte valgte å logge seg på via mobiltelefonen og hadde dermed dårligere muligheter til å lese/se informasjonen som ble delt. For å få gode nok data valgte vi å rekruttere en ekstra gruppe (gruppe 3). I tabell 1-3 gis en oversikt over antall deltakere fordelt på de fire fokusgruppene.

Tabell 1-3: Oversikt over fokusgruppene og antall deltakere

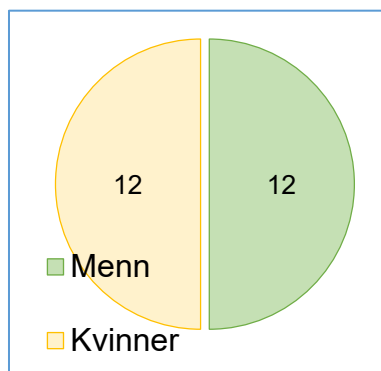
Fokusgruppe	Gruppe	Antall deltakere
Eksplorerende fokusgruppe	Gruppe 1	4
	Gruppe 2	6
	Gruppe 3	7
Bekreftende fokusgruppe	Gruppe 4	7
Totalt	3 + 1	24

All henvisning til fokusgruppedeltakerne i notatet refererer til pseudonymer for å holde deltakernes identitet konfidensiell.

Fokusgruppedeltakerne ble rekruttert med tanke på et jevnt antall kvinner og menn med både høy, middels og lav inntekt og utdanning. Det ble vektlagt at samtlige deltakere skulle ha inntekt fra arbeid, at de hadde hjemmeboende barn i alderen 1-3 år og at det ikke var betydelig helseutfordringer i familien.

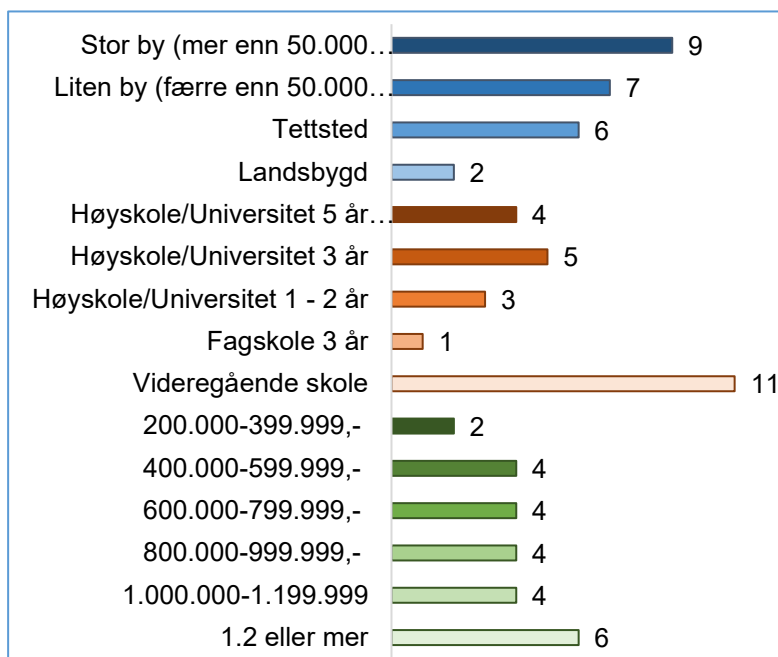
Halvparten av deltakerne hadde videregående eller fagskoleutdanning. Den andre halvparten hadde høyskole eller universitetsutdanning.

To av tre bodde i by mens en av tre bodde i tettsted eller landsbygd.

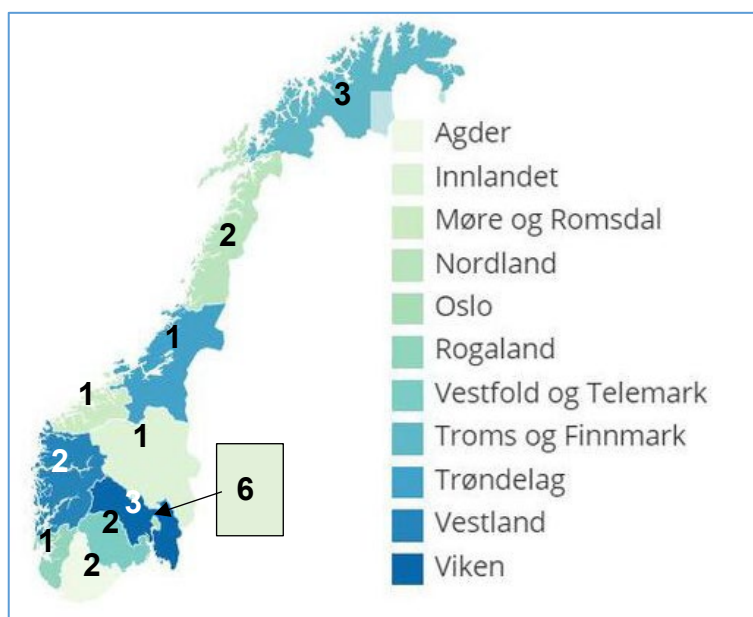
Figur 1-2: Kjønnssammesetning i utvalget

En klar fordel med å benytte digital plattform for fokusgruppene var muligheten til å rekruttere fra hele Norge. Et siste rekrutteringskriterium var derfor en like representasjon av foreldre bosatt i by og land. Det kan tenkes at behovet for utstyr til spedbarn kan variere basert på om en bor i nord eller sør, i by eller bygd.

Figur 1-1: Oversikt fokusgruppedeltakerne sosioøkonomiske bakgrunn

Deltakerne var nokså jevnt fordelt mellom inntektskategoriene, selv om det riktignok var litt flere i den høyeste inntektsgruppa og litt færre i den laveste inntektsgruppa. Det deltok like mange menn som kvinner.

Figur 1-3: Oversikt over antall fokusgruppedeltakere fordelt på fylker

2. Innkjøpspraksiser i spedbarnsfasen

Markedet for utstyr til spedbarn er voksende og utfordrende å manøvrere i. Det er særlig det digitale markedet som har vokst. En åpenbar utfordring er at babybutikker gir råd om stell og omsorg av spedbarn iblant anbefalinger om varer til salg, mens nettsteder som først og fremst bidrar med råd til foreldre gjerne selger eller markedsfører utstyr til spedbarnet.

Markedet omfatter spesialistbutikker, dagligvarebutikker og andre butikker, som for eksempel generelle kles-, møbel- og tekstilbutikker.

2.1 Babybutikker, dagligvare og rimelige utsalgsteder

Spedbarnsforeldre har behov for å kjøpe utstyr fra babybutikker og apotek ved siden av det som kan kjøpes i dagligvarebutikker, ifølge småbarnsforeldrene i fokusgruppeintervjuene. Det var bred enighet om at å ha anledning til å kjøpe utstyr fra ulike tilbydere lå til grunn for et akseptabelt forbruksnivå til spedbarn. Det kunne heller ikke forventes at spedbarnsforeldre skal gå for de rimeligste utsalgstedene. Likevel vektla fokusgruppedeltakerne at det var betydelige prisforskjeller.

INT: Kan det være en forventning at hvis man lever på et akseptabelt forbruksnivå og er en nybakt familie, at man bare burde gå på billige utsalgssteder?

Jannicke (28 år): Nei, jeg syns begge deler.

Frøydis (38 år): Finne en mellom, en mellomting.

Jannicke (28 år): Du kan jo spare mye absolutt ved Ikea, men jeg vil heller si at Ikea er en billig variant da, og at det andre heller er midt på treet. Hvis du sammenligner si Barnas hus med Ikea, så syns jeg dere bør møte det litt på midten.

Frøydis (38 år): Og så burde man kanskje, faktisk det viktigste er å legge merke til sikkerhet og trygghet.

Grete (32 år): Nei jeg skulle si tilgjengeligheten i hele landet, ta Ikea ved Trondheim er siste Ikea liksom.

INT: Ja. Det er ikke alt som er rett og slett, det er ikke så lett å svinne en tur innom Ikea, det er det du...

Grete (32 år): Nei.

Jannicke (28 år): Men jeg kan jo si at jeg kjøpte barnesikring for vindu på Barnas hus, og jeg tror jeg betalte 299,-. Og så fant jeg cirka det samme på Ikea for 59,-. Så det er jo en stor differanse.

(Fokusgruppe 3)

Digital handel

Ifølge fokusgruppe deltakerne ble mye spedbarnsutstyr kjøpt på nett. Her var det dessuten mulig å gjøre kupp.

«Absolutt, de har jo en billig nettbutikk, eller billig og billig, men Jollyroom, hvis du har hørt om de? Det er hvert fall veldig brukt. Og der kan man få gode kupp. Men de har også ting i det dyrere sjiktet også.» (Jannicke, 28 år, Fokusgruppe 2)

Det ble dessuten trukket fram at det kunne være lange avstander til nærmeste babybutikk, og at digital handel gjorde det enklere å få tak i det man trengte. Noen tenkte også på at netthandel ekskluderer fysiske butikker.

Line (31 år): Altså det er begrenset med utvalg her oppe hvor vi bor, så det er liksom, altså det er sånn langt for å finne de billige tingene. Altså skal du kjøpe noe på finn, så finner du noe i Oslo og skal få det sendt dit, stoler du på kjøpet, sant, og sånn. Her bruker jeg facebook, hvis jeg finner det jeg skal ha eller bestiller en del på nett for det er begrenset på hva de tar inn i butikkene her. De må gjerne bestille det dem og, og du sparer ikke akkurat penger på det.

Knut (40 år): Butikker sånn som Jollyroom, som ikke har fysiske butikker, for da ekskluderer du jo et arbeidsmarked her i Norge også. Altså du fjerner arbeidsplasser.

(Fokusgruppe 3)

2.2 Kjøpe alt nytt, kjøpe brukt eller arve

I samtlige fokusgrupper ble arv av utstyr eller å kjøpe ting man trenger brukt sterkt vektlagt. Det ble ofte sagt at man ikke trengte å kjøpe så mye eller enkelte varegrupper (som leker) fordi man arver eller får det i gave av slekt og venner. Utstyr som var kjekt å ha, og som man visste at ikke ville bli mye brukt eller over lang tid, kunne man like gjerne kjøpe brukt.

Likevel var småbarnsforeldre skeptiske til å legge til grunn at alle kan kjøpe brukt eller arve utstyr.

INT: Men kan vi forvente for eksempel at alle nybakte foreldre har anledning til det da, kjøpe brukt eller arve?

Flere: Nei.

INT: Nei, og hvorfor kan vi ikke forvente det?

Jannicke (28 år): Si mange av de som bor nord da, det er ikke sikkert det er like utbredt som det det er i Oslo, eller blitt i Oslo, og med finn.no så mye som folk selger. Og det kan være i nærheten, i motsetning til andre steder. I tillegg kan nettverket ditt være mindre eller at du får barn tidligere eller senere enn andre. Slik at det ikke er mye å arve. Så, nei du kan ikke forvente det. Men det er en, det er en mulighet for noen da.

Hans (24 år): I tillegg så, ting blir brukt så går det i stykker etter hvert, de kan jo ikke bli gjenbrukt til evig tid. Noen må jo kjøpe nytt igjen, ikke sant.

INT: Kan det være sånn at ikke alle som har lyst til å sende ting på finn, langt.

Erik (30 år): Jo, jo, men det, ja jeg husker det, vi kjøpte en del på finn. Men det er såpass mye som ligger ute på finn at, ja, det er ikke noe problem, de som ikke vil sende, de kjøper du ikke hos.

INT: Ja.

Jannicke (28 år): Jeg har jo sendt en barnevogn til nord, men jeg kan jo tenke at det er veldig mange som, det er kanskje noen som ikke vil sende, men da finner du sikkert noen andre som er villige til å gjøre det. Jeg tror det heller er det at folk kanskje ikke ønsker å kjøpe ting ved å få det sendt da, og at de vil heller se varen fysisk, som gjør muligheten mindre da, men ...så er det jo porto i tillegg da, så om varen er billig så kan du jo fint plutselig komme opp til 250, det spørs jo helt hva det er da. Så da er det ikke sikkert du sparer så mye på det allikevel.

(Fokusgruppe 2)

2.3 Å orientere seg i markedet

I innledende arbeid med oppdateringen spedbarnskostnader ble det klart at skille mellom markedsføring og gode råd ikke alltid er like tydelig. Et eksempel er nettstedet Babyverden.no. Her får eksperter utale seg om anbefalinger om for eksempel leker sammen med ledende markedsaktører (Se artikkel om leker: Babyverden, 2014). Et annet eksempel er Spedbarnsboken, som deles ut gratis på de fleste fødesteder. Boken er finansiert gjennom markedsføring. En gjennomlesning viste at i flere kapitler hvor fageksperter gir råd, markedsføres også produkter som passer godt til rådene som gis. Et siste eksempel er Ammehjelpen, som har en nettbutikk hvor overskuddet går til å drive organisasjonens ideelle arbeid (Ammehjelpen.no).

Flere nevnte at det var utfordrende å orientere seg i markedet. Dessuten var de fleste enige i at det ikke var så lett å være økonomisk som vordende og nybakte foreldre, selv om enkelte mente at det er økende oppmerksomheten til å være økonomisk blant spedbarnsforeldre.

Frøydis (38 år): Jeg tror kanskje du har litt mer fokus på økonomi, den økonomiske biten i dag kontra for ett år siden.

INT: Ja, har det endret seg på en måte? Ja, nå du tenker det i løpet av spedbarnsfasen at du...

Frøydis (38 år): Nja, generelt på hele, hele planet kanskje. Jeg tror kanskje folk blir litt mer bevisst på hva de bruker pengene sine på.

Hans (24 år): Jeg tror samtidig det sitter litt løst hos folk, jeg ser når samboeren min handler til ungen så går det jo fort mye penger når hun skal kjøpe klær liksom. Det er jo så mye fint og den er fin og den er fin. Så det er jo samtidig litt etter lommeboka, har vi litt ekstra råd så blir det litt ekstra tøy og på en måte.

(Fokusgruppe 2).

Flere fortalte om at det var så mange gode råd om hva man trenger til spedbarn, som det senere skulle vise seg at sjelden ble brukt.

Det er veldig ofte at noen ganger så var kanskje ting [som] virket veldig fornuftig, men så finner du ut at du ikke bruker det.» (Aksel, 38 år, Fokusgruppe 1)

Samtidig var fokusgruppedeltakerne ikke enig i hva som var nødvendig og unødvendige kjøp.

INT: Hva er det dere har kjøpt som dere fant ut at ikke var nødvendig? Det ble nevnt en ammepute i sted.

Nina (35 år): Vippestol, vippestol.

Rolf (43 år): Ja, den synes jeg jeg hadde bruk for.

Nina (35 år): Jeg brukte i stedet lekegrinda, som du kan stille i tre forskjellige høyder så jeg synes det var best, barnet kunne sove der, så det var bedre i forhold til kroppen da, eller at de ikke kunne skade ryggen og sånn.

INT: Morten, har du noen bomkjøp?

Morten (44 år): Nei, jeg sitter nå og tenker på det, men jeg tror, vi har vel kanskje vært på den nøkterne enden av skalaen her, så jeg tror faktisk ikke at jeg klarer å komme på at vi har noen, at vi hadde noen bomkjøp altså.

INT: Ja. Line?

Line (31 år): Trille.

(Fokusgruppe 3)

Et spørsmål som dermed dukker opp, er om det bør legges inn rom for bomkjøp i referansebudsjettet i varekurven beregnet på spedbarn. Her var deltakerne i den tredje fokusgruppa litt tvilende.

INT: Bør det gis litt rom for bomkjøp?

Rolf (43 år): Ja.

INT: Hva synes dere om det?

Oda (33 år): Det er jo bare til å selge det igjen hvis du... jeg har solgt mye (litt latter).

Morten (44 år): Men det går litte grann tilbake igjen til det vi snakket om tidligere, det her med, om vi har forutsetning til å vite hva vi faktisk trenger. Altså i gjennomsnitt så er det jo nok sånn at man kaster bort en del penger på sånt. Og ja, vi kan selge det igjen, men det er ikke alltid du får igjen det du betalte for det. Så, så bomkjøp er det nok sikkert, men tilbake igjen til det han Rolf sa, ikke sant, at skal banken da ta hensyn for at du gjør

bomkjøp? Nei, jeg tror ikke det for at de som er nødt å spinke og spare, det er mindre sannsynlig at de gjør et bomkjøp. Så det spørs hva det [Referanse]budsjettet skal brukes til.

Morten påpeker referansebudsjettets utfordring om et akseptabelt forbruksnivå til spedbarn skal tillate bomkjøp eller ikke, og at en utfordring er at det forutsetter å være økonomisk i en fase av livet hvor dette ikke er like enkelt.

Barn nummer to og beregning av spedbarnskostnader

Beregningen av spedbarnskostnader er utfordrende med tanke på spørsmål om arv og å kjøpe brukt. Ikke minst er det utfordrende å beregne kostnader for spedbarn nummer to.

Flere av fokusgruppedeltakerne som hadde to barn påpekte at innkjøpspraksis hadde endret seg basert på erfaringer fra det første barnet. I tillegg kunne også økonomien ha endret seg.

«Det blir mye å arve da hvis man har tatt vare på det, og kanskje man vet hva man egentlig ikke trengte da, så man begrenser seg litt. Så kan det jo være mange som også har bedre økonomi til barn nummer to, som går til innkjøp av mer ting da. Og det kan jo sjonglere litt da.» (Jannicke, 28 år, Fokusgruppe 2)

«På første barn, ja ved første barn så skal jo alt være nytt og perfekt, eller det kommer an på hvem du er da, altså, men jeg som, jeg er i jobb og i en godt betalt jobb og vi fikk unge ganske sent, jeg fikk jo tilbud om å få alt fra mine søsken og mine svigerinner og svogere, altså de hadde alt klart, og jeg kunne få alt. Jeg var sånn, nei, dette vil jeg kjøpe selv, det skal være nytt, det skal være fint og perfekt og når du kom til nummer to så på en måte bruker du veldig mye mer arvet både fra nummer en og fra andre og bruker mindre tid på at ting skal være så perfekt da. Og du har kanskje ikke så mye tid og overskudd når du, hvis du drar med deg en to-åring rundt når du skal kjøpe inn alt det til den ungen du har i magen i tillegg. Så jeg tror nok du er minst fornuftig på nummer en.» (Cathrine, 35 år, Fokusgruppe 1)

Enkelte fortalte også at de hadde anskaffet utstyr til barn nummer to som de ikke tenkte at de trengte til det første barnet.

Det er dermed en vanskelig avveining å beregne spedbarnsutstyr for barn nummer to. Det er åpenbare stordriftsfordeler, men det kompliseres av at småbarnsforeldre ser nye behov, kanskje har bedre økonomi og gjerne har solgt eller gitt bort noe av utstyret til den førstefødte. Det kan også tenkes at muligheten for arv mellom søsken også vil avhenge av hvor stor aldersforskjellen det er mellom barna. Det er dermed behov for mer kunnskap for å vurdere stordriftsfordeler til varekurvene som inngår i spedbarnskostnader.

3. Oppdateringen av Spedbarnskostnader

3.1 Grunnutrustningen og supplering

«Grunnutrustningen» er den delen av posten, «Spedbarnsutstyr», i referansebudsjettet som det forventes at spedbarn har behov for i perioden rett etter fødsel og de første seks månedene. Det må forventes at noe av utstyrer i «grunnutrustningen» kjøpes inn før barnet blir født. Utstyr som barnevogn med utstyr som vognpose, regntrekk og vognrangle, barneseng med madrass og sengetøy, større utstyr til stell av baby som badebalje og stellematte, mindre utstyr som narresmokk, tåteflaske, babypledd og bæresele omfattes av grunnutrustningen. Se tabell 3-1 for en oversikt over varekurven og antall varer i hver varekategori.

«Suppleringen» er den andre delen av posten, «Spedbarnsutstyr» i referansebudsjettet som det forventes at spedbarn har behov for etter hvert som de vokser til, blir mer mobile, kan sitte selv og begynner å spise fast føde.

Oppdateringen av «grunnutrustningen» og «suppleringen» vil hovedsakelig handle om dagens anbefalinger står i samsvar med den eksisterende varekurven. Hovedårsaken for å se de to budsjettpostene samlet, er for å vurdere når behovet for enkeltutstyr er til stede i spedbarnsperioden og om noe utstyr er overflødig. Vi vil også vurdere behovet for å legge inn nytt varer i varekurven.

Tabell 3-1 Grunnutrustningen og supplering til spedbarn i referansebudsjettet 2020

Grunnutrustningen		Supplering	
Vare	Antall	Vare	Antall
plastfrotté	3	potte	1
sprinkelvern	1	trille	1
teppe	2	bæremeis	1
pledd	1	barnesele	1
babypose	1	bil babysete	1
barnevogn	1	kopp m tut og lokk	1
vognrangle	1	grøttallerken/krus	1
bærebag	1	barnebestikk	1
barneseng	1	barnestol	1
madrass	1	dørgrind	1
dyne	1	bøyle og rygg til barnestol	1
laken	4		
dyne- og putetrekk	3		
narresmokk	3		
tåteflaske	5		
stellemadrass	1		
badebalje	1		
lammeskinn	1		
regntrekk til vogn	1		
insektnett	1		
handlenett	1		
stellebag	1		

Seng, søvn og utstyr til spedbarn

Spedbarns behov for seng, madrass og sengetøy har ikke endret seg. Tabell 3-2 gir en oversikt over utstyr til søvn i «grunnutrustningen» til spedbarn fra 2020.

Tabell 3-2 Utstyr til søvn i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet 2020

Varer	Antall
barneseng	1
madrass	1
dyne	1
laken	4
dyne- og putetrekk	3
plastfrotté	3
sprinkelvev	1

Det er rikelig med anbefalinger om spedbarn og søvn. Det finnes imidlertid få offisielle anbefalinger til babysengens utforming. Helsedirektoratet anbefaler at avstanden mellom sprinklene i barnesenga ikke bør være større enn 7,5 cm og at sidene bør være minst 60 cm høye fra der barnet kan stå (Helsedirektoratet, 2009a). Råd og anbefalinger om søvn og sovested handler både om behov for søvn, å sove trygt og sovested. Samsoving er i denne sammenheng et omdiskutert tema. Landsforeningen for uventet barnedød (LUB, 2020a) anbefaler at spedbarn sover i sin egen seng. I spedbarnslitteraturen ses samsoving som gunstig for amming og nattesøvn (Nylander, 2012; Montgomery, 2018). Det er imidlertid bred enighet i at samsoving bør skje under trygge forhold. Nylander foreslår en sprinkelseng med nedfellbar side som en trygg samsovingsløsning.

«Dersom barnet som er innen rekkevidde, så du slipper å stå opp for å amme det, er sjansen desto større for at du selv sovner fredelig igjen. Mange løser det ved å ha barnet i sengen. [...] En annen måte å løse dette på er å lage «nivå-seng»: En sprinkelseng med nedfellbar side festes omhyggelig til dobbeltsengen ved å binde sammen beina eller bore solide vinkeljern fast i rammen.» (Nylander, 2012: 130)

Utstyr som seng, madrass, dyne, laken og sengetøy kom til uttrykk som en selvfølgelig del av varekurven til spedbarn i fokusgruppene. Imidlertid var typen seng oppe til diskusjon. Samsovingsseng eller såkalte «bedside crib» er en relativt ny babyseng på markedet.¹ Babysengen er ment for å stå rett ved siden av og trygt festet i foreldrenes seng og markedsføres som et praktisk og trygt alternativ til samsoving. Ettersom den er mindre enn typiske sprinkelsenger, anbefales det ikke å bruke sengen etter at spedbarnet er seks måneder gammelt. Bedside crib er dermed ikke et alternativ til den tradisjonelle sprinkelsengen, men kommer i tillegg til sprinkelsengen. Antall senger og madrasser til spedbarnet øker dermed fra en til to.

Flere av fokusgruppedeltakerne ga uttrykk for at samsoving var viktig i begynnelsen av spedbarnsperioden. I den sammenheng ble både bedside crib og baby nest trukket fram som varer som gjorde samsoving enklere.

«Da sover du kanskje med baby nest i senga sånn at ikke du ruller på dem, jeg vet ikke (Dina, 40 år, Fokusgruppe 1).

¹ Første norske treff på Google for bedside crib er i produktkatalogen 2013/2014 til Barnas Hus https://issuu.com/barnashus/docs/barnas_hus_produktkatalog_2013.

«Jeg tenker søvn, det her med samsoving og alt det her, det er jo litt forskjellig for alle, men jeg tenkte at åh sånne her ting som bedside crib, sånne her bittesmå senger der du tar av den ene siden og kobler til senga, for noe tull, når vi fikk nummer en. Innså med nummer to at, hm det var kanskje ikke så dumt (litt latter). Så selv om det er nok en ting dem vokser rimelig kjapt ut av så var det gull verdt når, når det var i bruk. For det gir en mulighet til samsoving, søvn er viktig for helsa.» (Sanne, 32 år, Fokusgruppe 3).

LUB gir flere råd om sovestedet til spedbarn. Enkelte anbefalinger har betydning for oppdateringen av grunnutrustningen. Den generelle anbefalingen er å ha minst mulig i babysengen sånn som pute og sengeslange/babynest. Hverken pute eller sengeslange/babynest er inkludert i referansebudsjettposten, «Spedbarnsutstyr». Imidlertid, som vi vil komme tilbake til under, ble såkalt babynest nevnt av noen deltakere i fokusgruppeundersøkelsen.

Foreningen anbefaler ikke tisselaken med plastbeskyttelse, men oppfordrer til en vaskbar overmadrass. På foreningens nettside opplyses det om at platen skaper ugunstig pusteforhold for barnet dersom barnet kommer over på magen med ansiktet ned i madrassen.²

Forening drøfter også nattpose som alternativ til dyne.

«Disse posene anbefales i noen land (bl.a. Tyskland og Nederland) for å forebygge krybbedød. En fordel med sovepose er at babyen ikke risikerer å få dyna over hodet, noe som kan føre til at det blir tett og varmt og dårlige pusteforhold. Med en liten lett barnedyne tilpasset barnets størrelse slik som er vanlig i Norge, skal uansett ikke dette være en fare.» (LUB, 2020b)

Både nattposer og dyner varierer i pris, men det er ikke store prisforskjeller mellom produktene. Dermed kan nattpose vurderes som alternativ til dyne. Tilbyderne av nattposer opererer med størrelsen 0-6 måneder og 6-18 måneder. Dermed vil der være nødt til å anskaffe to for å dekke barnets første leveår, siden det kun er inkludert en dyne i grunnutrustning til spedbarn. Det kan være forskjeller i behov for vask av nattpose og dyne, og det bør antas at vaskebehovet er størst for nattpose ettersom bleien lekker i løpet av natten. Dermed vil nattpose som et alternativ til dyne innebære to eller flere skift.

Imidlertid var det kun en fokusgruppedeltaker som nevnte nattpose.

«Det som jeg satt mest pris på det var sånn her slags sovepose istedenfor dyne, sånn at ikke han sparket av seg dynen. Det synes jeg var det, det var det deiligste av alt.» (Oda, 33 år, Fokusgruppe 3)

² Ifølge generalsekretæren i LUB baseres de fleste råd og anbefalinger seg på vitenskapelig studier av spedbarnsdødelighet og kunnskap om forebygging. Når nye produkter kommer på markedet, gir foreningen råd på basis av et føre-var-prinsipp. For rådet om å unngå tisselaken i plast bygger på kunnskapen om at barn som snur seg til mageleie i større grad vil innånde CO₂ enn for underlag som tillater bedre gjennomstrømming av luft.

I 2015 gikk LUB ut med advarsel om at såkalte sengekantbeskytter/sprinkelsengvern øker risikoen for spedbarndød (LUB, 2015).³ Norsk helseinformatikk (NHI) refererte til den samme studien (NHI, 2015). Advarselen fikk noe oppmerksomhet i pressen (se TV2, 2015; Foreldre & Barn, 2015). I forkant var sengekantbeskytter en del av fem produkter for EU-kommisjonens beslutning om sikkerhetskrav til visse produkter i barns sovemiljø (EØS, 2016). Sengekantbeskytter er en polstring i mykt stoff som festes på innsiden av sprinkelsengen. Varen markedsføres som et produkt som forhindrer at spedbarnet henger ben eller armer utenfor sengen. Det er ingen regulering eller forbud mot salg av sengekantbeskyttere i Norge.

Vurdering av seng og utstyr til søvn til spedbarn

Vår vurdering er å fjerne sengekantbeskyttelse og tisselaken i plast fra referansebudsjettposten «Spedbarnsutstyr». Det skyldes i hovedsak anbefalingene til LUB.

Vår oppfatning er videre å ta på alvor behovet for samsoving for spedbarn og foreldre, og ser at en seng som tillater trygg samsoving kan vurderes å ta inn som en del av «grunnutrustningen». Et alternativ til bedside crib er å legge inn en sprinkelseng med mulighet til å senke/heve den ene siden.

For å holde referansebudsjettet på et akseptabelt forbruksnivå, er det betenkeligheter til å endre forventninger fra engangskjøp, som for eksempel barneseng, til to eller flere innkjøp. Det tilsvarende gjelder nattpose ettersom det er en størrelse for spedbarn fra 0-6 måneder og fra 6 måneder og eldre. Det er likevel verdt å merke seg at nattpose anbefales som tryggere enn dyne i Tyskland og Nederland. Nattpose var dessuten lite framme i fokusgruppene.

Vår vurdering er å vurdere nattpose og samsovingsseng ved neste oppdatering, og ta høyde for nye anbefalinger, produkt- og markedsutviklingen for de to varene.

Tabell 3-3 Utstyr til søvn i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet 2021

Vare	Antall
barneseng	1
madrass	1
dyne	1
laken	4
dyne- og putetrekk	3

Barnevogn med utstyr til spedbarn

Behovet for barnevogn med utstyr som regntrekk, insektnett, vognpose, lammeskinn, pledd og handlenett har ikke endret seg mye. Derimot har barnevognmarkedet utviklet seg. Det er flere barnevognaktører på markedet, flere modeller å velge mellom og flere utsalgssteder. Ikke minst har antallet nettbutikker (nasjonale og internasjonale) økt. Tabell 3-4 viser en

³ Foreningen siterte en vitenskapelig studie publisert i The Journal of av Scheers, Woodard og Thach (2015), som fant at sengekantbeskyttere kunne føre til kvelningsdød.

oversikt over utstyr til å ta med spedbarn ut av hjemmet, inkludert barnevogn med tilbehør, stellebag og bærebag i «grunnutrustningen» til spedbarn i 2020.

Tabell 3-4 Barnevogn med tilbehør og utstyr til at med barnet ut av hjemmet i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet 2020

Varer	Antall
barnevogn	1
babypose	1
pledd	1
vognrangle	1
lammeskinn	1
regntrekk til vogn	1
insektnett	1
handlenett	1
stellebag	1
bærebag	1

Behovet for å ta med seg spedbarnet ut på trilletur, til helsesøster eller for å besøke slekt og venner har ikke endret seg. Fokusgruppedeltakerne ga uttrykk for at varekurven med barnevogn med tilbehør inkludert stellebag tilhører et akseptabelt forbruk til spedbarn. Imidlertid diskuterte fokusgruppedeltakerne at barnevogna var mindre praktisk dersom man bor i blokk uten heis og man reiser kollektivt.

Foreldre som er på utkikk etter en barnevogn har mye å velge mellom på barnevognmarkedet. Flere tilbydere gir råd om hvilke kriterier og funksjoner man bør tenke gjennom. I tillegg tilbyr flere barnevognbutikker barnevogntester. Med flere modelltyper på markedet er det mulig å tilpasse barnevogna til ulike behov. Ettersom de fleste barnevognene som selges kombinerer dypvogn og sportsvogn, er det verdt å stille spørsmål om det er behov lenger for å supplere med en trille.

På begynnelsen av 2000-tallet dukket den såkalte duovogna opp på markedet. Fra før var kombivogna alternativ til å kjøpe både dypvogn og sportsvogn. I referansebudsjettet er det tatt høyde for innkjøp av en barnevogn samt supplere med en reisetrille etter hvert som barnet blir større. Ifølge Iselin Fredriksen, assisterende butikksjef for BabyShop i Oslo, har markedet for kombivogner falt kraftig. Foreldre velger isteden duovogn (Foreldre & Barn, 2017). Forskjellen mellom kombivogn og duovogn er at sistnevnte består en bærebag og en sportsvognndel som festes separat til understellet. En kombivogn er en barnevogn som består av selve understellet med sportsvognndelen festet på, og en bærebag som settes i sportsvognndelen.

Felles for barnevognalternativene er at begge inkluderer en babybag. I «grunnutrustningen» er det inkludert en bærebag i tillegg til barnevogn. En bærebag kan ha flere funksjoner. Spedbarnet kan sove i bærebagen. Tradisjonelt har dessuten bærebagen blitt benyttet for å reise med spedbarn i bil. Som vi skal se i avsnittet om bilsikringsutstyr for spedbarn, er behovet for en bærebag mindre ettersom det ikke lenger er lov å bruke sikkerhetsbelte til bærebag i bil.

Vår vurdering av barnevogn med tilhørende utstyr

Vår vurdering er å beholde samtlige produkter i kategorien barnevogn med tilbehør. For barnevogn legges det til grunn beregning av en duovogn. Det innebærer at bærebagen er overflødig, og tas dermed ut av referansebudsjettet. Stellevesken beholdes.

Fokusgruppedeltakernes synspunkter på morderne barnevogner erstatter trille

Det var noe ulike oppfatninger om det var behov for en trille i spedbarnsfasen.

Grete (32 år): Jeg [foretrekker] en ordentlig vogn og ikke en trille.

Frøydis (38 år): En sportsvogn.

Grete (32 år): Sportsvogn ja.

INT: Ja, fremfor en sånn paraplytrille på en måte?

Grete (32 år): Ja.

Frøydis (38 år): Men de fleste bagvognene er nå vel laget sånn at du kan kombinere dem både som bag og sportsvogn.

Jannicke (28 år): Og så er heller trilla bare sånn hvis du skal gjøre noe kjapt på et kjøpesenter eller ha i bilen eller, men jeg tror ikke jeg ville bare brukt den trillen på en ett og en halvt-åring, ikke i Oslo i hvert fall, men ja.

.....
*«Ellers er det veldig praktisk med sånn reisettrille, vil jeg si, etter hvert.»
(Cathrine, 35 år, Fokusgruppe 1)*

«Vi brukte barnevogn og så begynte hun å gå selv og vi trakk jo med oss [trilla] senest i fjor på ferie fra Finnmark helt ned til Vestlandet, og opp igjen. Og det eneste den ble brukt til var å trille varene ut ifra Jula i Sverige. (latter).» (Line, 31 år, Fokusgruppe 3)

Den siste fokusgruppen ble bedt om å ta stilling til vår vurdering om å ta ut trilla. Selv om fokusgruppedeltakerne var enige i at barnevogner er allsidige og i bruk gjennom hele det første leveåret til spedbarn, ble det trilla vektlagt som mer praktisk å ta med i bil og for å handle. Fokusgruppedeltakerne oppfordret oss til å beholde trilla i Referansebudsjettet.

Vår vurdering av om moderne barnevogner erstatter trille

Til tross for at det var noe ulik oppfatning om behov for en trille blant fokusgruppedeltakerne, ble vurderingen om å ta ut trille fordi barnevogner på markedet er mer allsidige ikke bekreftet i den siste fokusgruppa. Vår vurdering er dermed å beholde trilla i referansebudsjettet.

Bilsikringsutstyr for spedbarn

Før oppdateringen i 2009 inneholdt «grunnutrustningen» bilsikring til spedbarn i form av sikkerhetsbelte til bærebag i bil. Sikkerhetsbelte ble tatt ut fordi råd om bilsikring for de miste anbefalte bruk av babybilsete.

Det innebærer at det ikke ligger inne bilsikringsutstyr i grunnutrustningen. Isteden ligger babybilsete inn i suppleringen, det vil si det utstyr som anskaffes etter hvert som babyen vokser til å nye behov melder seg. Et relevant spørsmål er dermed om når det er et behov for babybilsete. Er det behov for å anskaffe babybilsete før barnet er født, for eksempel for å kjøre hjem fra fødestuen?

Avstanden mellom hjem og fødested har vært et svært omdiskutert tema i norsk offentlighet på grunn av forslag om nedleggelse og sammenslåing av fødesteder i mindre kommuner. Her har riktignok diskusjonen først og fremst dreid seg om reiselengden til fødestedet sikrer en trygg fødsel for alle.

Statistisk sentralbyrå har ført statistikk over median reisetid i alle landets kommuner, fylker og helseforetak. Reisetid er målt i minutter kjøretid (inkludert ferge). Median kjøretiden varierer mye mellom kommunene.⁴ Det er mye som tilsier turen hjem fra fødestedet for de fleste spedbarn gjøres ved hjelp av bil.

Fokusgruppeintervjuene om babybilsete

Fokusgruppeintervjuene av småbarnsforeldre ga uttrykk for ulike behov for bil og babybilsete. Enkelte påpekte at siden det var lite behov for bil midt i de store byene sånn som Oslo, var det heller ikke nødvendig med babybilsete. Andre påpekte at selv om det ikke var nødvendig å ha bil, så var det likevel behov for babybilsete for eksempel dersom man reiste med taxi eller spedbarnet/familien dro på tur med besteforeldre.

Aksel (38 år): Hos oss så ville det, forferdelig vanskelig hvis vi ikke hadde, altså det er litt sånne ting som at for eksempel drosje har, av og til klarer ikke de å heste opp et bilsete. Så, så selvfølgelig ikke sant hvis du sier, hvis man går på det her med sånt ekstremt nøkternt nivå, du må jo strengt tatt ingenting bortsett fra hvis du drar på sykehus og da ringer du ambulansen, så kan jeg gå med på at du trenger ikke et bilsete.

Bjørn (38 år): Så lenge en har bil må en ha det.

Dina (40 år): Men veldig, jeg har flere naboer som ikke har bil, med de har barneseter fordi besteforeldre har bil eller de låner eller... Ikke sant, når du skal reise med barn på en eller annen måte.

(Fokusgruppe 1)

Småbarnsforeldre som bodde utenfor de store byene, ga uttrykk for at bilen og babybilsete var helt nødvendig for hverdagslige reise som for å handle mat, reise til helsestasjonen og ha kontakt med slekt og venner. Sammenheng med avstand mellom bolig, matbutikk, barnehage/skole, treningssenter og arbeidsted og bilbruk er også tilsted i urbane områder. Bilkjøring er mer vanlig når avstand fra boligen er mer enn en kilometer (Gundersen og Hjorthol, 2015).

Altså så noen ting er jo faktisk pålagt da, du må ha et bilsete hvis du skal kjøre. Og sånn som vi bor så er jo, altså det fins ikke kollektivtrafikk, så det er ikke et alternativ liksom å, altså det er ikke vits i å diskutere det. Så noen sånne ting må du ha litt sånn på grunn av hvordan avstander og alt sånn er da.» (Aksel, 38 år, Fokusgruppe 1)

Det fins selvsagt alternativer til å kjøpe babybilsete som for eksempel å leie gjennom forsikringsselskap, lokale NAF-kontorer og hos bilutleiefirmaer. Det er også mulig å bestille

⁴ Korteste median kjøre tid er beregnet til 3 minutter i Volde kommune. Lengste beregnede kjøretid er i Lebesby, Røst og Træna kommune på henholdsvis 5 timer og 10 minutter, 6 timer og 45 minutter og 7 timer og 5 minutter (SSB, 2019).

drosje med babybilsete. Imidlertid ga småbarnsforeldrene i fokusgruppeundersøkelsen uttrykk for usikkerhet rundt hvor trygge lånte eller leide babybilseter er. De trakk veksler på anbefalingen om at nye babybilseter sikrer spedbarnet best.

Tilbyderne av babybilsete anbefaler å kjøpe et nytt bilsete framfor brukt. Forbrukerrådet (2017a) anbefaler foreldre om å tenke nøye gjennom kjøp av brukt babybilsete, og begrunner det med at det er vanskelig å avdekke strukturelle skader som skyldes at både plasten og isoporen i konstruksjonen kan forringes over tid eller skades ved bruk. Trygg trafikk anbefaler riktignok å kassere seter som er eldre enn 10 år gamle og babyseter noe tidligere (7 år), fordi setene til de minste slites da de gjerne blir tatt inn og ut av bilen oftere og ofte brukt til flere barn.⁵

Fokusgruppedeltakerne var svært tydelig på å kjøpe et nytt bilsete og å legge penger i det.

«Bilsete, jeg vet ikke om jeg ville anbefalt og kjøpt billigst, altså noen ting er, hvert fall når du snakker om sikkerhet så, da går heller på best i test enn billigst.» (Cathrine, 35 år, Fokusgruppe 1)

Vurdering av behov for babybilsete i grunnutrustningen

Vår vurdering er å flytte babybilsete fra «supplering» til «grunnutrustningen». Babybilsete er tilpasset barn med en lengde på 40-75 cm og med en vekt opp til 13 kilo. Det er den første bilstolen barnet trenger og den monteres alltid bakovervendt. Babystolen bør byttes med en bakovervendt småbarnstol når barnet kan sitte selv og er stort nok for neste type bilstol. Babystolen er for liten når barnets hode er på linje med bilstolens høyeste punkt

Det kan legges til grunn at babystolen byttes ut når barnet er mellom 10 måneder og 1 år. Vår vurdering er å beregne kostnaden for småbarnsbilsete fra barnet fyller ett år, og at dette omfattes av budsjettposten lek og mediebruk som individspesifikk utgift.

Tabell 3-5 Babybilstol i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet 2021

Vare	antall
Babybilstol	1

Vurdering av andre varer i varekurven til spedbarn i grunnutrustningen og suppleringen

Grunnutrustningen inneholder narresmokk, tåteflaske, stellemadrass, badebalje og teppe (se tabell 3-6). Dette er utstyr som fokusgruppedeltakerne bekreftet var en del av det alminnelige utstyret til spedbarn.

Tabell 3-6 Øvrige varer i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet 2021

Vare	Antall
narresmokk	3
tåteflaske	5
stellemadrass	1
badebalje	1
teppe	2

⁵ Se nettsted: <https://www.tryggtrafikk.no/sikring-av-barn-i-bil/kjop-av-barnesete/brukt-bilstol/>

Vår vurdering er derfor å beholde varepostene og antall i grunnutrustningen.

Tilsvarende synspunkter ble gitt om varekurven «suppleringen», som bestod av for eksempel barneservise, barnestol, potte, bæresele/-meis og dørgrind (se tabell 3-7). Når det gjelder dørgrind, fins det råd om barnesikring av hjemmet som innebærer flere barnesikringsprodukter. Det vil beskrives nærmere i delkapittelet, «Barnesikringshetsyutstyr til spedbarn».

Tabell 3-7 Øvrige varer i «suppleringen» til spedbarn i referansebudsjettet 2021

Vare	Antall
kopp m tut og lokk	1
grøttallerken/krus	1
barnebestikk	1
barnestol	1
bøyle og rygg til barnestol	1
potte	1
dørgrind	1
bæremeis	1
barnesele	1

3.2 Pleie og stell

Budsjettposten «personlig pleie» for spedbarn inkluderer bleier, såper, kremer, salver og andre stellesaker til spedbarn. Oppdateringen av pleie- og stellesaker vil dreie rundt spørsmålet om mengde, type produkt og anskaffelsesbutikk. Vurderingen vil ble gjort på basis av fokusgruppedeltakernes oppfatninger, spedbarnslitteraturen og helsemyndighetenes anbefalinger. I tillegg vil vi trekke veksler på det svenske referansebudsjettet.

Tabell 3-8: Oversikt over «personlig pleie» til spedbarn i referansebudsjettet 2020

Varer	Butikk	Antall pakker i året
barnebleier	dagligvare	54
barnesalve	dagligvare	12
bomullspinner	dagligvare	0,2
hårbørste	babybutikk	1
hudkrem	dagligvare	1
solkrem	apotek	0,5
såpe	dagligvare	2
våtservietter	dagligvare	2

Bleieskift

En forutsetning i referansebudsjettposten «personlig pleie» er et bleieforbruk på 5 bleier hver dag i ett år, som innebærer 1825 bleier i året. Det avrundes til 54 bleiepakker/a 34 bleier. Det bygger på tall fra bransjen (dvs. Saba Mønllycke) som ved hjelp av Norges Markedsdata har stipulert antallet bleier som et barn bruker i løpet av hele bleieperioden (0 - 2,5/3 år) til 4000 som et gjennomsnitt. Det er tatt høyde for at barn under ett år gjennomgående har behov for hyppigere skift den aller første tiden etter fødselen før en rytme med færre bleieskift er etablert. I barnehagealder (1 år) er det stipulert at en barn har behov for fire bleieskift om dagen.

I spedbarnslitteraturen beskrives det at barnet gjerne kan ha to eller flere avføringer og 5–6 våte bleier per døgn noen få dager etter fødsel. Etter de første ukene kan barnet ha avføring sjeldnere (Spedbarnsboken, 2020). Hvor mange uker det dreier seg om er ikke beskrevet. Ifølge JordmorNytt bør barnet ha avføring daglig når det er 4-6 uker gammel (JordmorNytt, 2018). Det er dessuten stor variasjon mellom spedbarns behov for bleieskift.

«Barn som bare får morsmelk kan ha avføring ofte (opptil 7 ganger per dag) eller sjelden (1 gang i uken). Av og til kan avføringen komme enda hyppigere eller sjeldnere. Begge deler er normalt.» (Spedbarnsboken, 2020: 100)

I en vitenskapelig studie av verdens babybleiemarkedet (se Ahmed & Rajendran, 2011), påpekes det at babyer fra USA forbruker i snitt 4,42 bleier per dag de første to leveårene. I gjennomsnitt brukes det 6,82 bleier per dag for nyfødte og 3.74 for 2-åringer. Dersom vi beregner gjennomsnittlig fall i antall bleier per dag og deler det på to år, kan vi beregne det gjennomsnittlige bleieforbruk til 5,28 ved ettårsalder. Vår vurdering er dermed at forutsetningen for antall bleier er for lav i referansebudsjettet.

Fokusgruppedeltakerne ble bedt om å vurdere forutsetningen om fem bleier per dag. De fleste syntes det var vanskelig å svare på hvor mange bleier som gikk med i spedbarnsperioden, men alle var enig om at det gikk med mye bleier.

«Det eneste du virkelig, virkelig trenger er jo bleier i en eller annen form.» (Cathrine, 35 år, Fokusgruppe 1)

I den siste fokusgruppa var alle samstemte om at fem bleier godt kan økes til seks.

Våtservietter med alternativer

I budsjettposten, «personlig pleie» til spedbarn er det inkludert to pakker med våtservietter. I spedbarnslitteraturen anbefales bruk av vann og klut framfor våtservietter ved bleieskift.

«Noen barn reagerer også på våtservietter.» (Spedbarnsboken, 2020: 115)

«Uparfymerte, milde våtservietter kan være greit på tur, men er ellers unødvendig.» (Nylander, 2012: 129)

Forbrukerrådet (2017b) testet 9 våtserviettmerker som selges i dagligvarehandelen for innhold av allergifremkallende stoffer. Resultatet var at et produkt inneholder allergifremkallende parfyme selv om det markedsførte seg som parfymefri. Tre våtserviettene inneholdt ingen kjente allergifremkallende stoffer, men seks inneholdt stoffet Phenoxyethanol, et konserveringsmiddel som det hersker noe usikkerhet rundt.

Det er i alt 13 ulike tilbydere av våtservietter til babyer blant 34 ulike produkter som er svanemerket (Svanemerke, 2020). I fokusgruppeintervjuene var det få som reagerte på at det lå våtservietter inne i budsjettet. Noen mente at det riktignok kunne byttes ut med gjenbrukbare kluter eller tørrservietter.

Ettersom det er mulig å finne svanemerkede våtservietter, er vår vurdering er å øke antall pakker med våtservietter. Tørrservietter kan vurderes som et alternativ. I det svenske referansebudsjettet er det kun lagt inn miljømerkede tørrservietter. I den svenske

spørreundersøkelsen ble småbarnsforeldre spurt om hvorvidt og hvor mange for forpakninger med tørrservietter det var behov for i spedbarnsperioden. Median lå på 10 forpakninger av tørrservietter med 250 i hver pakke. Fokusgruppedeltakere var usikre på hvor mange pakker som gikk med, men den siste fokusgruppa bekreftet vurderingen om å legge til grunn et forbruk på en pakke i uka.

Tøybleier

I spedbarnslitteraturen omtales tøybleier som alternativ til papir-/engangsbleier. Både Framtiden i våre hender og Naturvernforbundet anbefaler bruk av tøybleier. Tilbydere av tøybleier øker i antall. Ifølge noen nettstedet beskrives tøybleier som et mer sparsommelig alternativ enn papir-/engangsbleier (se Framtiden i vår hender, 2020). Fokusgruppedeltakerne var ikke nødvendigvis enig i dette. Dessuten ble tøybleier beskrevet som mer arbeidskrevende å holde på med.

Aksel (38 år): sånn rebrukbare bleier, det er jo bare litt sånn hva du orker å gjøre da.

Cathrine (35 år): Ja, men det er egentlig dyrere enn vanlige bleier, så hvis du går inn for det så (litt latter), ja.

(Fokusgruppe 1)

Ingen av fokusgruppedeltakerne brukte tøybleier. Snarer ble det gitt uttrykk for at tøybleier var utenfor det som ble oppfattet som alminnelig.

*«Det er jo, der ville jeg jo sette bæresjal og tøybleier, altså det er jo veldig identitet og livsstilmarkører nå om dagen, sånn populært, ja at det lissom, du identifiserer deg som en bærer eller en tøybleiebruker, og er veganer.»
(Cathrine, 35 år, Fokusgruppe 1)*

Vår antagelse er at de fleste velger papir-/engangsbleier, og vi har derfor ikke inkludert tøybleier i denne oppdateringen.

Vurdering av bleier og våtservietter med alternativer

Vår vurdering er å legge til en ekstra bleie per dag i spedbarnsperioden. Det innebærer en økning av 365 bleier i året. Dersom vi legger til grunn at forpakningsstørrelsene ikke har endret siden 2009, innebærer det:

$1825+365=2190$ bleier. For beregningen av bleier er det behov for å ta høyde for ulike forpakningsstørrelse tilpasset spedbarns vekt og vekst gjennom det første leveåret.

Vår vurdering er å øke antall pakker med våtservietter fra to i året til en i uka. Hvor mange servietter det er i hver forpakning varierer. Med utgangspunkt i Svanemerkets liste over de store forpakningene ligger antallet mellom 56 og 100 servietter i hver pakke. Dersom vi legger Konsumentverkets beregninger av tørrservietter til grunn (2500/365) innebærer det 7 enkeltservietter per dag.

Tabell 3-9 Bleier og våtservietter i «personlig pleie» til spedbarn i referansebudsjettet 2021

Varer	Butikk	Antall i året
barnebleier	dagligvare	2190
våtservietter	dagligvare	2500

Bading, såpe og hudpleie til spedbarn

De siste 10-15 årene har det vært økt oppmerksomhet til helse- og miljøskadelige stoffer i kosmetiske pleieprodukter generelt. Produkter til spedbarn har ikke vært noe unntak. Spesielt har spedbarnsprodukter med parfyme fått kritikk, som for eksempel babysjampo (se for eksempel Dagbladet, 2010; Din side, 2016). Referansebudsjettposten «personlig pleie» inkluderer barnesalve, solkrem, barnekrem og håndsåpe til spedbarn. I 2009 ble babysjampo tatt ut. Imidlertid anbefaler både Helse Bergen og Oslo Universitetssykehus å vaske spedbarnets hår med sjampo. Under råd og stell og bading av nyfødte, kan det leses hvordan man praktisk går fra når man bader nyfødte steg for steg, deriblant råd som «vask så håret til barnet med noen få dråper sjampo uten parfyme» (Oslo Universitetssykehus, 2020). Nylander (2012: 131) nevner flere babyprodukter i beskrivelser av badestell: badeolje, mild babysåpe, kluter, stort mykt håndkle og plastforkle med frottéforside til foreldre. Spedbarnsboken oppfordrer imidlertid til å unngå bruk av såpe ved vask og stell av spedbarn, men åpner for å bruke sjampo av og til.

«Hovedformålet med å vaske en nyfødt baby, er å fjerne urin, avføring, melkerester og annet som kan irritere huden. Vann er nok – det er ikke nødvendig å bruke såpe.» (Spedbarnsboken, 2020: 98)

«Babysjampo kan brukes av og til, men ikke hver gang babyens hår vaskes. Rent vann holder lenge. Det er heller ikke nødvendig å bruke såpe til hvert stell. Babyen har en naturlig, god lukt som er helt unik for hver baby.» (Spedbarnsboken, 2020: 100)

Farmasøyter gir derimot råd om å bruke olje for å rengjøre ved bleieskift og for å forebygge bleieutslett (PharmaSafe, 2013). Det oppfordres også til å bruke babyolje dersom spedbarnet har tørr hud (Helse Bergen, 2016; Vitus Apotek, 2020).

I fokusgruppene brukte flere babyolje istedenfor sjampo og såpe.

INT: Ja. Men sånn type såpe som babysjampo og sånne ting?

Nina (35 år): Olje, babyolje. Sånn mild såpe, babyolje.

Rolf (43 år): Vi fikk beskjed på sykehuset, hvert fall nå om dagen at du skal jo ikke bruke såpe. I hvert fall ikke de første månedene. Så det er jo da unødvendig.

Oda (33 år): Vi brukte babyolje, det var det eneste den første tiden.

(Fokusgruppe 3)

Den siste fokusgruppa ble behovet for babyolje bekreftet, men at babyolje ikke fungerte for alle spedbarn. Behovet for å vaske håret til spedbarn med babysjampo var avhengig av hvor mye hår babyen har.

Salve og fuktighetskrem til spedbarn

Behovet for babysalve med zink for å forebygge eller lindre sår hud og bleieutslett beskrives i spedbarnslitteraturen. Utover bruk av babyolje i badevannet for å forebygge tørr hud, anbefales også fuktighetskrem (Spedbarnsboken, 2020: 114). Det fins et nokså stort utvalg av zinksalver og fuktighetskremer i dagligvarebutikkene.

Det er vanligvis unødvendig å bruke hudpleieprodukter på spedbarn, men hvis en likevel ønsker det, må produktene velges med omhu. Noen kan inneholde skadelige stoffer, og bør ikke brukes (Spedbarnsboken, 2020: 114).

Fokusgruppedeltakerne nevnte babysalver og fuktighetskremer som først og fremst kjøpes på apotek.

Oda (33 år): Men Inotyol, den hadde ikke jeg klart meg uten.

Line (31 år): Det er en annen form for sinksalve.

Pernille (38 år): Den brukte vi og.

Den siste fokusgruppe bekreftet vår vurdering om å legge inn babysalver og babykremer kjøpt på apotek i referansebudsjettposten «personlig pleie» til spedbarn, framfor produkter kjøpt i dagligvarebutikker.

Vurdering bade- og hudpleie til spedbarn

Hygiene og pleieprodukter har generelt vært gjenstand for kritikk på grunn av helse- og miljøskadelige stoffer. Det dukker jevnlig opp nyhetsartikler som påpeker misvisende informasjon og villedende markedsføring av pleieprodukter til spedbarn. Norges Astma- og Allergiforbund anbefaler foreldre å unngå bruk av parfymerte hygiene- og kroppsprodukter på babyen (Norges Astma- og Allergiforbund, 2020). Selv om babyolje anbefales istedenfor såpe, er ikke babyolje skånet for tilsvarende kritikk som babysjampo (se for eksempel TV2, 2015a). Det er behov for babyolje til vask og bad av spedbarn. For noen erstatter babyoljen sjampo og annen såpe, for andre er det behov å vaske spedbarnets hår med sjampo.

Vår vurdering er å legge inn en svanemerket babyolje i referansebudsjettet. Svanemerket er et multikriterie-merke, som inkluderer stoffer som er skadelig for helsa og miljøet (Svanemerket, 2012). Per 2020 er det et nokså stort utvalg av babykremer, babysalver, babysjampoer og babyoljer til spedbarn som er svanemerket. Vår vurdering er å kun beregne inn svanemerkede produkter i referansebudsjettposten «personlig pleie» til spedbarn.

Siden småbarnsforeldrene som deltok i fokusgruppene vektla babysalve og fuktighetskrem kjøpt på apotek, er vår vurdering å beregne kostnader til forebygging og lindring av bleieutslett og tørr hud med produkter kjøpt på apotek. Inotyol, som ble nevnt av flere fokusgruppedeltakere selges i tuber med 30 gram. Ifølge deltakerne er salven drøy i bruk. Inotyol er et reseptfritt legemiddel som inneholder flere virkestoffer i tillegg til zink. Det er behov for mer kunnskap for å vurdere antallet tuber det er behov for. Her vil det være forskjeller fra barn til barn. Det samme gjelder for baby lotion som Apobase. Her mente den siste fokusgruppen at det holdt med en tube i barnets første leveår. Vår vurdering er å legge inn to tuber med Inotynol (60 gram) og fet baby lotion (100 gram).

Tabell 3-10 Barnesalve, baby lotion og babyolje i «personlig pleie» til spedbarn i referansebudsjettet 2021

Vare	Mengde
Barnesalve	60 gram
Baby lotion	100 gram
Babyolje	250 ml.

Neglesaks til spedbarn

Spedbarn som klorer seg opp beskrives i spedbarnslitteraturen (Nylander, 2012: 133, Spedbarnsboken, 2020: 98). En egen neglesaks til spedbarn fins i utstyrslista til JordmorNytt og er dessuten inkludert i den finske startpakken til spedbarn. Fokusgruppedeltakerne savnet babyneglesaks.

INT: Ja det er sant. Og sånn, og neste ting som jeg har tenkt er jo dette neglesaks for, sånn baby neglesaks.

Cathrine (35 år): Ja, det har egentlig vært veldig greit, ja. Det ville jeg sagt var nødvendig.

Dina (40 år): Jeg brukte bare min egen jeg

Cathrine (35 år): Liten som er avrundet så du kan lissom ikke klippe vondt, så det var veldig greit, men igjen det er jo litt luksus, du klarer deg jo uten.

INT: Ja.

Bjørn (38 år): Men det er vel akseptabelt, hvis du tenker på

Cathrine (35 år): Ja, akseptabelt.

Bjørn (38 år): ... folk med lønn og, mm.

(Fokusgruppe 1)

.....
Nina (35 år): For å klippe negler, negleklipp, neglesaks, den saksen for at de, det er spesielle sakser som de selger for små spedbarn, for at de vokser veldig fort og de kan klø seg, som skjedde med han eldste, han klødde seg på sykehuset så vi måtte kjøpe votter for å unngå at han klødde seg til blods.

Oda (33 år): Vi hadde ikke det, enten så bet vi de over eller så rev vi det av, så pillet neglen av.

(Fokusgruppe 3)

Den siste fokusgruppen bekreftet behovet for neglesaks. Det ble nevnt at ikke alle foreldre var komfortable med å bite eller rive neglene til babyen.

Vurdering av neglesaks til spedbarn

På basis av råd fra spedbarnslitteraturen og fokusgruppeintervjuene er det vår vurdering er å legge inn en neglesaks for spedbarn inn i referansebudsjettet.

Tabell 3-11 Neglesaks i «personlig pleie» til spedbarn i referansebudsjettet 2021

Vare	Antall
Neglesaks til spedbarn	1

Munnhelse, tannbørste og tannkrem

Det er ikke inkludert tannbørste eller tannkrem i «personlig pleie» til spedbarn. Den nasjonale faglige retningslinjen «Tannhelsetjenester til barn og unge 0-20 år» erstattet veilederen «Tenner for livet - helsefremmende og forebyggende arbeid» utgitt av Statens Helsetilsyn i 1999. I figuren under står Helsedirektoratets råd om tannpleie til spedbarn og småbarn:

Barn og unge bør pusse tennene med fluortannkrem to ganger daglig fra første tann. Fluorinnholdet i tannkremen bør være på 0,1 % (1000 ppm) for de minste barna (under 5–6 år). Eldre barn kan bruke tannkrem med 0,15 % fluor (1500 ppm). Barna kan unnlate å skylle munnen etter tannpussen. Mengden tannkrem bør økes gradvis:

- Begynn med en knapt synlig mengde.
- Ved ettårsalder økes mengden til en mengde på størrelse med barnets lillefingernegl
- Ved tre års alder økes mengden til en ertstor mengde

(Helsedirektoratet, 2019a)

Figur 3-1: Tekstboks med Helsedirektoratets råd om tannpuss og mengde tannkrem til spedbarn

Det var bred enighet blant fokusgruppedeltakerne at tannbørste og tannkrem bør legges inn i budsjettet for personlig pleie til spedbarn.

Vurdering av tannpuss

Vår vurdering er å legge inn tannbørste og tannkrem i referansebudsjettposten «personlig pleie» for spedbarn. Ettersom mengden tannkrem som anbefales er svært begrenset, vurderer vi at en halv tannkremtube er tilstrekkelig for spedbarn. De fleste tannkremer til barn inneholder 50 ml.

Tidspunktet for når de første melketennene bryter frem, kan variere mye. Noen barn får tenner svært tidlig, andre er sent ute. Vanligvis bryter de første melketennene frem i 6–10-månedersalderen (Spedbarnsboken, 2020: 140).

Det finnes ingen egne anbefalinger om hvor ofte tannbørster til spedbarn bør byttes ut. Derimot gir tannklinikker generelle råd om hvor ofte man bør bytte tannbørste. Langhus tannklinikk (2015) anbefaler bytte av tannbørste «minst hver 3.måned og etter sykdom». Christiania tannhelseklinikk (2019) påpeker at «bytte av tannbørste avhenger først og fremst av slitasje på børstehodet.»

Fokusgruppedeltakerne mente at det holdt med én tannbørste det første året. I det svenske referansebudsjettet som forvaltes av Konsumentverket, ble det gjennomført en spørreundersøkelse med spørsmål om hvorvidt tannbørste til spedbarn er et basisbehov og hvor mange tannbørster et spedbarn har behov for i sitt første leveår. Ni av ti svarte at det var et basisbehov og seks av ti svarte at det var behov for to eller flere tannbørster.

Med dette som bakgrunn er vår vurdering å legge inn to tannbørster i referansebudsjettposten «personlig pleie» for spedbarn.

Tabell 3-12 Tannbørste og tannkrem i «personlig pleie» til spedbarn i referansebudsjettet 2021

Vare	Antall
Tannbørste	2
Tannkrem	0.5

3.3 Lek og fritid

«Det er ikke mange leker et lite barn trenger», skriver Montgomery (2018: 77). I referansebudsjettets post «lek og fritid» for spedbarn, er det inkludert syv forskjellige leker, en av hver sort med unntak av to pekebøker og to rangler. Se oversikt over leker i tabell 3-3.

Oppdateringen av referansebudsjettets post «lek og fritid» for spedbarn har vurdert om mengden leker, typen leker og om det er behov for å legge til betalte fritidsaktiviteter til spedbarn.

Tabell 3-13: Oversikt over leker i «lek og fritid» for spedbarn i referansebudsjettets 2020 og 2021

Vare	Antall
bamse	1
babygym	1
bok - pekebok	2
lydleke	1
klosser	1
rangle	2
krabbespeil	1

Det fins en rekke pedagogiske studier av lek og leker i barnehagen, men ikke tilsvarende for spedbarn. I spedbarnslitteraturen beskrives leksaker nokså subtilt i forbindelse med spedbarnets utvikling, som for eksempel når barnet klarer å gripe bevisst, flytte gjenstander fra en hånd til en annen, lar seg begeistre ved synet av leker (Nylander, 2012: 208-211), som trygghetsskapende og for læring av språk (Montgomery, 2018: 25, 81). Spedbarnsboken beskriver leker konkret. I kapitlet «Lek med spedbarnet», skrevet av Anne Carling, nevnes: rangle, bøker, kosedyr og ball, men også ufarlige kjøkkenredskaper. I tillegg anbefales foreldre å passe på at leker er sikre for barn ved å undersøke eventuelle løse deler og om leken er CE-merket.

Det er Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) som forvalter sikkerhetskrav til leketøy. For eksempel må leker som ikke er tilpasset spedbarn (eller barn under 3 år) tydelig merkes (DSB, 2013).

Miljødirektoratet gir råd om kjemikalier i leker til små barn. De oppfordrer foreldre å kjøpe svanemerkede eller blomstermerkede leker (Miljødirektoratet, 2015).

Det er over 200 svanemerkede leker på det norske markedet, men få svanemerkede leketøy er beregnet for spedbarn. Det er likevel mye arbeid som gjenstår i å sørge for at leker til de minste verken er helseskadelige eller skadelige for miljøet (Nordisk miljømerking, 2019).

Bufdir gir råd til foreldre om spedbarnets utvikling fra måned til måned.

«Hjelp[...] barnet til å samle oppmerksomheten sin, for eksempel ved å vise fram en leke om gangen. Dette hjelper barnet å konsentrere seg og er en forutsetning for at barnet skal kunne lære.» (Bufdir, 2020)

Figur 3-2: Eksempel på advarselsskilt

Utover dette, er det få offentlige anbefalinger om hvor mange og hvilke typer leker som bør velges. Dog forekommer det råd til foreldre av typen «gåstol og gåvogn fremmer ikke utvikling av selvstendig gange, og er ikke noe vi anbefaler til friske barn» (Trondheim kommune, Enhet for fysioterapitjenester, 2014).

I media har dessuten mengden barneleker fått oppmerksomhet. Flere medier har rapportert om en amerikansk undersøkelse som sier at jo flere leker, jo mindre kreative blir barnet (se for eksempel TV2, 2015b).

Fokusgruppedeltakerne stusset ikke over mengden eller type leker som er beregnet inn i referansebudsjettets post «lek og fritid» for spedbarn. De fleste kjente igjen lekene i varekurven, og flere la til spedbarn leker med det de finner og derfor ikke trenger mange leker.

Jeg kjøpte veldig mye leker til førstemann, og det var bare tull for det eneste hun ville leke med det var det som var i kjøkkenskuffen min. Så da trenger man egentlig ikke så veldig mye (Pernille, 38 år, Fokusgruppe 3).

Veslejenten vår, viktigste leken hun hadde det var skostativet (Morten, 44 år, Fokusgruppe 3).

Fritid i barselstiden

I Norge fins det offentlige tilbud spedbarn og spedbarnsfamilien i barselstiden slik som barselgrupper og åpen barnehage. Deltagelse i barselgruppe (Helsedirektoratet, 2019b) og åpen barnehage er en del av det forebyggende helsearbeidet rettet mot barn og familiene deres (Emhjellen, 2008; Haugset mfl., 2014). Et hovedmål med slike ordninger er å fremme helse, integrering og sosial inkludering i småbarnsfasen. Mens barselgruppe omfattes av de nasjonalfaglige retningslinjer til helsestasjoner og skolehelsetjenesten, er tilbudet til åpen barnehage omfattet av lov om barnehager. I 2013 var det beregnet om lag 200 åpne barnehager i Norge og antallet var synkende (Haugset mfl., 2014). Behovet for nettverk er like viktig nå som før for småbarnsforeldre, men med samfunnsendringer knyttet til arbeid og bosted er nettverk bestående av familien, nabolag og venner ikke til stede for alle i spedbarnsfasen (Emhjellen, 2008).

Fremveksten av en rekke fritidsaktivitet beregnet på spedbarn kan ses i denne sammenhengen. Det er et stort marked for betalte aktiviteter, hvor av babysvømming er den meste kjente. Rundt årtusenskiftet var tilbud om babysvømming, babyrytmikk og babysang sjeldne, i alle fall utenfor de store byene (Hovik, 2013).

Helsedirektoratet gir nasjonale anbefalinger om fysisk aktivitet til barn i alderen 0-5 år. «Allerede fra spedbarnsalderen er læring av bevegelser en viktig del av barnets totale utvikling og det er derfor viktig at barn er i fysisk aktivitet», heter det i de nasjonale anbefalingene (HelseNorge.no, 2019). Det foreligger få studier av hvor helsebringende ulike organiserte aktiviteter er for spedbarn.⁶

⁶ Imidlertid foreligger det en studie av helsegevinsten av babysvømming. I Særtrykk av Tidsskrift for Den norske lægeforening, konkluderer barnelege Weidle og

Det er slettes ikke bare fysiske fritidsaktiviteter til spedbarn som har blomstret. Ifølge Hovik har oppmerksomheten til barnekultur økt. «Babyteater eller teater for de aller minste har i Norge kommet sammen med en mer målrettet kulturpolitisk satsing på feltet kunst for de minste» (Hovik, 2013: 85).

Det finnes ingen statistikk over deltagelse på slike aktiviteter, men omfanget av ulike tilbud og tilbydere har økt. I tabellen 3-4 gis eksempler på noen aktiviteter som tilbys spedbarn i Oslo, og hva det koster å delta.

Tabell 3-14 Eksempel på fritidsaktiviteter til spedbarn i Oslo og pris for deltakelse i 2020

Aktivitet	Tilbyder	Pris	Varighet
Babysang ⁷	Bymuseet	60kr	Drop-in
Babyyoga	Glød Yoga	1400 kr	1 time/6 uker
Barselstrening	Gym Bekkestua	1750 kr	50 min/7 uker
Babykino	Oslo Kino	100 kr	Drop-in
Babysvømming	Badenymfene	1400 kr	8 ganger
Babymassasje (kurs)	Behandleriet	1580 kr (gruppe)	5 ganger

Fokusgruppedeltakerne var delte i oppfatningen om babysvømming eller andre betalte fritidsaktiviteter var en akseptabel forbruksutgift i spedbarnsfasen.

Rolf (43 år): Babysvømming og sånn type aktivitet er jo veldig populært, og babysang er nevnt og det er jo, det er jo fritidsaktiviteter som er populært. Vi hadde ikke råd til babysvømming, men det er jo veldig populært.

INT: Men er det, kan vi på en måte forvente det da, når vi skal bygge opp dette budsjettet at foreldre skal ha råd til å gå på babysvømming?

Rolf (43 år): Ja, det bør man jo, altså nå må jo inntektene opp for de med lav inntekt da. Men, men det er, det syns jeg at man skulle burde ha råd til det i Norge i dag.

Morten (44 år): Vi var på babysvømming med den andre, men ikke med den første. Og hun andre hun har fra, når vi da senere har vært i basseng og sånt, hun har vært totalt uredd, og jeg ser på veldig mange andre barn som er fryktelig redde det her vannet når de er i basseng. Så, så det er selvfølgelig ikke en nødvendighet, men det er veldig, veldig nyttig med tanke på det her med å bli fortrolig med det å være i vann.

Line (31 år): Men nå er det jo ganske stort fokus på det her at alle ungene skal lære seg å svømme. Og det kan være en fordel.

INT: Men er dere på en måte enige i med Rolf her at hvis vi skal bygge opp et budsjett at vi burde ta med hva det koster å gå på babysvømming?

Knut (40 år): Ja.

babysvømmekurstilbyder Aagaard at babysvømming er en utviklede og sunn aktivitet for spedbarn (Weidle og Aagaard, 1990: 3850).

⁷ Det finnes flere gratistilbud til aktiviteter som babysang, som for eksempel tilbys av kirker eller biblioteker.

Morten (44 år): Jeg syns det ja, ja.

Sanne (32 år): Jeg syns for det kan tilsvare summen av det det koster å gå på kafé med den der barselgruppen gjentatte ganger (litt latter). Altså, hvordan, altså hva slags aktivitet du velger det er opp til deg. Noen velger å gå på kafé med barselgruppen, den kaféturen koster penger. Andre drar på babysvømming eller sånn som jeg gjorde, jeg dro i Åpen barnehage. Det var nå for så vidt kommunalt, så det var gratis eller noen drar på babysang og det er sånn her kulturmiks. Så det er jo mange arenaer for aktivitet, men jevnt over så koster det, koster det noen penger.

Rolf (43 år): Men ikke sant det er litt vanskelig å gjøre den vurderingen for det kommer litt an på hva det er du er ute etter. Skal du nå ...

INT: Spør du meg?

Rolf (43 år): Ja nå spør jeg deg, ikke sant, fordi hvis dette er snakk om at du skal beregne hvor mye småbarnsforeldre kan få i lån da, i banken for å kjøpe seg bolig, så er det en ting, en annen ting er hvis du snakker om hva som er rimelig at man gir i kontantstøtte eller barnetrygd eller fødselsstipend, så er det to veldig forskjellige ting vi snakker om da. (Fokusgruppe 3)

.....
INT: Det jeg tenkte jeg skulle spørre om da, er jo, det ble jo nevnt dette med aktiviteter i sted, helt sånn innledningsvis, altså babysvømming, sang, massasje, altså er, kan vi forvente at spedbarnsfamilier driver med en eller annen aktivitet, men kan vi forvente det innenfor et akseptabelt forbruksnivå?

Flere i kor: Ja.

INT: Og snakker vi da en aktivitet eller?

Cathrine (35 år): Det kan jo være med på flere, fordi, altså baby... som ikke koster noe.

Aksel (38 år): Mm, utrolig mange ting er gratis eller ganske billig. Men altså beregner å dra på biblioteket som på lesestund på biblioteket, er det en aktivitet? (Fokusgruppe 1)

.....
INT: Ja, og så i sted så var det jo noen av dere som nevnte et eller annet med sånn babysvømming og, så sånne ting vi lurer på da er om det også nå er noe som vi burde ta med inn i regnskapet?

Jannicke (28 år): Jeg går på babysvømming i hvert fall, og jeg vet om veldig mange som gjorde det også, og det blir jo sånn der hype da. Når man hører andre gjør det så er man jo på en måte et år hjemme da, og da blir det jo til at man, man vil jo holde seg i aktivitet så er det jo spennende, i hvert fall med første unge da. Så blir det spennende, og man vil gjøre det man, man vil jo gjøre det beste for barnet sitt da, men egentlig så trenger ikke barnet alt det her med aktiviteter. Men som vi som foreldre tar de med

på, men det blir jo mye av vårt behov igjen da. Eller kjennes som at de tror de trenger det kanskje, jeg vet ikke.

INT: Idar er du enig i at det er en litt sånn hype, at det er en, at man vil vær aktiv og det er en sånn ting man gjør?

Idar (32 år): Hype, vet jeg ikke, men, nei kanskje ikke helt enig. Nei.

INT: Tenker du at det er nødvendig på en måte?

Idar (32 år): Ikke nødvendig direkte med eksempelvis å gå på babysvømming da. Men det er jo, det er jo kanskje en fin aktivitet både sånn sosialt sett og kanskje sånn læringsmessig, som en introduksjon for eksempel til vann da.

INT: Ja, man lærer noe også, altså de lærer vel å like og være i vann, er det ikke noe sånn?

Frøydis (38 år): Mm.

Idar (32 år): Målet er vel kanskje det. Ja, vil si det.

INT: Ja, hva syns dere andre som kanskje ikke bor i Oslo, om babysvømming, er det noe en kan tenke at enhver familie kan forvente å ta seg råd til?

Grete (32 år): Skulle ønske at alle hadde tatt seg råd til å være med på en eller annen aktivitet med barnet. Et sted man, både for, det er jo mest for mor da eller for far, men det å kunne møte andre foreldre, det er ikke bestandig at du får unge med fullt av unger rundt deg, så da å ha en arena for å møte uten at du må søke etter folk. Så en eller annen form for babysvømming, barselgruppe, kino, et eller annet sånn.

INT: Ja, så det trenger ikke nødvendigvis å være en sånn betalt aktivitet, det kan også være en sånn, en eller annen arena hvor det også er andre?

Grete (32 år): Ja, men det blir jo som regel betalt både på barseltreffen, ofte man møtes på kafe eller på der og, ja babykino koster, alt sammen koster, så det skulle vært en slump der til aktivitet.

INT: Ja. Og Sebastian du som bor i nord, er det vanlig, eller tenker du at det er lissom noe man gjør, at man er med på aktiviteter med de bittesmå?

Erik (30 år) Ja, ja absolutt, men jeg vil jo si at jeg egentlig er enig med alle som har sagt noe. At for enkelte aktiviteter så, det er jo ikke, babysvømming er jo ikke noe fremmed her, men at det kanskje er noe som er vel markedsført litte grann at det blir en form for hype at man må dra på babysvømming, når du likevel, like godt kan dra opp i marka i lag med noen du kjenner og sånn der, eller dra på bare sånn der babysang eller åpen barnehage, eller ja, så det trenger jo ikke å koste penger. Men aktivitet, du kan ikke bare sitte inne og sture.

INT: Ja, det er en aktivitet, men det er jo sånn som dere sier at noe koster og noe koster ikke da, og en av de tingene vi lurer på siden vi ikke har med noen aktiviteter, altså, og da tenker vi på de vi beregner pris på, så lurer vi på om det er sånn at vi kan forvente av en idealtypisk spedbarnsfamilie at

man går på en betalt aktivitet da, med spedbarnet, for eksempel babysvømming. Er det, nei.

Frøydis (38 år): Nei, jeg tenker ikke det. Så er det en forskjell på bygd og by da, jeg kommer fra en liten plass og sånt, det er ikke så mye å velge mellom, da må jeg kjøre et stykke og sånn. Så da, ja, det er litt med det med hvor en bor og alt sånn, så tenker jeg at det ikke er noe must eller, særlig ikke i forhold til betalt hvis en skal tenke det.

(Fokusgruppe 2)

Det er nokså ulike oppfatninger om det bør legges inn en betalt aktivitet til spedbarn blant deltakerne. Det vitner om at det helt klart er et behov for å ha noe å gjøre i hverdagen, å komme seg ut og at spedbarnet skal lære eller oppleve noe. På den andre siden var det vanskelig å vurdere om betalte aktiviteter bør være en del av et akseptabelt forbruksnivå til spedbarn. Den siste fokusgruppa bekreftet vår vurdering om å holde betalte aktiviteter til spedbarn ute av referansebudsjettet. Det er verdt å påpeke at det ligger inne aktiviteter for voksne som besøk i svømmehall, kino- og teaterbesøk, og at det i utgangspunktet ikke koster noe å ta med seg spedbarn på disse aktivitetene

Vurdering av posten «lek og fritid» for spedbarn

Både antall leketøy og typen leker som ligger inne i referansebudsjettposten «lek og fritid» reflekterer småbarnsforeldres oppfatninger om et akseptabelt forbruksnivå til spedbarn. Vi merker oss imidlertid at arbeidet med å sikre de minste barna mot farlige materialer i leketøy er pågående. Vår vurdering er derfor at varer som inkluderes i referansebudsjettet til spedbarn reflekterer miljødirketoratets oppfordring om svane- eller blomstermerkede leketøy.

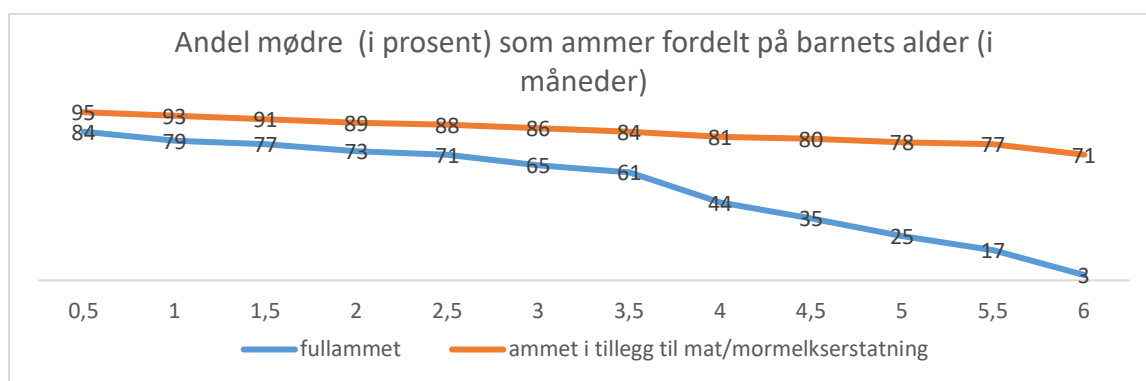
Det er behov for en oversikt over norske spedbarns deltakelse i betalte fritidsaktiviteter, som for eksempel babysvømming, babyteater eller lignende. For eldre barn er det en tydelig politikk på barns muligheter til deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter. Det er behov for oppdaterte råd og anbefalinger fra offentlige myndigheter på feltet fritidsaktiviteter for spedbarn og satsing på lavterskeltilbud som åpen barnehage.

På basis av fokusgruppeintervjuene er det vår vurdering å holde betalte aktiviteter til spedbarn utenfor referansebudsjettet. Det er likevel viktig å understreke at spedbarnsperioden består en annen hverdag enn den man har på jobb, og at behov for sosial kontakt og å komme seg ut sjelden gjøres uten at det koster noe. Den «frie tiden» har blitt større – og derav også behovet fritidsforbruk. Ettersom det er nokså vanlig å møte barselgruppa på cafe, kan det være gode grunner for å legge inn et lite tillegg til «lek og fritid» for foreldre i barselpermisjon.

3.4 Mat og drikke til spedbarn

I årets oppdatering spedbarnskostnader, har vi ikke inkludert mat og drikke til spedbarn. Spedbarnets del av budsjettposten «mat og drikke», ble oppdatert da hele budsjettposten for «mat og drikke» ble oppdatert i 2018/2019. I referansebudsjettet forutsettes det at barnet fullammes til det er seks måneder, og det er derfor ikke lagt inn kostnader til mat og drikke før barnet er seks måneder gammelt.

I denne oppdateringen har vi vurdert forutsetningen om fullamming, som ligger til grunn i Referansebudsjettet. Bakgrunnen er helsemyndighetenes råd om å fullamme spedbarn til de er seks måneder. Selv om Helsedirektoratet anbefaler at spedbarn fullammes det første halvår, er det ikke alle mødre som får det til (Helsedirektoratet, 2013). Figur 3-3 viser at andelen mødre som fullammer faller svakt de første 3-4 månedene. Deretter synker andelen fra 44 prosent til 3 prosent fra fjerde til sjette måned. Andelen som ammer i tillegg til å gi spedbarnet mat/morsmelkerstatning, er jevnt over større enn fullamming og synker langt mindre. I denne samme undersøkelsen påpekes det at fjorten prosent begynte å få morsmelkerstatning eller annen melk (i tillegg til, eller i stedet for morsmelk) før 1 måneds alder, 25 % ble introdusert til dette før 3 måneders alder og 31 % fikk dette før 4 måneders alder (Helsedirektoratet, 2013).

Figur 3-3: Andelen mødre som ammer fordelt på barnets alder. Tall fra Helsedirektoratets landsomfattende undersøkelse om amming og spedbarns kosthold fra 2013

I fokusgruppeintervjuene spurte vi om det kan legges til grunn at spedbarn fullammes de første seks månedene. En overvekt småbarnsforeldre mente at fullamming ikke kan forventes.

INT: En av de tingene vi lurer på er om vi kan forvente at barn fullammes de første seks månedene.

Cathrine (35 år): Nei. Det er jo et ønske, men det er mange som ikke får det til, og det, å legge det som et krav på en måte at vi forventer det, det ville jo føles veldig, som enda mere press for en mor som ikke får det til.

INT: Ja, hva syns dere andre?

Aksel (38 år): Nei det, men det blir litt sånn at, ikke sant du legger det som en sånn planlegging at man skal det så er det liksom, jeg tror, der burde man jo kanskje, det er en av de tingene jeg ikke hadde vært så nøktern på. Jeg hadde liksom planlagt kanskje at vi ikke hadde fått det til og vært positivt overrasket om ting går.

Cathrine (35 år): Men det er jo ikke rett å planlegge andre veien heller, hvis det er sånn du kommer til å måtte kjøpe melkeerstatning, så føler du kanskje at du må det og det legges press andre veien, så den er litt sånn forsiktig begge veier. Det er jo veldig mange som snakker om det at, altså i Afrika nå så har de, tror noen at det er bedre å gi de morsmelkerstatning enn å amme, og da blir det på en måte feil andre veien igjen. Så, en må være litt forsiktig med akkurat den, tenker jeg kanskje.

INT: Ja, liksom det vi lurer på her er jo at sånn som budsjettet ser ut nå så begynner vi ikke å legge på kostnadene til morsmelkerstatning før de er 6 måneder. Og da har vi jo fulgt da liksom helsemyndighetenes anbefalinger da. Og så lurer vi jo på om det er en riktig vurdering av oss eller, eller om vi burde tenke annerledes på det.

Aksel (38 år): Ut fra sånn gjennomsnittlig så tror jeg de fleste som er jo anbefalte å prøve å følge helsemyndighetenes råd, de fleste fullammer jo, men, men ja, jeg vet ikke.

(Fokusgruppe 1)

.....
INT: Det som vi lurer da, det er sånn helt konkret er jo da spørsmålet om vi kan forvente at spedbarn fullammes de første 6 månedene.

Line (31 år): Nei.

INT: Nei.

Rolf (43 år): Nei.

Nina (35 år): Absolutt ikke.

Rolf (43 år): Ja, det er ikke mulig å forvente, fordi det er ikke alle kvinner som får det til.

Nina (35 år): Jeg kunne ikke, jeg kunne ikke, for å fortelle litt om min egen situasjon, var veldig sårbar, men de oppdaget ikke at han hadde tungebånd de måtte klippe, men det oppdaget de etter tre måneder og jeg måtte pumpe dag og natt, jeg kunne ikke vært egentlig med barnet mitt. Og jeg fikk nesten en fødselsdepresjon og greit nok, men, og jeg hadde melk i hvert fall tre år så jeg ville gitt min egen melk, men jeg måtte gi opp, jeg kunne ikke 8-9 timer hver dag å pumpe. Og så nummer to, hun fikk det til de første ukene.

Line (31 år): Nei jeg tenker at personlige valg, og noen kan rett og slett ikke, noen mister melken etter og det ... det er forskjellige, det kan ikke forventes at det skal ammes i 6 måneder.

Nina (35 år): Man skal ikke føle seg som en dårlig mor fordi man ikke klarte det selv. Absolutt ikke.

(Fokusgruppe 3)

Helsedirektoratet (2017) har utarbeidet hefte «Mat og måltider for spedbarn» basert på anbefalingene i Nasjonalfaglige retningslinje for spedbarnsernæring fra 2016. Heftet adresserer nybakte foreldre og gir råd om amming, ammestillinger, morsmelkerstatning, mat og måltider. Selv om det ikke gis konkrete anbefalinger om innkjøp av utstyr til amming, avbildes bæresjal og ammepute i råd om ammestilling. Helsedirektoratet oppfordrer dessuten til å pumpe og fryse morsmelk dersom mor har mer melk enn barnet spiser (Helsedirektoratet, 2017: 12).

Fokusgruppedeltakerne vektla ulike behov for brystpumpe:

Det var for å få i gang ammingen fra starten. Vi brukte det jo ikke etter, jeg brukte det tre uker og aldri mer. Så det er jo litt etter, jeg vil ikke si det er et must på en måte selv om det ble et must for meg. (Cathrine, 35 år, Fokusgruppe 1)

Jeg hadde litt sånn overproduksjon i starten og måtte løpe ned til en venninne som hadde en brystpumpe lørdag kveld klokken 10 liksom, for jeg var helt i krise. Så, men at, jeg hadde hørt at man kunne leie det på apoteket. (Dina, 40 år, Fokusgruppe 1)

«Jeg tenker jo litt sånn for mor sin del så er det gjerne på en måte et middel for å komme seg litt ut av huset og, for å treffe andre mennesker og få litt input. Kan være det er veldig sunt både for mor og barn.» (Oda, 33 år, Fokusgruppe 3)

Vi har kanskje fått litt sånn der, ikke sant, at vi var jo veldig avhengige av å ha pumpe hvis jeg skulle, for jeg hadde, for jeg var mye med han og det var veldig praktisk det (Aksel, 38 år, Fokusgruppe 1)

Amming har vært et av de viktigste hensynet bak ulik politisk oppslutning om den såkalte fedrekvoten (Ellingseter, 2020). Hvilken implikasjon den økte fedrekvoten har for amming, ble nevnt i fokusgruppene. Brystpumpe ble av enkelte sett på som unnnværlig for å opprettholde amming når mor er tilbake i jobb.

«Men jeg vil jo si med den nye pappapermen at du må gi minst 15 uker til pappa så er du jo mer avhengig av amme, av pumpen enn, hvis du vil, altså hvis du skal følge helserådene med å amme til et år da, med, om det blir kortere eller lengre med ting. Men altså hvis du skal amme, fullamme til 6 måneder og amme til ungen er ett år, så er jo det faktisk et, et ganske stort behov hvis du skal være tilbake i jobb.» (Cathrine, 35 år, Fokusgruppe 1)

«Det er jo mange som pumper når de drar tilbake til jobb ikke sant, og enten om de, eller det er jo mange som får ammepauser også. Så hvis ikke far da kommer med barnet så blir det jo til at de pumper hvis de fortsatt vil, vil amme da. Så det er jo, det er jo absolutt en ting man går til innkjøp av hvis far skal være hjemme.» (Jannicke, 28 år, Fokusgruppe 2)

I enkelte kommuner er det mulig å leie eller låne brystpumpe, men fokusgruppeundersøkelsen viste at det ikke alltid vært tilgjengelig for alle.

Frøydís (38 år): Men helsestasjonen har jo en sånn ordning at du kan låne det. Så det er jo ikke noe du må ha selv.

Grete (32 år): Jeg tror ikke det gjelder alle helsestasjoner.

Frøydís (38 år): Jeg skulle til å si jeg vet ikke hvordan det er i hele landet da, men

Jannicke (28 år): Det er noen steder, men de har, det er veldig ofte de ikke har flere enn to-tre stykker, så hvis de allerede er utleid så må man jo på en måte gå til innkjøp av en selv. Det er jo en begrensning der.

Frøydis (38 år): Akkurat sånn er det luksus å bo i Trøndelag kontra i Oslo da. Mindre folk å ta av (litt latter).

(Fokusgruppe 2)

I den siste fokusgruppen, bekreftet småbarnsforeldre at det burde legges inn en brystpumpe i referansebudsjettet.

Det var dessuten flere småbarnsforeldre som mente at ammepute var et behov. Men her var fokusgruppedeltakerne mer delte.

Cathrine (35 år): Og for meg så var det den, og den andre tingene jeg syns var det viktigste var ammeputen, den ser jeg forresten ikke. Den ville jeg heller hatt enn vippestol, hvis jeg skulle ha byttet ut en ting her.

Dina (40 år): Jeg hadde ikke ammepute, jeg bygget opp med masse puter, så det er jo ikke nødvendig, men det ...

(Fokusgruppe 1)

.....
Sanne (32 år): Ja vi hadde og samme som Camilla med vår minste, det, åh han var nesten, han var nesten to år før at det gikk an til å sove i seng. Så, men det var astma relatert da. Ja. Men det, den vognen åh gud, jeg vet ikke hva jeg skulle ha gjort uten den. Men andre ting derimot, ammepute, største tullet jeg har vært med på (litt latter).

Nina (35 år): Ja jeg er helt enig.

Sanne (32 år): Og det her, åh jeg har fått en sånn, åh får sånn bismak i munnen av å høre ordet ergonomisk, jeg holder på, jeg er student, jeg holder på å utdanne med til ergoterapeut, og snakk om altså misbruk av, misbruk av ergonomi betegnelser altså. Altså med en gang du bare putter ergo og ergonomiske stilling og alt på det, altså det er jo som at det lyser opp mot deg. Det her må du ha og da får du de gode stillingene og alt. Jeg kjøpte en ergonomisk ammepute og det er største dritten jeg har vært borti (litt latter), det er ikke noe pen måte å si det på. Så, ja.

(Fokusgruppe 3)

Vurdering av utstyr til amming

Siden siste oppdatering av spedbarnskostnader har fordelingen av barselpermisjonen endret. Fra 2009 til 2018 økte antall uker forbehold far fra 10 til 15 (Ellingsæter, 2020). Likevel er helsemyndighetenes anbefaling om å fullamme i 6 måneder og å fortsette å amme barnet i helst ett år. En brystpumpe kan gjøre det mulig å opprettholde melkeproduksjonen når mor er tilbake i jobb, og bidrar til et mer likestilt ansvar for omsorgen mellom mor og far. Ifølge fokusgruppedeltakerne var det behov for brystpumpe både får å få i gang ammingen og for å redusere melkespreng. Vår vurdering er derfor å legge inn en brystpumpe i grunnutrustningen.

Tabell 3-15: Brystpumpe i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet 2021

Vare	Antall
Brystpumpe	1

Det kan være behov for å gjøre endringer i referansebudsjettposten «mat og drikke» til spedbarn, fordi forutsetningen om fullamming ikke alltid er til stede. Under halvparten av alle mødre fullammer når barnet er fire måneder gammelt. Vår anbefaling er å legge inn to alternativer i referansebudsjettet – ‘ammer (spedbarnet får hovedsakelig morsmelk)’ og ‘ammer ikke (spedbarnet for hovedsakelig morsmelkerstatning)’, for å beregne kostnader til morsmelkerstatning.

3.5 Klær og sko

Referansebudsjettposten «klær og sko» til spedbarn ble oppdatert i 2019. Her inkluderes bl.a. to smekker og fem siklesmekker til spedbarn. Tekstiler som kluter og håndklær ligger inne i referansebudsjettets husholdningsspesifikke kostnadspost, «husholdningstekstiler».

Det er behov for å vurdere typen og mengden tekstiler for å beskytte madrassen for lekkasjer det første leveåret, når madrassbeskytter av plastfrotté er tatt ut i årets referansebudsjett. I tillegg er det behov for å vurdere om antallet siklesmekker bør økes og behov for å vurdere om det bør legges inn gulpekluter.

3.6 Trygghet og sikkerhet

Barnesikringshetsutstyr til spedbarn

I helsedirektoratets informasjonsbrosjyre «Barns miljø og sikkerhet: 6 måneder - 2 år» gis det anbefalinger til å sikre små barns omgivelser. I suppleringsbudsjetter er det lagt inn en dørgrind for å forhindre fall i trapp eller tilgang til for eksempel balkong. I tillegg er det lagt inn en barnesele og bøyse og rygg til barnestol. Utover dette er det ikke lagt inn sikkerhetsutstyr som stikkontaktbeskyttere og annet barnesikringsutstyr til dører, skap og skuffer for å forhindre klemmeskader eller tilgang til farlige gjenstander. Tabell 3-5 gir en oversikt over noen priseksempler for barnesikringsutstyr.

Tabell 3-16: Oversikt over priseksempler for barnesikringsutstyr

	Tilbyder	Pris
Stikkontaktbeskytter	Jollyroom	119 kr for 6 stk.
	Claes Olson	49 kr for 6 stk.
	Ikea	39 kr for 12 stk.
	Barnas Hus	59 kr for 1 stk.
Barnesikring skuff/skap	Jollyroom	99 kr for 4 stk.
	Claes Olson	49 kr for 2 stk.
	Ikea	39 for 4 stk.
	Barnas Hus	69 kr for 1 stk. (skuff)
Dørstopper	Jollyroom	54 kr for 1 stk.
	Claes Olson	59 kr for 1 stk.
	Ikea	-
	Barnas Hus	-

Fokusgruppedeltakerne nevnte flere barnesikringsutstyr, men også noen dilemmaer:

INT: Andre ting da? I dette med sikkerhet da, altså hva som er

Nina (35 år): Peisegrind.

Pernille (38 år): ...trapper.

Sanne (32 år): Sikring av ovnsdører. Hva sa du Oda?

Oda (alder): Sånn til å putte inni stikkontaktene hvis du har gamle stikkontakter.

INT: Sånne typer ting, ja. Som dere tenker at ja, det er et must på en måte, det må man ha på plass?

Sanne (32 år): Og sånne her hjørnebeskyttere til stuebordet hvis du har rette, veldig spiss, altså spisse hjørner.

Pernille (38 år): Og så sånn sikring på kjøkkenskapene også som er greit. Skuffene.

Sanne (32 år): Og skuffer.

Morten (44 år): Det er veldig individuelt. Vi har brukt veldig lite av sånne ting, av sånne barnesikringsting. Selvfølgelig vi har jo hatt for trappa og sånne ting, men, men vi har ikke sikret skuffer og skap på kjøkkenet eller, eller noe sånt, det har vi ikke gjort. Og vi har ikke sikret stikkontaktene eller noe sånt. Og de begge to er godt i live så det har gått bra. Men jeg tror det er veldig individuelt, for noen har jo veldig nysgjerrige barn som skal stikke fingrene inn i alt, som skal åpne alle skuffer og så videre, ikke sant, mens, men våre har vært litt mere sånn opptatt av å få de, altså vi har stimulert de på andre måter ikke sant.

Nina (35 år): Og så har det mye å si at plutselig skal barnet ditt på besøk hos besteforeldrene og de har ikke det samme utstyret i forhold til sikkerhet, og hva skjer da, så jeg har bare tenkt, jeg skal ha de tingene oppe, for eksempel vinduskarmer... De må bare lære seg at andre sitt hus er ikke fjernet all pynt fra vinduskarmer eller fra bord og, så de må bare lære seg å ikke røre. Så rett og slett, så jeg går tusen ganger der og sier nei, nå må du, jeg har en jente på to og et halvt, hun minste, så hun er veldig nysgjerrig. Men jeg sier bare nei, du skal ikke røre, du må legge tilbake, så flere ganger, så til slutt så blir hun sikkert sliten å høre på det og så, ja for at det er veldig viktig at det er ikke bare jeg som skal passe på det, alle rundt hvor jeg er på besøk. Det kan være barnehage, det kan være, så jeg må stole på at hun ikke rører hos andre. Så det er litt, ja.

(Fokusgruppe 3)

Vurdering av barnesikringsutstyr til spedbarn

Behovet for barnesikringsutstyr er avhengig av boligens utforming. Noen vil ha behov for to dørgrinder – en til trappa og en til balkongdøra. Behovet for mindre barnesikringsutstyr som dørstoppere, stikkontaktbeskyttere og barnesikring til skuff/skapedør vil være aktuelt i de fleste hjem med spedbarn, men være avhengig av antall dører, skuffer, skap og stikkontakter som trenger barnesikring. Dersom man legger til grunn en 3-roms leilighet for ett par med et spedbarn på 60 m², sier bolignormen at det skal være en stikkontakt per 4 m²

(Elsikkerhetsportalen.no, 2020). Det innebærer 15 stikkontakter totalt og en 10-12 kontakter i oppholdsrom montert tilgjengelig for små barn.

Vår vurdering er å legge inn 2 pakke med stikkontaktbeskyttere med 6 plugger, 1-2 pakke med 4 stk. barnesikring til skuffer/skap og 2-3 stk. dørstoppere. Barnesikringsutstyret vil legges inn i suppleringen.

Tabell 3-17 Sikkerhetsutstyr i «suppleringen» til spedbarn i referansebudsjettet 2021

Vare	Antall
Stikkontaktbeskytter	12
Barnesikring til skuffer og skap	8
Dørstopper	3

Vår vurdering er å beregne kostnader på barnestol og barnevogn som inkluderer sikkerhetsutstyr for trygg bruk for spedbarnet. Bøyle/rygg til barnestol tas derfor ut.

Babycall

Babycall omtales gjerne som utstyr det kan være kjekt å ha. I Spedbarnsboken er baby call lagt inn i utstyrslista, men med oppfordring om at det er lurt å se an behovet (Spedbarnsboken, 2020:96). I likhet med barnesikkerhetsutstyr, vil behov for baby call variere for ulike typer boliger. Bor man i mange etasjer vil behovet være større enn for små boareal.

I Norge er det vanlig å la spedbarn sove ute om dagen, og med en lukket ytterdør/verandadør kan det være behov for baby call. Det er ikke uvanlig at baby call benyttes i barnehager for sovestund både inne og ute (se vedlegg sove- og hvilerutiner i barnehagen fra Karmøy kommune, Namsos kommune og Andøy kommune).

Fokusgruppedeltakerne hadde litt ulik oppfatning om behovet for baby call, når det var behov for baby call og for hvilken type baby call man trenger.

Nina (35 år): Baby call. Vi snakket om det?

Rolf (43 år): Det, ja jeg synes ikke det er nødvendig før barnet kommer. Det kan være at det er praktisk for en del å ha det, men det er mye som, ja.

Nina (35 år): Nei og så det er litt annerledes med mann og kvinne, for at det er mange ting som jeg ville kjøpe selv men mannen min nektet rett og slett. Så (litt latter), ja, og det er bra at han gjorde, for at det, det er ofte kvinnfolket som vil kjøpe litt ekstra enn mannfolk. Og det er ikke sånn negativt ment, men mannfolk er litt mer praktiske enn kvinnfolk, generelt da selvfølgelig, ikke at dere, og, ja, men baby call så det var en ting som han ikke ville at jeg skulle kjøpe, men jeg synes at det var veldig kjekt, ikke mye på natta, men mest på dagene hvis han sov og så jeg kanskje lage mat og så jeg klarte ikke å høre så mye. For at det var matlaging og vann som gikk, og så det var både, jeg hadde sånn baby call med kamera og lyd, så ikke bare vanlig lyd. Så jeg fikk også sett hvis det var noe ...

INT: Hvis det var noe som skjedde?

Nina (35 år): Jeg er litt engstelig, så det hjalp litt.

Morten (44 år): Ja, nei babycall det er noe som er veldig situasjonsavhengig, med vår første så bodde vi jo, som sagt, oppi nord i en enebolig og veldig ofte så sov han ute, spesielt når været tillot det, ikke sant, og da er det veldig greit å ha en babycall liggende der. Og soverommet var oppe i andre etasje, ikke sant, så vi var helt avhengig av å ha en babycall. Med den andre så bodde vi i en leilighet i Oslo, da kjøpte vi også babycall for vi hadde vært så veldig glad i den første runden, men vi brukte den jo nesten aldri fordi at vi var jo alltid bare på andre siden av en dør eller et eller annet sånt. Så, så det er jo veldig situasjonsavhengig. Men med den første så kunne ikke vi ha vært uten babycall, det hadde ikke vært noen sjanse.

Nina (35 år): Barnehage bruker babycall ganske mye for at barna de, de sover ute, så de må ha babycall, så det er mange som, mm.

Line 31: Babysitter brukte vi hjemme når hun var liten. Og det var mye, både med han eldste og hun yngste. Fordi at dem sover mye ute, og med hun minste nå så hadde vi soverom i andre etasjen, ja, det er veldig praktisk med babysitter.

INT: Er det det samme som babycall?

Line 31: Ikke nødvendigvis med kamera, det syns jeg er fullstendig unødvendig, men, ja.

Oda (33 år): Jeg brukte ikke babycall før babyen min var litt større, fordi at når hun var så liten så sov hun så korte sekvenser allikevel at det var liksom oppå meg eller i en seng eller, det var liksom hele tiden i nærheten. Så det, det følte ikke jeg var en av de viktigste tingene når jeg skulle få en unge. Eller når hun skulle bli født. Men det kom etter hvert liksom.

Line 31: Altså han første var jo en som skrek hele tiden så han måtte jeg være med konstant, uansett. Hun andre var en som sov ute i vogna, så da var det et behov.

(Fokusgruppeintervju 3)

Det er tydelig at behovet varierer basert på hvor engstelig man er, hvorvidt barnet sover ute eller inne, om babyen skriker mye/sover lite og om boligen gjør det vanskelig å høre barnet når det gråter. På spørsmål om babycall er en del av et akseptabelt forbruksnivå til spedbarn, var de fleste foreldrene enig.

INT: Ja det har egne navn (latter) Ja, så spørsmålet er, er, hvis vi tenker liksom, nå er vi, vi er på en, det som de aller fleste skal kunne klare å skaffe seg til spedbarn og som skal være på et akseptabelt nivå, er dette type utstyr som er innenfor eller som vi bør legge til?

Dina (40 år): Babycall syns jeg er helt innenfor, det er veldig greit å ha.

Cathrine (35 år): Men den trenger jo ikke å ha bilde.

Dina (40 år): Trenger ikke noe kamera.

Bjørn (38 år): Nei, det trenger ikke en.

Aksel (38 år): Men også at det er innenfor så tror jeg, altså det er jo litt sånn artig for at vi sitter fort og vurderer om man trenger disse her tingene, men jeg har inntrykk av at de fleste har det. Ja, så jeg tenker jo helt akseptabelt da.

Bjørn (38 år): Ja, men det, ja, ja det spørres hva en legger listen i forhold til, om det med kamera om det er på akseptabel, det er der en skal legge listen eller om en skal legge det uten.

Aksel (38 år): Det er ikke nøkternt, men det er kanskje akseptabelt. Ja. Selv om jeg sånn, ja.

INT: Men kan vi forvente ...

Cathrine (35 år): Men med kamera er litt overakseptabelt og på en måte.

(Fokusgruppe 1)

Enigheten om at babycall er en del av akseptabelt forbruksnivå til spedbarn ble bekreftet i den siste fokusgruppa.

Vurdering av babycall

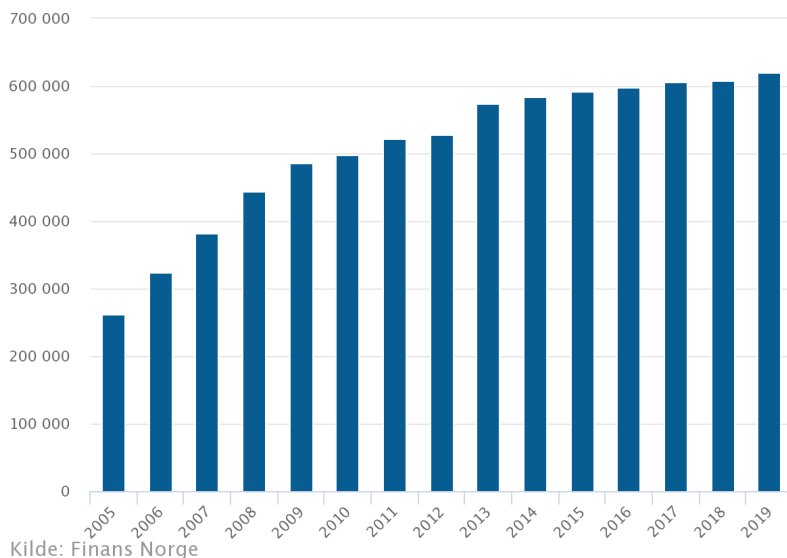
På grunnlag av fokusgruppene er det vår vurdering å legge inn babycall i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet. Det begrunnes i at babycall er standard utstyr i barnehager og beskrevet i retningslinjer for søvn og hvile. Det vil legges inn en babycall med lydfunksjon, og ikke med kamera. Fokusgruppedeltakerne var nokså tydelig på at kamerafunksjon ikke var nødvendig innenfor et akseptabelt forbruksnivå. Her er det dessuten en betydelig kostnadsforskjell.

Tabell 3-18 Babycall i «grunnutrustningen» til spedbarn i referansebudsjettet 2021

Vare	Antall
Babycall med lydfunksjon uten kamera	1

Barneforsikring

Barneforsikring kan defineres som en forsikring som gir en engangs- eller uførepensjonsutbetaling ved invaliditet ved sykdom/ulykke samt kompensasjon for foreldres tapte arbeidsinntekt ved langvarig sykdom hos barna og kostnader ved ombygging av bolig ved funksjonsnedsettelse. Dekningsgraden varierer. Forsikring av barn er økende, og over halvparten av alle barn i landet er forsikret (Finans Norge, 2020). Ifølge Finans Norge er drøyt 600 000 barn forsikret i Norge.

Figur 3-4: Oversikt over antall barn forsikret i Norge. Tall fra Finans Norge

Det er med andre ord gode grunner til å vurdere som barneforsikring bør inngå i Referansebudsjettets budsjettposter til barn generelt og til spedbarn. Pris og dekningsgrad varierer mellom barneforsikringstilbyderne (2500-4600 kr per år) (Din side, 2020).

Både Forbrukerrådet (2015) og Norsk familieøkonomi (2019) har uttalt kritikk av barneforsikringers dekningsgrad og om utydelig kommunikasjon til forbrukere. Ifølge Norsk familieøkonomi er det gode offentlige ordninger i Norge som skal bidra til å dekke utgifter knyttet til økt omsorgs- og pleiebehov og ekstrautgifter knyttet til kosthold, transport og lignende. Barneforsikring markedsføres som et supplement til trygdeytelser ved å gi økt trygghet gjennom ulike erstatninger dersom uventede alvorlige sykdommer eller ulykker rammer.

Fokusgruppedeltakerne var delte med hensyn til barneforsikring. Diskusjonen under handlet om hvorvidt det var nødvendig å tegne barneforsikring:

Sanne (32 år): Vi har noen nære i familien som jobber med forsikringer og fikk det ganske tidlig inn med teskje at når du får barn, forsikre barnet ditt så fort som du bare overhode kan, fordi at plutselig så får barnet en sykdom eller et eller annet og da endrer masse seg i forhold til kostnader og

Rolf (43 år): Bor i Norge hvor det er folketrygd, det er lissom, vi er sikret mer enn for eksempel om vi hadde, om han hadde vært født i USA da.

Morten (44 år): Nå har jo vi en som jeg nevnte, han har jo en kronisk sykdom, atopiske eksemen. Og jeg tenker det at i Norge så er vi en plass der at, så snart et barn har behov for medisinsk behandling, sånn over tid så er alt gratis, altså alt av hudprodukter til han, det er gratis, ikke sant, på grunn av at, som Rolf sier, vi bor i Norge hvor vi har, de er veldig godt sikret. Og jeg har utfordret de som har prøvd å selge meg sånn, til å komme med en situasjon hvor jeg faktisk har bruk for den forsikringen og har nå enda ikke fått et godt svar på det. Nå kan det godt være at jeg skulle ha snakket med familien til Sanne her, men, men jeg har nå hatt selgere på

tråden som skulle selge meg sånn type barneforsikring og det argumentet der har alltid satt en stopper for alle argumentene deres. Jeg klarer ikke å komme opp, de klarer å komme med et eneste eksempel på hvor du faktisk har bruk for den forsikringen. Når du blir over 18 er det vel, så ja, da blir det jo en helt annen situasjon, men så lenge de er under 18 så mener jeg de er veldig godt ivaretatt av helsesystemet vårt.

Sanne (32 år): Men det er veldig mange av de barneforsikringene som, som strekker seg langt over 18 år hvis dem, la oss si du havner i bilulykke, får en varig skade, det er veldig mye støtte i systemet vårt Norge som stopper etter du er 18 år. Og da å ha ekstra penger inn lenger enn til 18 år, det er absolutt en fordel. Eller for eksempel i vår barneforsikring så, hvis barna våre blir innlagt på sykehus over, tror det er sykehusopphold på minst 5 dager så får vi utbetalt 1000 kroner per døgn som de er innlagt. Sant det har noe med inntekt og sånt, jeg er student så det, for meg så hadde et av mine barn havnet på sykehus og sånn, så er det ikke bare liksom å hente inn de pengene jeg drar inn vanligvis på en ekstrajobb eller studier eller, ja.

INT: Men sånn jeg oppfatter dere da så er dere litt delt på det med barneforsikring da. Noen her ser absolutt behovet og andre gjør det ikke, mm.

Rolf: Jeg heller vi skal styrke de ordningene vi allerede har. Sånn at man er garantert at man får en okay inntekt selv om man er ufør, for eksempel. Hvis man er så uheldig som barn å havne i alvorlig ulykke eller, ja.

(Fokusgruppe 3)

Det var vanskelig å få oversikt over hvor mange av fokusgruppedeltakerne som hadde tegnet barneforsikring, men inntrykk det var flere og at de fleste hadde vurdert å gjøre det. Småbarnsforeldre som hadde tegnet forsikring ga utrykk for at barneforsikring av en del av et akseptabelt forbruksnivå til spedbarn, foreldre som ikke hadde tegnet så det ikke slik.

INT: Ja. Hva med denne barneforsikringen da?

Cathrine (35 år): Den vil jeg ikke si er nødvendig, liksom innenfor det.

Dina (40 år): Den vil jeg si er nødvendig, men nå jobber jeg med forsikring da (litt latter), jeg er nok litt inhabil, men

Cathrine (35 år): Jeg tenker at vi er dekket av helsevesenet i Norge, så hvis en går mer på det som er ekstra utenfor på en måte, men ...

Bjørn (alder) Jeg har det selv og, men jeg vet at noen er ikke helt enig i at vi trenger det, men jeg valgte å bruke det selv, forsikring.

(Fokusgruppe 1)

Vår vurdering av barneforsikring

Selv om over halvparten av alle norske barn er forsikret gjennom barneforsikring, er vår vurdering å utsette en eventuell innlemming av barneforsikring i Referansebudsjettet.

Vurderingen bygger på to forhold. For det første antar vi at barneforsikring først og fremst er en forsikring foreldre med god inntekt tegner. Referansebudsjettet er begrunnet på et forbruksnivå som er akseptabelt og som alle som er i lønnet arbeid skal ha muligheten til å ha råd til. Den viktigste begrunnelsen er imidlertid om det er tilstrekkelig behov for å tegne barneforsikring. Den norske velferdsstaten har gode ordninger (gratis helsetjenester til barn, omsorgs- og permisjonsordninger til foreldre, støtte til hjelpemidler og uføreordninger til unge uføre). Det vil likevel være slik at velferdsapparatet ikke alltid strekker til. Vår vurdering er at dette først og fremst er et politisk spørsmål, og at gitt Norges sosialdemokratiske velferdsstatsmodell for forsikring av innbyggerne, er det betenkelig å legge inn forventningen om å forsikre spedbarn på finansmarkedet som en del av et akseptabelt forbruksnivå i spedbarnsfasen.

4. Oppdatert liste over kostnader til spedbarn

I tabellen under gis det en samlet oversikt over den oppdaterte listen over varer i referansebudsjettposten, «Spedbarnskostnader».

Tabell 4-1: Oppdatert liste over varer og antall i referansebudsjettposten, «Spedbarnskostnader»

Budsjettpost	Vare	Antall/år	Endring i 2021
Grunnutrustningen	teppe	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Plastfrottélaken, sprinkelsengbeskytter og bærebag tas ut 2. Babybilsete flyttes fra supplering til grunnutrustningen 3. Babycall uten kamera legges inn 4. Brystpumpe legges inn
	pledd	1	
	babypose	1	
	barnevogn	1	
	vognrangle	1	
	barneseng	1	
	madrass	1	
	dyne	1	
	laken	4	
	dyne- og putetrekk	3	
	narresmokk	3	
	tåteflaske	5	
	stellemadrass	1	
	badebalje	1	
	lammeskinn	1	
	regntrekk til vogn	1	
	insektnett	1	
	handlenett	1	
	stellebag	1	
babybilsete	1		
babycall uten kamera	1		
brystpumpe	1		
Supplering	potte	1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Babybilsete flyttes til grunnutrustningen fra supplering 2. Bøyle/rygg til barnestol tas ut 3. Barnesikringsutstyr som stikkontaktbeskyttere barnesikring til skuffer/skap og dørstoppere legges inn
	trille	1	
	bæremeis	1	
	barnesele	1	
	kopp m tut og lokk	1	
	grøttallerken/krus	1	
	barnebestikk	1	
	barnestol	1	
	dørgrind	1	
	stikkontaktbeskyttere	12 stk	
	barnesikring skuff/skap	8 stk	
	dørstoppere	3 stk	
Personlig pleie	barnebleier	2190	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antallet bleier økes fra 1850 til 2190 i året 2. Antallet våtservietter økes fra 2 pakker til 52 pakker i året (dvs. 2500 enkeltservietter i året) 3. hudkrem og barnesalve beregnes på kostnader for produkter kjøpt på apotek 4. To tannbørster og 0,5 tube tannkrem til spedbarn legges inn 5. Neglesaks til spedbarn legges inn
	barnesalve	2 stk	
	babyolje	1 stk	
	bomullspinner	0,2	
	hårbørste	1	
	hudkrem, fet	1 stk	
	solkrem	0,5	
	såpe	2	
	våtservietter	2500stk	
	tannbørste	2	
	tannkrem	0,5	
neglesaks til spedbarn	1		
Lek og fritid	bamse	1	(Ingen endringer)
	babygym	1	
	bok - pekebok	2	
	lydleke	1	
	klosser	1	
	rangle	2	
krabbespeil	1		

Litteratur

- Ahmed, H. A. M & Rajendran, R. (2011). Lo-Tech and High-Tech baby Diaper of Performance and Economy Machines. Url: <https://www.researchgate.net/publication/323551528>.
- Ammehjelpen.no (2020[lest]). Om amnehjelpen. Url: <https://ammehjelpen.no/hva-er-ammehjelpen/>.
- Babyverden (2014). Disse lekene er kjekke å ha til babyen. Url: <https://www.babyverden.no/baby/lek-og-laring/lekene-kjekke-a-babyen/>.
- Barnas Hus (2013). Produktkatalog 2013/2014. Url: https://issuu.com/barnashus/docs/barnas_hus_produktkatalog_2013.
- Bufdir (2020). Barnets utvikling 0-5 år. Url: https://bufdir.no/Foreldrehverdag/Barnets_utvikling_0_5_ar/.
- Christiania tannhelseklinikk (2019). Tannbørsten bør byttes regelmessig hver 3.-4.måned. Url: <https://www.christiania-tannlegesenter.no/rengjoring-av-tannborste/>.
- Dagbladet (2010). Skummelt skum til barna. Url: <https://www.dagbladet.no/tema/skummelt-skum-til-barna/64345275>.
- Dine side (2016). Lindex trekker tilbake barnesåpe i Norge etter funn av farlige stoffer. Url: <https://dinside.dagbladet.no/fritid/lindex-trekker-tilbake-barnesape-i-norge-etter-funn-av-farlige-stoffer/64884133>.
- Din side (2020). Dette er den beste barneforsikringen. Url: <https://www.dinside.no/okonomi/dette-er-den-beste-barneforsikringen/72059259>.
- DSB (2013). Sikkerhetskrav til leketøy. Url: <https://www.dsb.no/lover/produkter-og-forbrukertjenester/tema/sikkerhetskrav-til-leketøy/#innledning>.
- Ellingsæter, A. L. (2020). Fedrevotepolitikkens dynamikk. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 61, (4): 323–342.
- Elsikkerhetsportalen.no (2020[lest]). Bolignormen. Url: <https://www.elsikkerhetsportalen.no/bolignormen/>.
- Emhjellen (2008). Helsefremmende arbeid i nærmiljøet - med fokus på Åpen Barnehages bidrag til å skape nettverk blant småbarnsmødre. Master i helsefremmende arbeid, Høgskolen i Vestfold.
- EØS (2016). Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) nr. 176/2012 av 1. mars 2012. *EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende*, Nr 65(1). Url: <https://www.efta.int/sites/default/files/documents/eea-supplements/norwegian/2016-no/su-nr-65-no-24-11-2016.pdf>.

- Finans Norge (2020). Barneforsikring. Url: <https://www.finansnorge.no/statistikk/skadeforsikring/helseforsikring/barneforsikring/#:~:text=Antallet%20barneforsikringer%20har%20vokst%20jevnt,av%20alle%20barn%20i%20Norge.>
- Forbrukerrådet (2015). Forsikre det kjæreste man har? Url: <https://www.forbrukerradet.no/vi-mener/2015/fpa-finans-2015/forsikre-det-kjaereste-man-har/>.
- Forbrukerrådet (2017a). Tenk deg om før du kjøper brukt barnesete. Url: <https://www.forbrukerradet.no/guide/no-guidekategori/tenk-deg-om-for-du-kjoper-brukt-barnesete/>.
- Forbrukerrådet (2017b). Test av våtservietter til baby. Url: <https://www.forbrukerradet.no/test/2015/test-av-vatservietter-til-baby/>.
- Foreldre & barn (2017). Sprinkelsengbeskytter øker faren for pustestans. Url: <https://www.klikk.no/foreldre/baby/tester-og-babyutstyr/sengekant-i-sprinkelseng-2368194.>
- Fremtiden i våre hender (2020). Er tøybleier mer miljøvennlig enn engangsbleier? Url: <https://www.framtiden.no/myteknusing/er-toybleier-mer-miljovennlig-enn-engangsbleier.html>.
- Gundersen, F. og Hjorthol, R. (2015). Boområder og bilkjøring –områdetyper for miljøvennlige arbeidsreiser. TØI rapport 1458/2015. Url: <https://www.toi.no/getfile.php?mmfileid=42096>.
- Haugset, A. S., Gotvassli, K. Ljunggren, B og Stene, M. (2014). Åpne barnehager i Norge: Organisering, bruk og betydning. Rapport 2014:9- Trøndelagsforskning og utvikling. Url: <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2014/rapport-2014-9-apne-barnehager-i-norge.pdf>.
- Helsedirektoratet (2009a). Barns miljø og sikkerhet. 0-6 måneder. Url: <https://hdir.bsdigital.no/barn-og-sikkerhet-1-viktig-a-vite-for-deg-som-har-barn-mellom-0-og-6-mnd.html>.
- Helsedirektoratet (2009b). Barns miljø og sikkerhet. 6 måneder – 2 år. Url: <https://hdir.bsdigital.no/barn-og-sikkerhet-2-viktig-a-vite-for-deg-som-har-barn-mellom-6-mnd-og-2-ar.html>.
- Helsedirektoratet (2013). Amming og spedbarns kosthold. Landsomfattende undersøkelse 2013. Url: <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/aming-og-spedbarns-kosthold-landsomfattende-undersokelse-2013/Amming%20og%20spedbarns%20kosthold%20%E2%80%93%20landsomfattende%20unders%C3%B8kelse%202013.pdf/attachment/inline/008eea77-7b4f-4f7b-a6bb-7013b8817af1:da769ba163df13ab13b3d5afc64510c87b32c0f7/Amming%20og%20spedbarns%20kosthold%20%E2%80%93%20landsomfattende%20unders%C3%B8kelse%202013.pdf>.

- Helsedirektoratet (2017). Mat og måltider for spedbarn. Url: https://www.helsedirektoratet.no/brosjyrer/mat-og-maltider-for-spedbarn/Mat%20og%20m%C3%A5ltider%20for%20spedbarn%20-%20bokm%C3%A5l.pdf/_attachment/inline/146c6783-9be3-4f65-9bf3-2f916ecbee82:e9a63fa4579280e633652f8a42897869ebf5d139/Mat%20og%20m%C3%A5ltider%20for%20spedbarn%20-%20bokm%C3%A5l.pdf.
- Helsedirektoratet (2019a). Helsefremmende og forebyggende tannhelsetjenester til alle barn og unge. Nasjonale retningslinjer om tannhelsetjenester til barn og unge 0–20 år. Url: <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/tannhelsetjenester-til-barn-og-unge-020-ar/helsefremmende-og-forebyggende-tannhelsetjenester-til-alle-barn-og-unge#barn-og-unge-bor-pusse-tennene-med-fluortannkrem-to-ganger-daglig>.
- Helsedirektoratet (2019b). Gruppekonsultasjoner: Helsestasjonen bør gi alle foreldre tilbud om å delta i gruppekonsultasjoner. Url: <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/helsestasjons-og-skolehelsetjenesten/helsestasjon-05-ar/gruppekonsultasjoner-helsestasjonen-bor-gi-alle-foreldre-tilbud-om-a-delta-i-gruppekonsultasjoner#null-begrunnelse>.
- Helse Bergen (2016). Stell og bading av den nyfødde. Url: <https://helse-bergen.no/avdelinger/kvinneklubben/fodeseksjonen/barsel/barseltida/stell-og-bading-av-den-nyfodde>.
- HelseNorge.no (2019). Url: <https://www.helsenorge.no/trening-og-fysisk-aktivitet/en-aktiv-familie/#fysisk-aktivitet-for-barn-fra-0-til-2-ar>.
- Hovik, L. (2013). Babyteater—en demokratisk kunst? *Barn, kunst og kultur.indd*, 85. Url: http://teaterfot.no/wp-content/uploads/2012/04/Hovik_Babyteater.pdf.
- JordmorNytt (2018). Hvor mange tisse- og bæsjebleier daglig? Url: <https://jordmornytt.no/hvor-mange-tisse-og-baesjebleier-daglig/>.
- KK (2017). Ny studie: For mange leker er ikke bra for barna. Url: <https://www.kk.no/mamma/ny-studie-for-mange-leker-er-ikke-bra-for-barna/68992845>.
- Landsforeningen uventet barnedød (LUB) (2015). Sengekantbeskytter gir risiko for spedbarnsdød. Url: <https://www.lub.no/tema/forebygging/sengekantbeskytter-gir-risiko-spedbarnsd%C3%B8d>.
- Landsforeningen uventet barnedød (LUB) (2020a). Trygt sovemiljø for spedbarnet. Url: https://www.lub.no/sites/lub/files/Hefter/Trygt%20sovemilj%C3%B8_2020-nett.pdf.
- Landsforeningen uventet barnedød (LUB) (2020b). Sørg for gode pusteforhold i senga. [lest 08.12.2020]. Url: <https://www.lub.no/forebygging/forebygging-av-krybbed%C3%B8d/s%C3%B8rg-gode-pusteforhold>.
- Langhus tannklinikk (2015). Hvor ofte bør tannbørsten byttes? Url: <https://langhustannklinikk.no/nyttig/hvor-ofte-bor-tannborsten-byttes/>.

- Miljødirektoratet (2015). Barns kjemiske hverdag. Url: <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m331/m331.pdf>.
- Naturvernforbundet (2020[lest]). Bleier og miljø: Tøybleier er best for miljøet ifølge ny svensk undersøkelse. Url: <https://naturvernforbundet.no/moreogromsdal/avfall-og-forbruk/bleier-og-miljo-toybleier-er-best-for-miljoet-i-folge-ny-svensk-undersokelse-article18692-1707.html>.
- Nordisk miljømerking (2019). Om Svanemerke Leketøy: Bakgrunn for miljømerking. Url: https://www.svanemerket.no/PageFiles/4783/095no_2_5_BD.pdf.
- Norges Astma- og Allergiforbund (NAAF) (2020). Et liv uten allergisk sykdom. Url: <https://www.naaf.no/globalassets/brosjyrer/forebygging-allergisk-sykdom-lav.pdf>.
- Norsk familieøkonomi (2019). Hvilken barneforsikring er best? Url: <https://www.norskfamilie.no/magasin/hvilken-barneforsikring-er-best/>.
- Norsk helseinformatikk (NHI) (2015). Spedbarnsdød forårsaket av sengepolstring. Url: <https://nhi.no/familie/barn/nyfodt-barn/spedbarnsdod-forarsaket-av-sengepolstring/>.
- PharmaSafe (2013). Gode råd når barnet ditt har bleieutslett. Url: <https://www.mn.uio.no/farmasi/forskning/grupper/pharma-safe/foreldrebrojyrer/01-nettfolder-bleieutslett-juni2018.pdf>.
- Slette-meås, Dag (2018). Forbrukernes digitale hverdag. Oslo: OsloMet. Url: <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/SIFO/Publikasjoner-fra-SIFO/Forbrukernes-digitale-hverdag>.
- Statens Helsetilsyn (1999). Tenner for livet - Helsefremmende og forebyggende arbeid. Url: <https://www.uio.no/studier/emner/odont/tannlege/OD3200/v15/pensumliste/tenner-for-livet-helsefremmende-og-forebyggende-arbeid-is-2659.pdf>.
- Svanemerket.no (2012). Hva kjennetegner Svanen som miljømerke. <https://www.svanemerket.no/om-svanemerket/livslopet/svanemerket/hva-kjennetegner-svanen-som-miljomerke/>.
- Svanemerket.no (2020). Våtservietter til barn. Url: <https://www.svanemerket.no/produkter/produktliste/?pt=100143&s=1+desc>.
- Trondheim kommune Enhet for fysioterapitjenester (2014). Barns bevegelsesutvikling. Url: <https://www.trondheim.kommune.no/globalassets/10-bilder-og-filer/03-bft/felles-bft/informasjonsbrojyrer-helsestasjon/barns-bvegelsesutvikling.pdf>.
- TV2 (2015a). Disse holder ikke hva de lover. Url: <https://www.tv2.no/a/6562325/>.
- TV2 (2015b). Ekspert advarer: Populært babyutstyr fører til krybbedød. Url: <https://www.tv2.no/a/7845876/>.
- TV2 (2018). Forskning: Barn med mange leker leker mindre kreativt. Url: <https://www.tv2.no/a/9791374/>.

Weidle B. og Aagaard, P (1990). Babysvømming i Norge i ti år. *Særtrykk av Tidsskrift for Den norske lægeforening* nr 90/1990: 3847-50. Url:
https://www.researchgate.net/profile/Bernhard_Weidle/publication/20875527_Infant_swimming_programs_in_Norway_during_the_last_10_years/links/555396de08ae980ca60858ae/Infant-swimming-programs-in-Norway-during-the-last-10-years.pdf

Vedlegg

Informasjonsskriv til deltakerne

SIFO'S REFERANSEBUDSJETT - SPEDBARNSKOSTNADER INFORMASJON OM UNDERSØKELSEN

I forbindelse med oppdatering av SIFOs referansebudsjett, inviteres foreldre med barn i alderen 1 til 3 år til å delta i fokusgruppeintervju om kostnader forbundet med å ha spedbarn.

SIFOs referansebudsjett viser alminnelige forbruksutgifter for ulike typer hushold fordelt på ulike type kostnader som for eksempel «mat og drikke», «medieforbruk» og «klær og skotøy». I oppdateringen denne høsten, er vi opptatt av hva det koster å få barn og hva som er et akseptabelt forbruksnivå til spedbarn for vordende foreldre og i barnets første leveår. Med et akseptabelt forbruksnivå menes et forbruk som kan godtas av folk flest, som man med rimelighet kan forvente at personer som er i arbeid har tilgang til og som gjør det mulig å følge offentlige anbefalinger.

SIFO's referansebudsjett benyttes blant annet av privatpersoner, i forskning, av banken for beregning for boliglån og i beregning av noen offentlige ytelser. Det er derfor viktig for oss å diskutere kostnader til spedbarn med foreldres som har fersk erfaring med hva det koster å få barn i Norge i dag.

Om fokusgruppeintervjuet

Som deltager i fokusgruppeintervju vil du bli bedt om å diskutere behov for utstyr, tjenester og annet forbruk til spedbarn med andre foreldre. Formålet er ikke å diskutere eget forbruk, men å bidra til en diskusjon om hva som er et akseptabelt forbruk for de fleste nybakte foreldre.

Fokusgruppeintervjuet vil foregå på Nordstats web plattform på grunn av den pågående koronaepidemien. Det vil vare i 2 timer. Fokusgruppediskusjonene vil følge en intervjuguide med spørsmål om hva som er en akseptabel utstyrspakke til spedbarn i 2020. Fokusgruppeintervjuet vil tas opp digitalt og inkluderer video- og lydopptak. Opptaket av fokusgruppeintervjuet skrives ut i sin helhet og anonymiseres for å beskytte din identitet. Opptak vil deretter slettes.

Formålet med fokusgruppeintervjuene er å lage en oppdatert liste over utstyr til spedbarn som vil bli utgangspunkt for kostnadsberegning i referansebudsjettet for 2021. Den oppdaterte listen vil inngå i et notat som oppsummerer fokusgruppediskusjonene. Notatet vil leveres til Barne- og familiedepartementet, som finansierer referansebudsjettet, og vil siden publiseres på SIFOs nettsider. Din identitet vil være konfidensiell i alle fasene i prosjektet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Samtykke ditt til å delta innhentes elektronisk av Norstat.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

SIFO har engasjert Norstat til å rekruttere foreldre med barn i alderen 1-3 år. For å få god kunnskap om hva et akseptabelt forbruksnivå til spedbarn er, har vi bedt Norstat invitere foreldre med ulik bakgrunn i forhold til kjønn, bosted, inntekt og utdanning.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Transkriberte fokusgruppeintervjuer anonymiseres slik at det ikke vil være mulig å identifisere deg.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Når prosjektet avsluttes 31. desember 2020, vil alle personopplysninger om deg slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. NSD – Norsk senter for forskningsdata AS har på oppdrag fra SIFO v/ OsloMet vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Dersom du vil vite mer om referansebudsjettet, finner du informasjon på <https://www.oslomet.no/om/sifo/referansebudsjettet>.

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med OsloMet ved:

- Silje Elisabeth Skuland (e-post: siljs@oslomet.no, tlf.: 905 07 106) eller
- Marthe Hårvik Austgulen (e-post: marthe-harvik.austgulen@oslomet.no, tlf.: +47 67 23 57 51)
- Personvernombudet, Ingrid S. Jacobsen (e-post: personvernombud@oslomet.no, tlf.: 67 23 55 34)

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med: NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personvertjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

OsloMet er ansvarlig for prosjektet.

Prosjektgruppa består av:

- Silje Elisabeth Skuland (prosjektleder for oppdateringen av spedbarnskostnader)
- Andreea Ioana Alecu (forsker på prosjektet)
- Marthe Hårvik Austgulen (hovedansvar for referansebudsjettet)

Med vennlig hilsen,

Silje Elisabeth Skuland

Referansebudsjettet Spedbarnskostnader

Fokusgruppe protokoll

Norstat online platform

Introduksjon (ca. 10-15 min)

- Takke deltakerne for at de stiller opp og si kort hva vi heter (navn, oppgave, alder, husholdning).

Introduksjon til prosjekt og gruppesamtale

- Introduksjonsrunde: Deltakerne (navn, alder, familie)
- **Gruppesamtalens mål**

Gruppesamtalen i dag vil dreie seg om Spedbarnskostnader. Vi ønsker å ha en samtale om dette fordi vi skal oppdatere budsjettposten «Spedbarnskostnader» i SIFOs Referansebudsjett. Referansebudsjettet er et uttrykk for utgifter på varer og tjenester som alle i befolkningen trenger for å kunne delta i samfunnet. Vi bruker ulike informasjonskilder til å beregne referansebudsjettet. En informasjonskilde er folks hverdagsopplevelser og derfor har vi invitert dere i dag.
- **Praktisk informasjon**
 - Vi vil holde på ca. 2 timer.
 - På grunn av koronasituasjonen holdes denne fokusgruppen online. Det fine med det er at vi kan få med deltakere fra større deler av landet enn det vi vanligvis gjør, og det tror vi er veldig nyttig! Men for at gruppen skal fungere så bra som mulig håper vi at dere kan være med på noen enkle kjøreregler:
 - Vi vet at det kan være fristende å multitask når en likevel sitter med datamaskinen, men vi håper dere kan holde fokus på denne samtalen i disse to timene
 - Det er veldig fint om alle kan se i kamera/skjermene sine slik at vi ser hverandres ansikter og ansiktsuttrykk – da ligner det med på en «vanlig» samtale
 - Brainstock har en chattefunksjon. Vi ønsker helst at dere ikke bruker den, men sier det dere har på hjertet i plenum
 - Det er vanlig med ulike meninger i en gruppesamtale og det er ikke et problem. Vi er interesserte i alle oppfatninger og under samtalen kan også oppfatninger endres. Innenfor fokusgruppens rammer finnes det ingen riktige eller gale svar. Da vi diskutert et tema oppsummerer vi og da kan hver og en av dere si om dere er enige eller ikke.
 - Vi tar opp lyd og bilder fra denne fokusgruppen men det er kun forskere som jobber på prosjektet og de som skal transkribere som skal se og lytte til det og resultater blir anonymisert– er det OK for alle? Og vi har en intervjuguide så vi skal huske alt vi skal spørre om.
- **Gruppesamtale**
 - Vi ønsker å samtale om **tre tema**:

1. Først vil vi stille noen spørsmål om din oppfatning om levestandard og nødvendige behov relatert til spedbarnsfasen som skal oppfylles for å være en del av det norske samfunnet.
 2. I den andre delen vill vi se nærmere på og hva spedbarn konkret trenger i dagens Norge.
 3. Den tredje delen har å gjøre med anskaffelsesrutiner og innkjøp.
- Det er viktig at dere alle fra begynnelsen vet at vi IKKE ønsker å diskutere din egen husholdning og situasjon eller utgifter, men at vi i samtalen har fokus på «idealtyper» av husholdninger. Vi har valgt å fokusere på en typisk familie med to voksne som venter sitt første barn og frem til barnet blir ett år. Med uttrykkene «spedbarn» og «spedbarnsfasen» som vi kommer til å referere mye til mener vi altså fra barnet blir født til det fyller ett år. Dere må gjerne bruke egen erfaring, men filtrer gjerne vekk det dere anser som ev. spesielle behov.
 - Når vi nå skal gå i gang, vil vi at dere skal tenke på utstyr til spedbarn. Vi kommer ikke til å snakke så mye om mat og drikke, og heller ikke om klær og skotøy. Isteden vil vi bruke tid på det utstyrer man gjerne kjøper inn før barnet blir født og som suppleres ettersom barnet blir større, men også innkjøp til pleie og stell av babyer.

Kl. 16:45

Del I: Levestandard, nødvendige behov og «samfunnets forventinger» (40-50 min)

I denne første delen ønsker vi å diskutere levestandard, forbruk til spedbarn og nødvendige behov for å få oppfylt denne levestandarden. Videre vil vi diskutere hvilke funksjoner Spedbarnskostnader har som er viktig for å kunne delta i samfunnet.

Levestandard

Hvis dere tenker generelt på levestandard og ulike forbruksnivåer	Hva tenker dere på da dere hører <ul style="list-style-type: none"> • «nøkternt forbruk»? • «anstendig/rimelig forbruk»? • «akseptabelt forbruk»? • «alminnelig forbruk»?
Hvilken betydning har dette for spedbarnsforbruket?	Hva legger dere i et <ul style="list-style-type: none"> • «nøkternt forbruk til spedbarn»? • «anstendig/rimelig forbruk til spedbarn»? • «akseptabelt forbruk til spedbarn»? • «alminnelig forbruk til spedbarn»?

Takk for innspill på forbruksnivåer. Resten av vår fokusgruppe i dag vil vi at dere skal la Referansebudsjettets forbruksnivå være utgangspunkt for videre diskusjoner.

(Vår definisjon på **Powerpoint**)

Referansebudsjettets forbruksnivå

Forbruket er akseptabelt i den forstand at de fleste – uansett inntekt – kan leve på dette nivået uten å skille seg for mye ut. Dette er et forbruk som en med rimelighet kan forvente at personer som er i arbeid har tilgang til.

Hva tenker dere om dette forbruksnivået? Hva tenker dere at det betyr i praksis når det gjelder hvilke varer og tjenester en kan ta seg råd til?

Samfunnets forventninger og sosiale arenaer

(Mål: å identifisere sosiale roller deltakere mener det er viktig å kunne oppfylle og å identifisere arenaer det er viktig å være tilstede på for å kunne oppfylle disse rollene)

- Å få barn er veldig stort og fint, også er det jo mye som er nytt. Vi vil gjerne diskutere nye forventninger og nye roller som dukker opp når man blir forelder. Med forventninger tenker vi ikke bare på forpliktelser nedfelt i loven, men også på noe er mer valgbart – et spørsmål til dere dreier seg om hvilke forventninger nybakte familier har til seg selv og som de møter i samfunnet.

Brainstorming

- Hva forventes av nybakte foreldre i dagens Norge og hvem står bak disse forventningene?
 - F.eks. forventninger fra nybakte besteforeldre, venner, helsestasjonen etc.?
- Er det noen av disse forventningene som er mindre viktig?
-

Når vi nå har snakket om forventninger, så trakk dere fram noen arenaer og roller. Dette er en liste med eksempler på arenaer spedbarn/nybakte familier deltar i, savner dere noe? Er det noen som bør legges til? Hvis ja, hvilke arenaer/roller?

Hvor viktig er det å kunne innta disse rollene? Hva er viktigst og hva er minst viktig?

(viser liste med sosiale roller på **Powerpoint**)

Her er noen eksempler på arenaer som er aktuelle for spedbarn (som kan ha implikasjoner for hvilke

roller spedbarnsfamilier har): Har det noen kostnadsimplikasjoner/roller/arenaer – hvor mye skal man være med i	
Arenaer	Roller
<ul style="list-style-type: none"> • Hjemmet • Storfamilien • Nabolag • Helsestasjon • Organiserte aktivitet/medlemskap i forening • Baby-/barselgrupper • Barnehage 	<ul style="list-style-type: none"> • Foreldre, barn • Barnebarn, søskenbarn, nevø, niese etc. • nabo • rolle i organisasjonslivet • venn
<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • Andre roller: • statsborger • gutt/jente & mamma/pappa (kjønnsrolle) • aldersmessig rolle

Sjekke arenaene/rollene med listen og diskuter de som ikke er nevnt av deltakerne.

- Er dere enige med listen eller er det arenaer/roller som savnes eller er det noe som vi skal stryke?
- Er det noen forskjell med tanke på familiefasene, før og etter første barn kommer til verden?
- Er det ev. noen forskjell når barn nummer to ev. kommer?

Brainstorming - Hvilke konsekvenser tenker dere at disse rollene / forventningene kan ha for forbruk i spedbarnsfasen?

Oppsummere en konklusjon og spør om de er enige eller ikke. Hvis uenige spør om argument.

Ca. kl. 17:00

Spedbarns behov, nybakte foreldres behov og utstyr til den lille

(Mål: Få innsikt i hvilke behov deltakerne mener at spedbarn og nybakte familier har, og bør få oppfylt for *kunne være sosialt inkludert i samfunnet*)

Nå har vi snakket om hvilke forventninger nybakte foreldre møter, både fra en selv og fra samfunnet, og hvilke sosiale roller det forventes at en skal kunne oppfylle. Nå ønsker vi å snakke om hvilke behov spedbarn og

deres foreldre har, både generelt og knyttet til disse forventningene og sosiale rollene. Vi ønsker å identifisere behov som må oppfylles for å være sosialt inkludert i samfunnet.

(Grunnen til dette er at referansebudsjettet er bygget opp basert på et såkalt «behovsperspektiv» som betyr at vi identifiserer behov som skal oppfylles for så å finne ut hva dette betyr når det kommer til konkrete behov for varer og tjenester. Vi utarbeider lister over de nødvendige varene og tjenestene og prismåler disse i butikker)

Vi ønsker å få tak i nødvendige behov som alle foreldre til spedbarn skal kunne oppfylle. Foreldre har selvfølgelig forskjellige preferanser, men vi vil ikke snakke om hva dere selv gjør, men hva generelt vår «idealtypeshusholdning» skal kunne gjøre som en del av Referansebudsjettets forbruksnivå.

- Utover grunnleggende fysiologiske behov, som tilstrekkelig mat og drikke, hva skal til for å ha det fint for spedbarn og foreldre?
 - Hva trenger barnet? F.eks. lek, pleie, læring etc?
 - Hva har man behov for å gjøre?
 - Hvor har man behov for å være?
 - Hvem har man behov for å være sammen med?
 - Hvilke konsekvenser får disse behovene for behov for Spedbarnskostnader eller andre varer og tjenester? Utstyr som dekker spedbarnets grunnleggende fysiologisk behov – som kroppen trenger
 - Utstyr til spedbarnet som dekker foreldrenes grunnleggende behov (f.eks. trenger man noe utstyr for å få dekket søvnbehov?)
 - Utstyr til andre behov (f.eks. lek, læring, mobilitet etc.)

Bruke en funksjon som allerede er nevnt

Når det kommer til konkrete varer og tjenester så er ofte de forbundet med å ha noen funksjoner som er viktig for å få tilfredsstilt behovene sine. Ett eksempel kan være at bilstolen har en viktig sikkerhetsfunksjon.

Brainstorming: Kan dere tenke dere noen andre funksjoner Spedbarnskostnaderet skal dekke?

Men om dere tenker på andre årsaker til at vi trenger utstyr til spedbarn? Hvilke andre behov skal det oppfylle, og hvilke andre funksjoner har det har i dagliglivet? (For eksempel, når det gjelder de sosiale arenaene som vi har pratet om, hva mener dere at man bør ha for å fungere godt sosialt?)

Her er noen eksempler på funksjoner Spedbarnskostnader kan ha

– hva tenker dere for eksempel om disse? Er noen viktigere enn andre? Er det noen funksjoner som ikke er viktige? Mangler denne listen noen funksjoner?

(viser liste med funksjoner på **Powerpoint**)

- Sikkerhet
- Praktisk
- Helse
- Emosjonell funksjon
- Sosial funksjon
- Mobilitet
- Lek og fritidsfunksjon
- Læringsfunksjon
- Tradisjonell, kulturell (religiøs/rituell) funksjon
- Funksjon som identitets- og/eller livsstilsmarkør

Brainstorming: Hva konkret innebærer disse ulike funksjonene og behovene for forbruk til spedbarn? Er det spesielle eller spesifikke varer og tjenester som er knyttet til de ulike funksjonene? 10-15 min.)

Oppsummere en konklusjon og spør om de er enige eller ikke. Hvis uenige spør om argument

KL. 17:30

Del II: Grunnutrustning, supplement (ca. 40 min)

I dagens referansebudsjett har vi lagt inn noen forutsetninger som vi ønsker å diskutere med dere. Vi er interessert i å diskutere både hvorvidt disse forutsetningene fremstår som rimelige, gitt det forbruksnivået som referansebudsjettet er ment å representere (akseptabelt), og hva de innebærer konkret for hvilke varer og tjenester som inkluderes i budsjettposten «spedbarnskostnader»

Når vi skal beregne et akseptabelt spedbarnsforbruk deler inn Spedbarnskostnader i grunnutrustningen, supplering, pleie, lek og fritid. Deretter legger vi inn enkeltutstyr som for eksempel barnevogn og sprinkelseng. På den måten kommer vi fram til en totalsum.

Det er totalsummen som teller.

(Powerpoint dersom vi viser eksempelprodukter. Referansebudsjett forbruksnivå definisjon og «idealtypisk» nybakt familie.

Nå skal vi snakke om grunnutrustningen, supplering, pleie, lek og fritid. I tillegg vil vi også komme litt inn på klær og sko og mat og drikke.

Gjennomførbarhet	Det er en jungel der ute av ting og tjenester. Har man mulighet til å finne ut hva en baby trenger og
------------------	---

Ca. 5 min	<p>ikke trenger. Er det realistisk å anta at alle har mulighet, tid og kunnskap til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Å skaffe sikkert og nødvendig utstyr på referansebudsjettets forbruksnivå • Når man venter barn • Når barnet er født • I løpet av spedbarnsfasen
Grunnutrustningen	<p>I referansebudsjettet ligger det en. Hva inngår i grunnutrustningen dersom forutsetningen er et <i>akseptabelt forbruk</i> av utstyr til spedbarn. Hva slags Spedbarnskostnader bør helst være på plass før barnet er født?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er det noen forskjeller <ul style="list-style-type: none"> - by/land? - nord/sør i landet? - vinter/sommer? - type bolig (trapp)? - privat bil/offentlig transport? - fordeling av permisjon mellom mamma og pappa? • Er for eksempel bilsete en del av grunnutrustningen hvis vi tenker på det idealtypiske vordende foreldrepåret? <ul style="list-style-type: none"> - Hvorfor/hvorfor ikke? • Andre ting • Med tanke på grunnutrustningen, er det noe som barnet vokser ut av?
Supplering	<p>Hva trenger man av Spedbarnskostnaderet som kjøpes inn etter hvert som barnet vokser (og igjen med forutsetningen om et akseptabelt forbruksnivå)?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er det noen forskjeller <ul style="list-style-type: none"> - by/land? - nord/sør i landet? - vinter/sommer? - type bolig (trapp)? - privat bil/offentlig transport? - fordeling av permisjon mellom mamma og pappa?
Personlig pleie	<p>Hva trenger man for pleie og stell av spebarn?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er det noen forskjeller <ul style="list-style-type: none"> - fysiske forskjeller hos barn (eksem, bleieutslett, gulping, behov for bleieskift)

Lek og fritid	<p><i>Hva innebærer et akseptabelt forbruk av leker til spedbarn?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Før barnet er født? • Etter hvert som barnet blir eldre • Riktige leker? –sikre (gift, kvelning) og pedagogiske <p>Hva med aktiviteter: babysvømming, sang og massasje</p> <p>Friluftsutstyr – Pulk, babyakebrett, bæremeis</p>
Mat og drikke	Kan/bør det forventes at barn fullammes de første 6 månedene?
Klær og skotøy	Nattpose? Kluter, babyhåndkle, gulpekluter/smekke?
Sikkerhet og forsikring	<p>Det stilles en rekke sikkerhetskrav til mye Spedbarnskostnader, hvor kanskje bilsete er det klareste eksempelet. Men hva med annet type sikkerhetsutstyr eller tjenester. <i>Hva innebærer et akseptabelt forbruk</i> med tanke på sikkerhet generelt?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Babycall? Barneforsikring? Lekegrind, samsovingsenger • Forventninger til produkter: • Giftfri • Brannhemmende

Dersom ikke følgende temaer er dekket:

1. Brystpumpe, fryseutstyr til brystmelk, morsmelkerstatning og tåteflaske og kjønnsroller? Fordeling av barselpermisjon?
2. Hva med ammeutstyr – amme-bh, innlegg/pads, ammepute/madrass
3. Tøy versus papirbleier?
4. Våtservietter versus kluter/maskinvask
5. Tannbørste?
6. Bleiebøtte
7. Badetermometer, neglesaks, febertermometer
8. Hva med flaskevarmere, flaske/smokksterilisering
9. Reiseseng
 1. Lekematte
 2. Annet?
 - Hva har du kjøpt som ikke var nødvendig?
 - Hvor mye bomkjøp kan det forventes?

Oppsummere en konklusjon og spør om de er enige eller ikke. Spør om argument hvis ikke enig

KL. 18:10

Del III: Innkjøp og pris (20 min)

Vi har nå kommet til siste delen av gruppesamtalen. I denne delen ønsker vi å spørre dere noen konkrete spørsmål om utgifter og innkjøp.

Utgifter til spebarnsutstyr	Tenk dere om – hva tror dere en vordende familie som har Referansebudsjettets forbruksnivå bruker på grunnutrustningen til spedbarn? Hva med utstyret som suppleres, pleie og stell, lek og fritid?
Gjennomførbarhet	<p>Mener dere at det er realistisk å anta at alle har kapasitet, tid og ferdigheter til å handle økonomisk?</p> <p>I hvilke situasjoner er disse antagelsene realistiske/urealistiske?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Før barnet blir født • I løpet av det første året • Hva når neste barn blir født?
Type butikk	<p>Hvilken type butikker er det hensiktsmessig å bruke hvis man har et Referansebudsjettets forbruksnivå?</p> <p>Skal man ha frihet å velge butikk?</p> <p>Mener dere at en husholdning som har et Referansebudsjettets forbruksnivå skal kunne kjøpe Spedbarnskostnader på...</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Babybutikker? ○ Dagligvarehandel? ○ Netthandel? Hvor utbredt er dette? Bør vi legge det til grunn? <p>... Hvor ofte?</p>
Lavpris	<p>Er det forsvarlig å si at de som har et Referansebudsjettets forbruksnivå kun skal handle i billigere butikker? IKEA?</p> <p>Er det forsvarlig at folk som har et Referansebudsjettets forbruksnivå alltid skal kjøpe det billigste? Eller skal alle ha frihet å velge butikk og produkter?</p>

Hva med å kjøpe brukt? Arve?

- Kan det forventes at vordende eller nybakte foreldre skal kjøpe brukt?

- Kan det forventes at vordende eller nybakte foreldre kan arve?

Hvorfor/hvorfor ikke?

Oppsummere en konklusjon og spør om de er enige eller ikke. Spør om argument hvis ikke enig

Avslutning

Da har vi kommet igjennom det vi ønsket.

Oppsummering av hovedresultater. Er alle enige? Er det noen som har kommet på noe, eller har lyst til å legge til noe?

Takk for at dere stilte opp. Dere har gitt oss mye verdifull informasjon!

Intervjuguide til den andre fokusgrupperunden

Referansebudsjettet Spedbarnskostnader

Fokusgruppe protokoll del 2

Norstat online platform

Introduksjon (ca. 10-15 min)

- Takke deltakerne for at de stiller opp og si kort hva vi heter (navn, oppgave, alder, husholdning).

Introduksjon til prosjekt og gruppesamtale

- Introduksjonsrunde: Deltakerne (navn, alder, familie)
- **Gruppesamtalens mål**
Gruppesamtalen i dag vil dreie seg om Spedbarnskostnader. Vi ønsker å ha en samtale om dette fordi vi skal oppdatere budsjettposten «Spedbarnskostnader» i SIFOs Referansebudsjett. Referansebudsjettet er et uttrykk for utgifter på varer og tjenester som alle i befolkningen trenger for å kunne delta i samfunnet. Vi bruker ulike informasjonskilder til å beregne referansebudsjettet. En informasjonskilde er folks hverdagsopplevelser og derfor har vi invitert dere i dag.
- **Praktisk informasjon**
 - Vi vil holde på ca. 2 timer.
 - På grunn av koronasituasjonen holdes denne fokusgruppen online. Det fine med det er at vi kan få med deltakere fra større deler av landet enn det vi vanligvis gjør, og det tror vi er veldig nyttig! Men for at gruppen skal fungere så bra som mulig håper vi at dere kan være med på noen enkle kjøreregler:

- Vi vet at det kan være fristende å multitaske når en likevel sitter med datamaskinen, men vi håper dere kan holde fokus på denne samtalen i disse to timene
 - Det er veldig fint om alle kan se i kamera/skjermene sine slik at vi ser hverandres ansikter og ansiktsuttrykk – da ligner det med på en «vanlig» samtale
 - Brainstock har en chattefunksjon. Vi ønsker helst at dere ikke bruker den, men sier det dere har på hjertet i plenum
 - Det er vanlig med ulike meninger i en gruppesamtale og det er ikke et problem. Vi er interesserte i alle oppfatninger og under samtalen kan også oppfatninger endres. Innenfor fokusgruppens rammer finnes det ingen riktige eller gale svar. Da vi diskutert et tema oppsummerer vi og da kan hver og en av dere si om dere er enige eller ikke.
 - Vi tar opp lyd og bilder fra denne fokusgruppen men det er kun forskere som jobber på prosjektet og de som skal transkribere som skal se og lytte til det og resultater blir anonymisert– er det OK for alle? Og vi har en intervjuguide så vi skal huske alt vi skal spørre om.
- **Gruppesamtale**
 - Vi ønsker å samtale om **tre tema**:
 - 1 Først vil vi gi en rask redegjørelse for referansebudsjettet og hvordan dette blir presentert i offentligheten. 2. Deretter vil vi stille noen spørsmål om din oppfatning om levestandard og nødvendige behov relatert til spedbarnsfasen som skal oppfylles for å være en del av det norske samfunnet. Vi avslutter denne delen med å presentere hvordan SIFO formulerer det nivået referansebudsjettet skal ligge på. 3. I den tredje delen vil vi se nærmere på hvilke varer og tjenester som ligger i dagens referansebudsjett og noen forslag til nye varer og tjenester. Denne delen er detaljert vi ønsker både kommentarer på hvilke varer/tjenester som ligger i budsjettet og mengde, kvalitet og innkjøpssted.
 - Det er viktig at dere alle fra begynnelsen vet at vi IKKE ønsker å diskutere din egen husholdning og situasjon eller utgifter, men at vi i samtalen har fokus på «idealtyper» av husholdninger. Vi har valgt å fokusere på en typisk familie med to voksne som venter sitt første barn og frem til barnet blir ett år. Med uttrykkene «spedbarn» og «spedbarnsfasen» som vi kommer til å referere mye til mener vi altså fra barnet blir født til det fyller ett år. Dere må gjerne bruke egen erfaring, men filtrer gjerne vekk det dere anser som ev. spesielle behov.
 - Når vi nå skal gå i gang, vil vi at dere skal tenke på utstyr til spedbarn. Vi kommer ikke til å snakke så mye om mat og drikke, og heller ikke om klær og skotøy. Isteden vil vi bruke tid på det utstyrer man gjerne kjøper inn før barnet blir født og som suppleres ettersom barnet blir større, men også innkjøp til pleie og stell av babyer.

Kl. 16:45

Del I. Referansebudsjettet (10-15 min)

Har noen av dere hørt om SIFOs Referansebudsjett?

Hva tenker dere om det?

Om referansebudsjettet:

SIFOs Referansebudsjett er et uttrykk for utgifter for varer og tjenester som alle i befolkningen trenger for å kunne delta i samfunnet. Det spesifiserer levekostnader for ulike kjønn og ulike aldersgrupper.

Budsjettet presenteres i sin helhet på våre hjemmesider, og der kan en også beregne kostnadene for ulike familiekonstellasjoner ved å benytte referansebudsjettets egne kalkulator.

(vise på internett – Referansebudsjettet og kalkulator)

Det er vi på SIFO som beregner disse kostnadene, og det gjøres ved å kombinere ulike metoder. Vi benytter ekspertkilder, slik som bl.a. helsedirektoratets kostråd for beregning av utgifter knyttet til mat og drikke, statistikk om befolkningens faktiske forbruk og fokusgrupper, slik som dere er en del av nå.

Tallene i referansebudsjettet refererer dermed ikke til Nordmenns gjennomsnittsforkbruk, men til et forbruksnivå som vi har definert som *akseptabelt*.

(Vår definisjon på Powerpoint)

Referansebudsjettets forbruksnivå

Forbruket er akseptabelt i den forstand at de fleste nordmenn – uansett egen inntekt – kan leve på dette nivået uten å skille seg for mye ut. Dette er et forbruk som en med rimelighet kan forvente at personer som er i arbeid har tilgang til.

Hva tenker dere om dette nivå?

Videre skal vi diskutere det konkrete innholdet i budsjettposten «Spedbarnskostnader» i referansebudsjettet. I den videre diskusjonen er det viktig at dere har dette forbruksnivået i bakhodet – budsjettposten skal reflektere et akseptabelt nivå, som verken reflekterer luksus- eller et fattigdom. Vi vil ha deres vurderinger av hvor realistisk budsjettposten er, så dere må gjerne bruke deres eget forbruk som referanse i den grad dere synes at det sammenfaller med nivået i referansebudsjettet

Del II: Budsjettposten «Spedbarnskostnader» KL: 17.00

Introduksjon

- Hva tenker dere på når vi nevner «Spedbarnskostnader» og hva slags forbruk mener dere inngår i den betegnelsen?

Budsjettposten «Spedbarnskostnader» skal dekke utgiftene til et hensiktsmessig, forsvarlig og akseptabelt forbruk av varer og tjenester i spedbarnsfasen. Vi definerer denne budsjettposten som:

1. Grunnutrustning: det utstyret som helst barnet trenger de første seks månedene
2. Supplering: det utstyret man kjøper etter hvert som barnet vokser og nye behov melder seg
3. Pleie og stell
4. Lek og fritid
5. I tillegg har vi egne budsjettposter for «mat og drikke» og «klær og sko», hvor det beregnes hva barn i alle aldersgrupper spiser, drikker og trenger av klær og sko

Her skal vi først og fremst snakke om de fire første delene av spedbarnsbudsjettet.

Spedbarnskostnaderet rommer dermed alt fra bleier, våtservietter og salver som kjøpes inn ofte til rangler, pekebøker som ikke kjøpes inn like ofte til større ting som barnevogn, sprinkelseng og tripptrappstol som man kjøper inn kun en gang. Felles for varene og tjenestene i denne budsjettposten er at de skal gjøre det mulig for enhver spedbarnsfamilie å oppfylle grunnleggende fysiske behov for foreldre og baby slik som søvn, trygghet, sikkerhet, helse og dekke nødvendige behov som skal oppfylles for å være en del av det norske samfunnet. At familien skal kunne delta aktivt i samfunnet.

Det er to forutsetninger for referansebudsjett - det er det vi snakket om som det akseptable forbruksnivået og at vi tenker på en «idealtypisk» nybakt familie.

Vår metode for å komme til konkrete kronebeløp, vil si å lage en oversikt over hva en trenger i hver av de budsjettpostene jeg nevnte: grunnutrustningen, supplering, pleie, lek og fritid, altså legge inn enkeltutstyr som for eksempel barnevogn og sprinkelseng. På den måten kommer vi fram til en totalsum. Så beregnes det hva en trenger i løpet av en måned for å kunne dekke det totale behovet for varer og tjenester knyttet til spedbarn. Varer og tjenester som benyttes sjeldnere enn månedlig tas også med i budsjettet, men vi regner da en gjennomsnittlig månedspris for disse.

Når jeg nå viser varene som inngår, husk at det er totalsummen som teller. Det betyr at hvis du ikke kjøper vippestolen, kanskje du har mer behov for noe annet.

Powerpoint:

1. Presentasjon av innholdet i grunnutrustningen

Her ser dere eksempelprodukter som inngår i det vi kaller grunnutrustningen. Det er disse varene vi beregner totalsummen på hva et akseptabelt forbruk til spedbarn fra dag en koster.

- a. Vi vurderer å kutte ut varene i den røde rammen, dvs. bærebag og sprinkelbeskytter. Så et første spørsmål til dere er vi har rett i at det ikke er behov for dette lenger.
- b. Det neste vi lurer på er å legge til brystpumpe og noen ekstra flasker – er det riktig av oss å anta at det er større behov for dette i 2020 enn det var for ti år siden? Hvorfor, hvorfor ikke?
- c. Vi lurer også på å legge til babycall. Tatt i betraktning et akseptabelt forbruksnivå til spedbarn, kan babycall inngå i budsjettet? Hvorfor, hvorfor ikke?
- d. Når vi skal beregne hva et akseptabelt spedbarnsforbruk er vi interessert i hvor mye man trenger av enkelte varer. La oss ta sengetøy; laken, dynetrekk, madrassbeskytter – hva er et akseptabelt antall skift?
- e. Vi lurer dessuten på hvor lenge barnevogna er i bruk – er det riktig av oss å tenke at dagens barnevogner holder til barnet det første året?
- f. Siste spørsmålet er til bilsete. Er det riktig av oss å regne med at den idealtypiske spedbarnsfamilien har behov for bilsete, også de som har lett tilgang på offentlig transport?

2. Presentasjon av innholdet i suppleringen

Her ser dere eksempelprodukter som inngår i det vi kaller supplering. Dette er også varer som vi beregner inn i totalsummen for et akseptabelt spedbarnsforbruk.

- a. Det første vi lurer på her er å ta ut trilla. Det forutsetter at dypvogna brukes lengere. Hva syns dere om det?
- b. Vi antar også at sikkerhetssele stort sett er montert på stoler – og sjelden må kjøpes inn som tilleggsutstyr. Hva tror dere om det?
- c. Utstyr til å sikre hjemmet kan fort bli et behov når babyen begynner å krabbe rundt. I suppleringsposten beregner vi med en trappe- eller dørgrind. Er det behov for å legge inn flere produkter? Hvilke?
- d. Et siste spørsmål er knyttet til bilstol. Vi lurer på om bilsete byttes ut før eller etter barnet fyller ett år.

3. Presentasjon av lek og fritid

Her er oversikten over vare-eksmepler for lek og fritidsposten av spedbarnsforbruket.

- a. I de forrige fokusgruppene ble det påpekt at spedbarn ikke har så stort behov for leker, fordi de godt kan leke med kjeler og skjer og slikt. Er det riktig av oss å beholde varekurven for leker slik den er?
- b. Det har også blitt nevnt at spedbarn gjerne får så mange leker i gave av slektninger og venner. Er det en forutsetning vi bør ha med når vi beregner hvor mye leker som er et akseptabelt spedbarnsforbruk?
- c. I de forrige fokusgruppene diskuterte vi deltagelse på betalte aktiviteter for spedbarn. Noen mente at det burde inkluderes, andre mente det motsatte. Hva syns dere?
 - i. Når vi nå tenker på at det er et akseptabelt forbruksnivå til spedbarn (ikke luksus og ikke fattigslig), og at det er det nivået de fleste bør få til for å kunne være en del av det norske samfunnet...? Bør betalte aktiviteter som babysvømming inkluderes inn?
 - ii. Kan det være andre aktiviteter som dog koster, men som ikke koster så mye som vi burde tenke på? Cafebesøk?

4. Presentasjon av pleie og stell

Her er oversikten over hvilke vareeksempler vi beregner pleiebudsjetten for spedbarn. Her har vi gjort noen endringer.

- a. Er det riktig av oss å legge inn tannbørste? Når begynner man bruke tannbørste på spedbarn? Hva med tannkrem?
- b. Vi har byttet ut babysjampo med babyoilje. Det ble anbefalt i de andre fokusgruppene? Er dere enig at babyolje er mer akseptabelt enn babyshampo?
- c. Vi har også lagt inn neglesaks for spedbarn. Hva tenker dere om dette er et nødvendig behov?
- d. Vi har byttet ut type krem og salve og dermed også hvor man kjøper dette inn. Det vil si apoteksvarer framfor kremer og salver man kjøper inn i dagligvarebutikken. Hva tenker dere om det?
- e. I budsjettet lå det våtservietter. Vi lurer på om å byttet ut dette med tørrservietter eller tøykluter, men har som dere ser beholdt våtserviettene. Hva tenker dere om det?
- f. Og så er det jo et stort spørsmål dette med mengde. Her er det en del varer det går en del av. Vi lurer dermed på om vi kan diskutere mengde bleier
 - i. Her har vi beregnet fem om dagen, som blir cirka 4,5 pakke i måneden og 52 i året (avhengig av hvor mange bleier det er i pakke). Er vi inne på noe.? Hvor mange bleier går det med? Variasjon i løpet av barnets første år? Gutt/jente?
 - ii. Har noen innspill på hvor mange pakker med våtservietter det går?
 - iii. Har noen innspill på mengden vattpinner?

iv. Hvor mye barnesalve da?

5. Vi lurer på om hva dere syns om barneforsikring. Vi har ikke lagt det inn i referansebudsjettet. Hva tenker dere om det – og ideen om det akseptable spedbarnsforbruket?

6. Til sist lurer vi litt på dette med smekker. Vi har beregnet inn noen smekker. Hvor mange smekker er det behov for – til mat, gult og sikkel?

Oppsummere en konklusjon og spør om de er enige eller ikke. Spør om argument hvis ikke enig

KL. 18:00

Del III: Innkjøp og pris (30 min)

Vi har nå kommet til siste delen av gruppesamtalen. I denne delen ønsker vi å spørre dere noen konkrete spørsmål om utgifter og innkjøp.

Utgifter til spebarnsutstyr	Tenk dere om – hva tror dere en vordende familie som har Referansebudsjettets forbruksnivå bruker på grunnutrustningen til spedbarn? Hva med utstyret som suppleres, pleie og stell, lek og fritid?
Gjennomførbarhet	Mener dere at det er realistisk å anta at alle har kapasitet, tid og ferdigheter til å handle økonomisk? I hvilke situasjoner er disse antagelsene realistiske/urealistiske? <ul style="list-style-type: none">• Før barnet blir født• I løpet av det første året• Hva når neste barn blir født?
Type butikk	Hvilken type butikker er det hensiktsmessig å bruke hvis man har et Referansebudsjettets forbruksnivå? Skal man ha frihet å velge butikk? Mener dere at en husholdning som har et Referansebudsjettets forbruksnivå skal kunne kjøpe Spedbarnskostnader på... <ul style="list-style-type: none">○ Babybutikker?○ Dagligvarehandel?○ Netthandel? Hvor utbredt er dette? Bør vi legge det til grunn?

	... Hvor ofte?
Lavpris	<p>Er det forsvarlig å si at de som har et Referansebudsjettets forbruksnivå kun skal handle i billigere butikker? IKEA?</p> <p>Er det forsvarlig at folk som har et Referansebudsjettets forbruksnivå alltid skal kjøpe det billigste? Eller skal alle ha frihet å velge butikk og produkter?</p> <p>Hva med å kjøpe brukt? Arve?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan det forventes at vordende eller nybakte foreldre skal kjøpe brukt? • Kan det forventes at vordende eller nybakte foreldre kan arve? <p>Hvorfor/hvorfor ikke?</p>

Oppsummere en konklusjon og spør om de er enige eller ikke. Spør om argument hvis ikke enig

Avslutning

Da har vi kommet igjennom det vi ønsket.

Oppsummering av hovedresultater. Er alle enige? Er det noen som har kommet på noe, eller har lyst til å legge til noe?

Takk for at dere stilte opp. Dere har gitt oss mye verdifull informasjon!

Personlig pleie til spedbarn (og foreldre) i Kela

Kela ^{fi} English

Our Services About Kela

Search

Sign in to eServices

Families

Our Services / Families / Maternity grant / Maternity package / Maternity package 2020 /

Quick guide

Maternity grant

How to claim

History of the maternity grant

Maternity package

Maternity package 2020

Maternity package 2019

Maternity package 2018

Maternity package 2017

Previous versions of the maternity package

How the items in the maternity package are selected

Parental allowances

Child benefit

Child care allowances

Other family situations

Various types of families

Looking for this?

- > Customer service
- > Application processing times
- > Application forms
- > Update on the corona situation
- > Give feedback

Personal care items

Bra pads, 1 pair. Natural white. Leak-proof absorptive layer.

- Material: microfibre, cotton, bamboo.
- Supplier: TJH Promotions Oy

Nail scissors. Short blades, safe to use.

- Material: stainless steel.
- Supplier: TJH Promotions Oy

Toothbrush for baby.

- Supplier: Pedithealth Oy

Nipple cream, 30 ml.

- Supplier: Pedithealth Oy

Condoms, 5 pcs/package.

- Supplier: Suomen RFSU Oy

Lubricant, 100 ml.

- Supplier: Suomen RFSU Oy

Sanitary towels, 10 pcs/package. Thin, disposable.

- Supplier: Delipap Oy

Bath thermometer. Black print.

- Material: white polystyrene, measuring fluid is rapeseed oil.
- Supplier: Suomen Lämpömittari Oy

Thermometer and protective case. Easy-to-use digital thermometer; temperature can be measured from the armpit. Voice signal when measurement ready. Replaceable battery, result obtained in maximum of 30 seconds. Waterproof. Supplier: Berner Oy

Hairbrush for children. Soft, natural bristles.

- Supplier: V5-Harja Oy

(<https://www.kela.fi/web/en/maternity-package-2020/-/blogs/personal-care-items>)

Utstyrslister fra kommersielle aktører

Barnas Hus	Kommersiell aktør	http://www.barnashus.no/tips-og-rad/utstyrsliste-nyfødt
Utstyrsliste		Utsagn fra aktøren
Barnevogn med babybag		«Det er tusen ting å tenke på og usikkerheten er stor, særlig for førstegangsforeldrene. Her er utstyrslisten og innkjøpstipsene til hva babyen trenger som gir dere noen bekymringer mindre!»
Regntrekk		
Insektnetting		
Koppholder		
Solskjerming		
Vognpose		
Liten dyne		
Stelleveske		
Ullteppe		«En ny liten verdensborger trenger mye. Det kan være greit å identifisere behovene og begynne å lage lister slik at man kan fordele innkjøpene i graviditeten. Mye kan kjøpes brukt eller arves, og noe bør kjøpes nytt. Noe er nødvendig og noe er kjekt å ha.»
Helseteppe		
Lammeskinn		«Å velge barnevogn er kanskje det vordende foreldre bruker mest tid på å vurdere og velge. Her er det viktig å ta utgangspunkt i egne behov; bor dere i byen eller på landet, kjøper dere mye bil eller tar dere mest kollektivt, går dere mye tur i skog og mark?»
Babybilstol		«Mye av det babyen trenger kan kjøpes brukt. Det er imidlertid en ting ekspertene hos Barnas Hus mener må kjøpes nytt, og det er bilstol. En trygg bilstol er det viktigste kjøpet vordende foreldre gjør. Kjøper man brukt bilstol kan man ikke være sikker på
Bilstolpose		
Baksetespeil		

Solbeskyttelse til bilvindu	<i>historikken og tidligere bruk. Dette må man også være oppmerksom på om man kjøper fra kjente. Skader på brukt sete kan være vanskelig å se. Bilstoler eldre enn 5 år bør ikke benyttes da isoporen og plasten som benyttes kan forringes.»</i>
Vippestol	<i>«Vippestolen er av de produktene «alle» har og bruker flittig»</i>
Babygym	<i>«En babygym, det vil si et teppe som har bøyer med leker over seg, har glede av babyen ofte tidligere enn man tror.»</i>
Gymmatte	
Babynest	<i>«Såkalt babynest har blitt veldig populære de siste årene. Dette er «reder» med en myk og beskyttende kant som man kan bruke i for eksempel sofaen mens babyen er liten.»</i>
Rangle eller leke for de aller minste	
Lekegrind	<i>«Har babyen søsken så anbefaler vi at babyen får sin egen lekegrind.»</i>
Bæresele/bæresjal	<i>«Å bære babyen i en bæresele eøøer sjal, gir en helt spesiell kontakt med babyen, og det gir babyen en unik trygghetsfølelse å ligge tett inntil og føle mors og fars hjerteslag.»</i>
Badebalje	<i>«Det kan være lurt å ha alt du trenger i nærheten av stelleplassen. Sørg derfor for praktisk oppbevaring av bleier, kluter, salver osv. på stelleplassen. Dere bør kunne få tak i alt med en hånd. Den andre hånden må være på babyen!»</i>
Stellebord/stellematte	
Bleier	
10-20 vaskekluter	
10-15 gulpekluter	
2-3 badehåndklær	
3-4 frottehåndklær til stellematte	
Zinksalve og badeolje, eventuelt mild lotion og badesåpe	
Febertermometer	
Neglesaks til barn	
Badeleke	
2-3 amme-bh'er	<i>«På vinteren er det lurt å bruke ammeinnlegg eller en amme-bh i ull for å forebygge brystbetennelse.»</i>
2-3 ammetopper	
4-6 ammeinnlegg i ull	
Engangs ammeinnlegg	
Ammepute	
Krem til såre brystvorter	
Brystpumpe	
Brystskjold	
1-2 tåteflasker	<i>«Ønsker man at babyen skal ta smokk, kan det være lurt å kjøpe inn 3-4 forskjellige typer i stedet for mange like. Det varierer veldig fra baby til baby hvilken smokk de liker, og det er vanlig at man må prøve flere for å få dem til å ta smokk. Mange nyfødte foretrekker smokker i naturgummi (latex) fremfor silikon, da disse er mykere. Tenk også på hvor stor smokken er. Nyfødte har små ansikt, så det lønner seg å velge de minste modellene.»</i>
smokker	
Små kopper til nedfrysning av morsmelk	
Skje, liten kopp eller sprøyte til tran/d-vitaminsråper	
6-10 siklesmekker	
Flaskesterilisator	<i>«Mange bestemmer seg før barnet kommer at de ikke vil amme og heller mate med flaske, og mange opplever at de rett og slett ikke har nok brystmelk til at babyen blir mett. Uansett grunn, er flaske og morsmelkerstatning et godt alternativ om man ikke får til ammingen. Det kan da være lurt å kjøpe inn noen forskjellige flasker/tuter i stedet for en hel kolleksjon fra et merke. Det varierer nemlig veldig fra barn til barn hvilken flaske de tar. «</i>
Flaskevarmer	
Doseringsbeholder for morsmelkerstatning	
Seng (sprinkelseng eller vugge/kurv)	<i>«Nyfødte er vant til å ha det lunt i mors mage. En vugge eller kurv kan derfor være en fin soveplass for den nyfødte i begynnelsen. Mange velger også å kjøpe en såkalt bedside crib, som gjør samsoving tryggere og forenkler amming for mor om natten. Merk deg at de fleste vugger, krybber og kurver har en vekt- og aldersbegrensning som gjør at de må byttes ut i løpet av det første halvåret/året.»</i>
	<i>«De fleste velger sprinkelseng til barnet - dette gir god gjennomlufting og skaper et tryggere sovemiljø.»</i>
Madrass	<i>«Seng er noe som absolutt kan kjøpes brukt, men for å minske risikoen for krybbedød er det anbefalt at babyen alltid får ny madrass. Brukte madrasser kan inneholde rester fra oppkast og urin fra tidligere barn og bør derfor ikke brukes.»</i>
2-3 helsetepper	
1 ullteppe til vinterbaby	

2 tisselaken	
2-3 laken	
Dyne sprinkelseng 80*100	«Dynen til babyen bør være i dun, fiber eller silke. Man kan også bruke egen sovepose om man har et barn som raskt kaster av seg dynen.»
Eventuelt dyne vugge/kurv 65*80	
2-3 dynetrekk	
Lammeskinn	
Babycall, gjerne med video	
Nattlampe	«Unngå for mye lys og lyd ved mating og skifting nattestid - da vil baby sovne raskere og komme fortære inn i en normal døgnrytme.»

Babyverden	Kommersiell aktør	https://www.babyverden.no/baby/lek-og-laring/lekene-kjেকে-a-babyen/
Varer		Utsagn fra aktøren (med intervju av helsesøster Bragstad i Drammen kommune)
0-3 måneder:		Det finnes mange ulike typer leker til barn i alderen 0-1 år. Det kan for eksempel være leker de holder på med på gulvet, holder i hendene, eller leker til å ha i badekaret.
En myk rangle, gjerne med kontrastfarger og lyder		
En myk bok med kontrastfarger og gjerne noe som babyen kan kjenne på		– Det er viktig å huske på at den beste leken for babyer den første tiden er å være med foreldrene. Samspillet mellom dem og babyen har alt å si for at babyen skal føle seg trygg og har stor betydning for barnets kognitive, følelsesmessige og sosiale utvikling, sier helsesøster Merethe Bragstad i Drammen kommune.
En babygym og treningsmatte		Den første tiden er det nærhet til foreldrene og rolige aktiviteter som gjelder. Foreldrene skal bli kjent med barnet sitt og dets signaler.
Kosedyr/koseklut		– Prat og syng gjerne rolig for babyen. De liker alt med berøring og stemmer som kommer fra foreldrene. Babyen vil for eksempel ha mye glede av foreldre som leser høyt fra bøker, sier Bragstad. Det kan være lurt å velge leker med sterke kontrastfarger den første tiden. – Synet til babyen er ikke ferdig utviklet før den er rundt 3 måneder, og da er det kontrastfarger som rød, svart og hvit den ser best de første månedene. Ved 3 måneders alder begynner synet å bli mer utviklet, og babyen kan se nesten like langt som voksne. Barnets verden blir med ett større, og leker blir mer interessante, sier Bragstad. Øve på motorikken Når babyen er 2-3 måneder gammel vil den vanligvis oppdage hendene sine, og begynne å gripe etter ting. – Da kan gode myke rangler være en fin ting. Å holde rundt ranglen kan være med å trene opp gripeevnen, anbefaler Bragstad.
Fra 4 måneder:		Pass på at det ikke er små deler fra lekene som kan løsne, ettersom babyen vil begynne å putte ting i munnen fra denne alderen
Bøker med bilder av dyr		
Leker med lyd		
Myk ball		
Fra 6 måneder:		Når babyen blir litt eldre kan leker som motiverer den til å øve på krabbingen være nyttige.
En putteboks med kontraster		Leker er en fin måte å motivere og oppmuntre barnet til å trene opp både grov- og finmotorikk på. Når barna blir litt eldre, vil lek med andre stimulere dem sosialt og lære dem å lese sosiale regler i møte med andre.
Pop-up leker		
Myke kosedyr		
Stablebokser		– I babyens første leveår skjer utviklingen av sentralnervesystemet svært raskt, og det er en sensitiv periode for barnet. Alt er nytt. Som foreldre er det viktig å følge med på barnet og lære barnet sitt å kjenne. Da vil du gjenkjenne signaler for når det er nok lek. Ofte vil barn som er slitne vende hodet bort og bli urolige. Da er det viktig med en pause. Når barnet søker blikket til foreldrene, vil det som regel være klare for lek igjen, sier Bragstad.
Puslespill for de minste (med gripeknapp, slik at babyen lett får tak på brikkene)		
Leker som ruller		
Lekebiler beregnet for små barn		
Gåvogn når de nærmer seg ett år		
Leker barnet kan dra etter seg når det begynner å gå		Dette skjer ofte ikke før barnet er rundt 9-15 måneder gammelt

Foreldre og barn	Kommersiell aktør	https://www.klikk.no/foreldre/baby/10-ting-babyen-ikke-trenger-2366896
Utstyrsliste		Utsagn fra aktøren

«10 ting babyen ikke trenger»	«I fødselsrusen er det lett å sprengre budsjettet til lønnskontoen trenger kunstig åndedrett. Det er det egentlig ingen grunn til. Babyen trenger selvsagt et sted å sove, en vogn og en del andre nødvendigheter - men i første omgang klarer den nyfødte seg fint med basisinnkjøpene.»
Badekarsete	«Sete som settes ned i badekar eller større badebalje, angivelig for å gjøre det mer komfortabelt for barnet. Men en baby som skal bade må holdes uansett, derfor er et slikt sete nokså ubrukelig.»
Snørrutsuger	«Skal dra snørr ut av babyenes. Noen synes det fungerer greit, men billig saltvannsoppløsning gjør som regel samme nytte.»
Stelleveske	«Har du ikke en annen veske eller sekk du bruker uansett? To bleier og en bunke våtservietter krever ikke spesialveske - innholdet er viktigere.»
Flaskevarmer	«Har du tilgang på varmtvann, greier du deg uten. Flasken varmes helt fint i en et litermål e.l. med varmt vann fra springen. Drikke til spedbarn skal holde maks 37 grader. Hell noen dråper på pulsåren ved håndleddet - det skal ikke varme og ikke kjennes kaldt.»
Babycall med kamera	«Babycallen kan være grei å ha, selv om du uansett bør se jevnlig til et barn som ligger alene. Men kamera? Bevisste foreldre trenger ikke være selvplagere.»
Seng med vekt	«Nybakte foreldre kan fort bli opphengt i barnets vekt, av og til med god grunn. Men kontinuerlig veiing bidrar neppe til noe annet enn unødvendig stress. Ta heller en tur på helsestasjonen med jevne mellomrom.»
Bleiebøtte	«Selv med renslig innpakning i poser, blir bleiende liggende i en dunk og stinke, særlig hvis dunken er på det samme tempererte rommet som stellebordet. Løsningen er enkel: kast bleiene i søpla.»
Ammemadrass	«Liten madrass som legges i sengen skal hindre at mor velter sovende over sitt barn etter amming. Men selve ammingen må uansett skje utenfor ekstramadrassen. Vi tror både mor, far og baby kan klare seg uten.»
Antibakterielle servietter	«Dyre spesialservietter. Kjøpe heller en flaske Anti-bac eller lignende - langt billigere og samme funksjon - også etter at svineinfluensaangsten har lagt seg.»
Matvarmer	«Spesialapparat til å varme opp mat. Tvilstomt behov, om du har komfyr, kjele og innlagt vann i boligen.»
«10 ting du har god bruk for»	
Vippestol	«Når barnet etter hvert ønsker å titte seg litt rundt, trenger du en slik. Og til matingen den første tiden med fast føde, er det et genialt lite møbel.»
Bilspeil	«Speil som festes på nakkestøtten i baksetet, slik at du kan følge med babyen. Siden det nå er påbudt å feste barnesetet mot kjøretretningen, har du ingen annen mulighet til å følge med når du kjører alene.»
Votteholdere	«Små votter forsvinner veldig lett uten - spedbarn veiver mye med armene. Disse små snorene/strikkene er derfor svært funksjonelle.»
Koppholder til vogn	«Smart liten innretning som gjør trilleturen enda hyggeligere.»
Myggnetting til vogn	«Gjør det vanskeligere for både mygg og katter å komme inn i vogna der babyen sover.»
Solskjerming til bil	«Noen biler har det integrert, mange ikke. Uvurderlig uansett, om enn mindre prekkært i vinterhalvåret nordpå.»
Nattpose	«Mange barn begynner ganske fort å vri på seg mye om natten - med slik pose sikrer du at de holder varmen uansett.»
Ammeinnlegg i ull	«Også far har interesse av at mor forebygger mot brystbetennelse. Dette er det viktigste enkelttiltaket.»
Purelan-salve	«Genial salve til såre bryster, som også kan brukes til såre babystumper og som kuldekrem - dermed slipper du å ha et helt arsenal av ulike salver. Vannfri, selvsagt.»
Vogn-nett	«Mange vogner har det integrert, men ikke alle. Veldig praktisk til det du rasker med deg på turen - særlig siden du dropper stellebag (se over).»

Utstyrlister til mammablogger/interessegrupper/ideelle organisasjoner

altformamma.no	Blogg	https://altformamma.no/artikler/496/article/item/null/21-ting-%C3%A5-ha-i-hus-f%C3%B8r-babyen-kommer
Utstyr	Utsagn fra aktøren: 21 ting å ha i hus før babyen kommer	
Salve	«God stellesalve uten zink er Weledas Calendula, flere forslag er barnekrem fra Løveapoteket, Bepanthen og LA ROCHE-POSAY (M/Blå 4kant) Denne hjelper mot kløe og minsker utslett hvis babyen har fått dette, sier Jeanette.»	
Olje	«Olje uten parfyme (parfyme tørker ut huden) ¹⁾ ha noen dråper i badevannet om babyen er tørr i huden. Babyen kan bli litt glatt å holde i, så bruk en klut evt for å få bedre tak.»	
Kluter, håndkler	«Gode tynn kluter, disse kan også brukes som gulpekluter. Bleietørk uten parfyme til turer ute.»	
Stellematte med kanter i plast	«Det hender at det går skeis i skiftingen også»	
Bilsete, pose/vinterdress til bilstoren	«Hvis man har bil.»	
Seng med god madrass og dyne	«Eventuelt sprinkelsengbeskytter.»	
Tre sett med laken og dynetrekk		
Nok bleier til fjorten dagers bruk		

Badebalje, men en håndvask kan også brukes.	«Nyfødte trenger ikke å bades så ofte. En gang i uka, eller ved behov er nok.»
Temperaturmåler, (elektronisk) Paracet for 0-4 mnd, nesesusug og saltvann.	«Veldig dumt å ikke ha dette i hus om babyen din får høy feber. De som sier at babyen har så godt immunforsvar i starten tar helt feil! Les mer om barn og feber.»
Helseteppe/ullteppe	«...som babyen kan pakkes godt inn i. Mange opplever at babyen finner roen lettere når den pakkes godt inn. Men husk at helsetepper ikke slipper luft inn til babyen, så IKKE bruk det foran åpningen i vognen når dere er ute og går tur.»
Vogn med god madrass og vognpose.	
Pyrisept til rensing av navlen	«...er bare nødvendig hvis det blir en infeksjon. Det er naturlig at den væsker litt og litt rød rundt, men begynner det å lukte ille kan du bruke pyrisept til å vaske med.»
Pumpe	«...hvis du sliter med ammingen når du kommer hjem fra barsel. Går ammingen greit trenger man det ikke.»
Ammepute	«Det kan være godt å hvile armene og skuldrene når man blir sittende noen timer hver dag og amme.»
Kamera	
Litt senere kan det være greit å ha:	
Morsmelkerstatning, flaske	«...i tilfelle man ikke har nok melk eller butikken er stengt.»
Maltextrakt	«...å tilsette morsmelkserstatningen eller grøten i starten, prøv deg frem på doseringen.»
Ammete	«...for å øke melkeproduksjonen og redusere luft på magen hos nurket»
Nesedråper for små babyer	
Smokk	«Babyen bør være minst to uker før man begynner med smokk så den ikke blir forvirret på sugeteknikken helt i starten.»

JordmorNytt	Blogg/nettsted skrevet av jordmødre basert på forskning	https://jordmornytt.no/ trenger-hus-barnet-kommer/
Utstyrsliste	Utsagn fra aktøren	
Generelt	«På markedet finnes det et hav av ulikt babyutstyr og dilldall. Hva dere trenger å ha i hus og hvor mye dere ønsker å kjøpe inn før den lille kommer er individuelt og dette må dere bestemme selv. [...]Tenk også litt på årstiden barnet deres blir født inn i, er det vinter trenger barnet kanskje flere ullplagg sammenliknet med sommeren osv.» «Anskaffelse av barneutstyr kan bli en dyr affære og en stor kostnad for de aller fleste. Alt av utstyret trenger nødvendigvis ikke kjøpes inn nytt, kanskje dere for eksempel er heldig å arver noe utstyr, at noen strikker noe fint eller om dere finner noe pent brukt på bruksider på nett. Det finnes også butikker som selger bruktklær og disse klærne kan være så godt som nytt. Et eksempel på en butikk er lille crocodile. Selvfølgelig er det litt stas å kjøpe inn alt nytt om dere venter deres første barn. Spar gjerne på disse tingene til eventuelt barn nummer to og tre.»	
Vogn	«Det finnes mange vogner på markedet i dag med utallige funksjoner, design og farger. Finn en vogn som passer deres behov og bruksområder. Skal du trille mest på asfalt, grus eller i skogen? Skal vognen ha plass til søsken? Hjultype? Tenk også på at vognen skal passe inn i bilen deres også.»	
Insektnett til vogn	«Er aktuelt om du får barn på vår- eller sommerhalvåret. Insektnett har mange små hull og vil gi en god gjennomluftning inn i vognen.»	
Regntrekk til vogn	«Kan være nyttig å ha uansett tid på året.»	
Vognpose	«Dette kan være praktisk om vinteren, men dere kommer langt med ullklær, ullteppe eller dyne også.»	
Stelleveske/-sekk	«Som andre vesker kan stellevesken også bli tung å bære. Er du mye på farten så kanskje en sekk er bedre for ryggen din og er enklere å frakte med seg rundt?»	
Solskjerming	«Parasoll?»	
Saueskinn	«Ønsker du saueskinn i vognene om vinteren? Da skal skinnen være kortklipt og egnet for baby.»	
Bilsete	«Det finnes mange bilseter på markedet. Her må dere tenke gjennom hva som passer best for dere og hvor mye det skal koste. Prøv gjerne bilsetet i bilen deres før det kjøpes, slik at dere er sikre på at setet passer bilen. De første årene skal barnet ha et sete hvor de sitter bakovervendt. Dette er for å beskytte barnets nakke ved bråbrems eller kollisjon. Bilsetet må ha en bestemt godkjenning og om dere kjøper et brukt bilsete skal det ikke være for gammelt eller vært utsatt for skade, som ved for eksempel kollisjon.»	
Bilsetepose	«Dette kan være fint å ha om vinteren, men dere kommer langt med ullklær og et ullteppe også.»	
Solbeskyttelse	«Solbeskyttelse til bilvinduet?»	
Babyseng	«Her må dere finne ut av hva dere ønsker av seng til barnet. Vil du ha en babyseng som står ved siden av sengen deres eller en bedside crib for eksempel?» «En bedside crib brukes gjerne de første seks månedene, før man går over til babyseng. Noen anskaffer seg også et babynest.»	

Madrass	«Fast baby Madrass»
Dyne	«En lett babydyne eller sovepose egnet for baby.»
Sengetøy	«Her trenger du kun dynetrekk den første tiden, da babyen ikke skal ha pute. Kjøp gjerne inn 2-3 dynetrekk så du har rene skift på lager, så slipper du å vaske så mye.»
Laken	«Det kan være lurt å kjøpe et laken som tåler urin, avføring eller gulp, slik at madrassen ikke blir tilsølt. Det kan også her være lurt å kjøpe inn et par laken så du har rene skift.»
Smekker	«Er kanskje ikke nødvendig i starten, men noen liker at barnet har på smekke. Gulpekluter kan også brukes.»
Gulpekluter	«Dette er en forbruksvare og her trenger du flere. Kanskje du kan kjøpe inn for eksempel 10 stykker?»
Tepper	«Et ullpledd er fint å ha. Ull varmer godt og kan brukes både inne som ute. I tillegg til ullpledd kan det være fint å ha et bomullspledd også. Her kommer det an på årstiden barnet kommer, om du velger flere ullpledd og ett bomullspledd eller omvendt. Ullpledd kan for eksempel være hyggelig å strikke selv.»
Bleier	«Bleier går det mye av»
Vaskekluter	«Dette kan være kluter som dere vasker i maskin etter bruk, kompresser eller engangskluter. I starten og gjerne over flere uker brukes kun vann ved bleieskift og badestell. Skal du ut på farten og ikke har tilgang til vann, kan det være greit å bruke babyvennlige våtservietter til stell.»
Stellebord/ – pute/ – matte	«Hva dere ønsker her, har behov for og plass til er individuelt. Noen vil ha et stellebord, mens andre syns en stellepute som legges på baderomsbenken eller gulvet er fint. Engangskladder eller stellematte er også fint å ha om du må skifte bleie i vognen, i bilen eller et annet sted utenfor huset.»
Salve	«Innimellom blir barnet sår i lysken eller stumpen. Da er det fint å smøre på en salve, for eksempel zinksalve eller Inotyol.»
Temperaturmåler	«Temperatur målt i endetarmen er den som blir mest riktig.»
Badebalje	
Håndklær	
Neglesaks	«Barnet kan ha ganske lange negler etter fødselen. Neglene skal ikke klippes før det har gått noen uker. Neglene er såpass myke så det er lett å klippe for mye eller lage sår i neglekanten. Sår i neglekanten kan øke risikoen for infeksjon. Neglene slites naturlig over tid og istedenfor å klippe med saks kan de også bites eller rives av forsiktig etter at det har gått noen uker.»
Q- tips	«Kan være aktuelt om det blir behov for å vaske litt rundt navlesnorstumpen. Navlesnorstumpen skal behandles tørt og du trenger ikke vaske denne rutinemessig.»
Saltvann	«Kan være greit å ha om barnet blir tett i nesen. Du kan også bruke morsmelk.»
Bleiebøtte	«Dette er ikke nødvendig, men noen liker kanskje å ha det. Du kan også bruke vanlig søppelbøtte.»
Smokk	«En del foreldre vil gi barnet sitt smokk. anbefaler ikke bruk av smokk før ammingen er godt etablert.»
Amme- BH	«Finn noen komfortable amme- BH'er. Brystene dine vil gjerne vokse litt når melkeproduksjonen kommer i gang, så kanskje du må ut å kjøpe flere BH'er etter at du kommer hjem fra sykehuset? Ha gjerne noen BH'er tilgjengelig da du kan lekke melk, slik at du har rene skift. Ammeinnlegg Det er lurt å ha noen ullinnlegg som holder brystene dine varme, slik at du forebygger brystbetennelse. Engangsinnlegg som skiftes regelmessig er en forbruksvare, så her trenger du et lite lager.»
Brystsvalve	«Smøres på brystknoppene etter amming for å unngå såre brystknopper. Dette får du kjøpt på for eksempel apotek eller butikker som selger barneutstyr.»
Ammetopp	«Singleter, gensere? Kan være greit å ha om du skal amme utenfor huset. Det er praktisk og du slipper du å kle av deg alt for mye.»
Ammepute	«Dette er ikke nødvendig, men noen liker å bruke ammepute. Du kan også bygge opp med vanlige puter for å få en god ammestilling.»
Brystpumpe	«Noen trenger å ha en brystpumpe i hus. anbefaler da en elektrisk brystpumpe. Dette får du kjøpt på apotek eller butikker som selger barneutstyr. Pumper du deg? Da trenger du også poser eller flasker som du kan oppbevare morsmelken i. Morsmelken kan oppbevares i kjøleskap og fryser.»
Bæresele/ -sjal	«Ønsker du å bære barnet ditt hjemme eller ute. Du må selv finne ut om hvilke type og om en bæresele eller ett bæresjal passer best for deg.»
Morsmelkerstatning	«Skal barnet ditt ha morsmelkerstatning trenger du også flaskeutstyr.»

Retningslinjer for hvile og søvn i barnehager

PROSEDYRER NÅR BARN SKAL SOVE I BARNEHAGEN.

Barnehagen skal planlegges og drives slik at den dekker ulike behov for aktivitet og hvile. Barnehagen bør ha rom for rolige aktiviteter og hvile; dette er spesielt viktig for virksomheter som tar imot barn under 3 år. (Jfr. Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skole)

Prosedyrer gjelder for kommunale barnehager i Andøy kommune. Egne rutiner tilpasset forhold i den enkelte barnehage kan komme i tillegg til disse. Rutinene gjennomgås jevnlig og minimum én gang pr. år.

Merete Olsen
Enhetsleder barnehager

Målsetting:

Soving i barnehagen skal kjennes trygt og godt for barnet og foreldrene. Prosedyren skal sikre at det ikke oppstår farlige situasjoner når barnet sover i barnehagen.

Dersom det ikke er forhold ved barnets helse tilsier det, vil barn som skal sove i barnehagen sove ute i vogn.

Når barn skal sove ute:

Veileder til Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler sier:

Følgende hensyn skal ivaretas ved valg av plassering av vogner når barn skal sove ute:

- Skjerming for vær og vind.
- Tilsyn fra personalet.
- Skjerming fra dyr.
- Mulighet for evakuering.

- Alle ansatte skal gjøre seg kjent med barnas soverutiner.
- Sovetiden dokumenteres hver dag.
- Soving ute skal ikke foregå hvis temperaturen er under minus 10°C. Må ses i sammenheng med vind og værforhold ellers.
- Barnet skal ikke ligge med drikkeflaske når det skal sove.
- Barn må sjekkes for mat eller leker i munnen før de legges.
- Barna sover i vogner som foreldrene har tatt med til barnehagen. Tepper, skinn og vognposer etter årstid. Ha på egnet tøy etter årstid. Alle snorer må fjernes.
- Det skal ikke henge noen ting på vognen når de sover. Eks rangler eller tepper foran kalesjen for å skjerme for lys. Ingen løse eller lange snorer skal være i vogn når barn sover.
- Dersom seler skal brukes må den monteres stramt/passelig inntil kroppen. Avtale om bruk av seler gjøres i samarbeid med foreldrene. Skriftlig avtale gjøres på eget skjema.
- Når barn sover, skal en «sovevakt» ha ansvar for tilsyn av vognene. Dette avtales mellom avdelingene. "Sovevakten" skal sjekke vognene jevnlig. Dersom «sovevakten» må gjøre andre oppgaver, må ansvaret gis til en annen.

- Barna skal jevnlig sjekkes i henhold til temperatur på varme dager og kalde dager.
- Godkjent Babycall vil bli brukt i tillegg til overnevnte rutiner.

Dersom barnet må sove inne:

I utgangspunktet skal ikke barn sove inne, men når det er nødvendig skal følgende gjøres:

- Barn som har dokumentasjon på at de ikke bør sove ute, sover inne på madrass eller tilpasset seng.
 - Barnet må sjekkes for mat eller andre gjenstander i munnen.
 - Det skal ikke henges noen ting foran sengen eller madrassen når barnet sover. Eks. tepper foran for å skjerme for lys. Ingen løse eller lange snorer.
 - Når barnet sover, skal det være en «sovevakt» som har ansvar for å sjekke barnet jevnlig. Dette avtales mellom avdelingene. Dersom «sovevakten» må gjøre andre oppgaver, må ansvaret gis til en annen.
 - Dersom seler skal brukes må den monteres stramt/passelig inntil kroppen. Avtale om bruk av seler gjøres i samarbeid med foreldrene. Skriftlig avtale gjøres på eget skjema.
 - Barn som sovner ved f.eks matbordet, legges på sofa eller madrass med nødvendig sikring rundt.
 - Alle ansatte skal gjøre seg kjent med barnets sovetidsrutiner.
 - Sovetiden dokumenteres hver dag.
 - Godkjent Babycall vil bli brukt i tillegg til overnevnte rutiner.
- **Vogner som står inne pga været:**
 - Barnet legges i lite klær, eventuelt med et teppe over seg.
 - Selene må tilpasses, da barnet har mindre klær på seg.
 - Åpne et vindu så barnet får luft.
 - Sovevakt tilgjengelig der vognene er.
 - **Vogner som trilles inn pga været:**
 - Ta av regntrekk
 - Ta av lue og åpne opp så mye man kan, slik at barnet ikke blir for varmt.
 - Sovevakt tilgjengelig der vognene er.
 - Om mulig, åpne et vindu så barnet får luft.

Ansvar:

Styrer:

- Styrer er ansvarlig for at personalet er kjent med og at rutinene etterleves.
- Styrer er ansvarlig for at rutinene blir gjort kjent for og nødvendig opplæring av nytilsatte og vikarer blir gjennomført.

Foreldre/foresatte:

- Ta med egnet vogn, seler, myggnetting, regntrekk, vognpose etter årstid, samt underlag til bruk om vinteren. (skinn, ullteppe eller lignende som isolerer/stopper kulden)
Myggnett og regntrekk må være tilpasset vognen.

- Sjekke at vognen til enhver tid er i god stand:
Fulle luft i hjulene, sjekke at bremsen virker, at fotbrettet og ryggen er i orden og ikke faller ned osv.

Barnehagens ansvar:

- Sørge for at barna blir lagt etter de retningslinjer som foreligger.
- Gi beskjed til foreldrene hvis man ser noe som er ødelagt eller mangler.
- Barnet vil ikke bli lagt hvis det mangler utstyr som gjør at det ikke er forsvarlig å sove i vogn.
- Ha en ansatt som går sovevakt.

Sovevakt ansvar:

- Sjekke at alle barna sover.
- Gi beskjed til andre voksne hvis man må forlate, slik at de overtar ansvaret.
- Vurdere om man kan sove ute på grunn av vær: Vind, kulde, varme osv.
- Barna sjekkes jevnlig.
- Hvem som har sovevakt avtales på morgenen.

Bangsund barnehage

BARN SOM SOVER I BARNEHAGEN: Rutiner.

I Bangsund barnehage har vi, som de fleste andre barnehager, barna ute i vognen når de sover i barnehagen. Våre rutiner i forhold til soving i barnehagen er at en voksen har ansvar for leggingen og sikrer barna godt nok i vognene, og i forhold til krav skal det også utføres pustesjekk hvert 15. minutt. Vi har fast vakt som går med babycall på seg i utetiden. Vikarer skal ha opplæring ved sikring av barn i vogn og bruk av vognseler.

Barnehagen tar ansvar for:

1. Er utetemperaturen lavere enn -10 grader, settes barna til soving i vognen innendørs i godt utluftet rom. Klesmengden og soveutstyret reduseres innendørs i oppvarmet rom.
2. Vognene stilles opp hensiktsmessig med tanke på god evakueringsmulighet under sovetiden for barna.
3. Barna kontrolleres og etterses kontinuerlig (hvert 15.minutt) i vognene av personalet under soving. Vi noterer tidspunkt for pustesjekk på skjema i vognboden.
4. Vognene plasseres slik at de ikke velter når barna er oppi.
5. Vognene plasseres i ly for vind og vær og dekkes til med insektsnett/regntrekk etter behov.

Foreldrene må ta ansvar for:

1. Foreldrene er selv ansvarlige for å skaffe egnet vogn med beskyttelsesutstyr og tilhørende sovetøy for sitt barn til utebruk til alle årstider.
2. Foreldrene er selv ansvarlige for å rengjøre sovetøyet ved behov og melding fra personalet i barnehagen.
3. Foreldrene er selv ansvarlige for å skaffe regntrekk og insektsnett til vogna.
4. Vogna må alltid være tilstede i barnehagen når barnet er tilstede.
5. Seletøy må **alltid** være tilpasset ditt barn (ta med barnet og prøv). Det må ikke være for trangt (noen seletøy kan ikke tas ut mer). Seletøyet må ikke være til hinder for oss hvis vi må få barnet fort opp av vognen, ved for eksempel pustestopp, evakuering o.l.

Vognene som står i barnehagen er foreldrenes eget ansvar. Barnehagen dekker ikke eventuelle skader som skjer på vogn, sovetøy og beskyttelsesutstyr.

Alle foreldre MÅ sjekke vognene jevnlig. Regntrekk og insektsnett må være tilgjengelig, og foreldre må forsikre seg om at vognposer og seler er i orden og kan brukes.

Rutine for hvile i barnehagen

Formål:

Rutinen skal sikre at barnehagen planlegger og drives slik at den dekker ulike barns behov for hvile.

Omfang:

Rutinen gjelder alle barn i barnehagen som har behov for hvile.

Definisjoner:

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon. Barna skal ha mulighet til ro, hvile og avslapping i løpet av barnehagedagen. Personalet skal ivareta barnas behov for fysisk omsorg, inkludert behov for ro og hvile, jf. Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017).

Ansvar og myndighet:

Styrer har ansvar for at rutinen er kjent og innarbeidet i sin barnehage. Pedagogisk leder/barnehagelærer har ansvar for et tett og nært samarbeid med barnets hjem. Pedagogisk leder/barnehagelærer skal tilpasse rutinen til sin avdeling/gruppe og sørge for at rutinen er kjent for vikarer/nyansatte.

Regler for når barna kan sove ute utarbeides i samråd med foreldrerepresentanter i Samarbeidsutvalget, jf. Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehage og skole (2014).

Beskrivelser:

God praksis i kommunale barnehager er som følgende:

Barn som hviler inne

Rom som benyttes skal ha god luftkvalitet og støyisolering, jf. § 19 (FHI Anbefalte faglig normer for inneklima 2013).

Barna hviler inne på madrasser/senger. Hvert barn har egen madrass/seng og teppe. Laken og teppe vaskes ukentlig og ellers ved behov. Personalet har ansvar for å samarbeide etter oppsatt plan med arbeidsfordeling, der sovevakt og babycall benyttes.

Barn som hviler ute

Egent uteplass eller leskur benyttes, plassen bør være skjermet for støy, vær og vind og lett kunne ses innenfra. Benyttes leskur eller lignende må lydforhold, og luftkvalitet vurderes, samt mulighet for evakuering.

Foreldre til barn som sover ute, tar med egnet vogn og utstyr til sitt barn. (Eksempel på utstyr er: klær tilpasset årstiden, myggnett, voksipose og seler). Foreldre opplyses om, at lange skjerf eller klær med snor som barnet kan henge seg fast i når det hviler, SKAL unngås. Personalet som kler og legger barnet sjekker utstyr daglig og utveksler daglig nødvendig informasjon med foreldre/foresatte. Personalet har ansvar for å samarbeide etter oppsatt plan med arbeidsfordeling, der sovevakt og babycall benyttes.

Rutine for hvile i barnehagen

Referanser:

[Alle barn har rett til hvile, jf. artikkel 31 i barnekonvensjonen.](#)

[Mulighet for aktivitet og hvile, jf. § 10 i Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehage og skole.](#)

[Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver 2017](#)

[Barns miljø og sikkerhet utgitt av helsedirektoratet.](#)

Forbruksforskningsinstituttet SIFO ved OsloMet – storbyuniversitetet har et spesielt ansvar for å bidra til kunnskapsgrunnlaget for forbrukerpolitikken i Norge og skal utvikle ny kunnskap om forbruk, forbrukerpolitikk og forbrukernes stilling og rolle i samfunnet.

SIFOs kjerneområder er:

- Bærekraftig forbruk
- Digital hverdag
- Mat og klær
- Markedsbasert velferd